

Lokalne finansije i životna sredina: Koji su ključni problemi i moguća rešenja?

Dejan Maksimović

Istraživač, Ekološki centar Stanište

Stefan Šipka

Istraživač, Centar za evropske politike

Naslov publikacije:

Lokalne finansije i životna sredina: Koji su ključni problemi i moguća rešenja?

Izdavač:

Centar za evropske politike

Autori:

Dejan Maksimović

Stefan Šipka

Stručna/analitička podrška i recenzija:

Ljiljana Maravić

Jovana Radonjić

Mesto i godina izdanja:

Beograd, 2017. godine

ISBN 978-86-89217-11-7

Napomene: Stavovi izneti u ovoj studiji su isključiva odgovornost njenih autora. Prevod termina i iskaza sa engleskog jezika na srpski jezik odgovornost je autorskog tima. Termini izraženi u ovoj studiji u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.¹

---

¹ Prilagođeno na osnovu formulacije Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja iz 2009. godine („Službeni glasnik RS”, br. 88/2017), član 1.

Sadržaj

Lista ilustracija	7
Lista tabela.....	8
Lista skraćenica	9
Sažetak studije.....	10
1. Uvod i kontekst.....	15
1.1. Rastući izazovi finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou.....	15
1.2. Metodološke napomene	17
1.3. Struktura studije	18
2. Ključne institucije i propisi	19
2.1. Razvoj sistema finansiranja zaštite životne sredine	19
2.2. Zakon o budžetskom sistemu i Pravilnik o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem.....	20
2.3. Fond za zaštitu životne sredine i lokalne naknade	22
3. Odnos prihoda i rashoda u okviru lokalnih fondova	25
3.1. Utrošena i prenetna sredstva	25
3.2. Izmene Zakona o budžetskom sistemu i rashodi fonda	27
4. Planiranje lokalnih fondova	29
4.1. Postojanje programa za korišćenje sredstava fonda i saglasnosti ministarstva	30
4.2. Odnos planiranih rashoda i ostvarenih prihoda.....	31
4.3. Neutrošena sredstva iz prethodnih godina.....	33
4.4. Planiranje aktivnosti u programima korišćenja sredstava fonda.....	35

4.5. Kapaciteti lokalnih samouprava	37
4.6. Neujednačen način izrade programa fonda.....	39
5. Izveštavanje o korišćenju sredstava lokalnih fondova	40
5.1. Postojanje izveštaja	40
5.2. Nadležnosti za usvajanje izveštaja idonošenje programa.....	41
5.3. Način sastavljanja izveštaja o korišćenju sredstava fonda.....	43
5.4. Aktivnosti na koje se troše sredstva fonda.....	44
6. Učešće javnosti	47
6.1. Učešće javnosti u planiranju finansiranja zaštite životne sredine.....	47
6.2. Učešće javnosti u praćenju finansiranja zaštite životne sredine	53
7. Opcije za unapređenje finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou	56
8. Zaključci i preporuke	60
Korišćena literatura:.....	65
Lista Priloga	67

Lista ilustracija

Ilustracija 3-1 Odnos ukupnih namenskih prihoda i rashoda u okviru lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine za period 2010-2016 (u milionima RSD).....	25
Ilustracija 4-1 Procenat lokalnih samouprava koje imaju program korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	30
Ilustracija 4-2 Procenat lokalnih samouprava koje imaju saglasnost nadležnog ministarstva na program korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	31
Ilustracija 4-3 Planiranje sredstava u programima lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine (u milijardama RSD).....	32
Ilustracija 4-4 Organi lokalne samouprave koji donose program korišćenja sredstava fonda za zaštitu životne sredine i njihova zastupljenost u odnosu na ukupan broj lokalnih samouprava.....	34
Ilustracija 4-5 Finansijski naredbodavac u lokalnim samoupravama za izvršenje lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	35
Ilustracija 4-6 Zaposleni u lokalnim samoupravama koji se bave samo poslovima planiranja i korišćenja fonda za zaštitu životne sredine.....	38
Ilustracija 4-7 Konsultacije između predstavnika opštinskog/gradskog veća i nadležnog organa uprave prilikom planiranja fonda za zaštitu životne sredine.....	38
Ilustracija 4-8 Konsultacije između lica odgovornih za planiranje i korišćenje Fonda za zaštitu životne sredine i spoljnih stručnjaka.....	39
Ilustracija 6-1 Učešće OCD u planiranju korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda.....	48
Ilustracija 6-2 Organizovanje javnih rasprava na temu planiranja korišćenja sredstava lokalnog fonda.....	48
Ilustracija 6-3 Način na koji OCD dobijaju obaveštenja od lokalne samouprave u vezi sa pripremom programa korišćenja sredstava lokalnog fonda.....	49
Ilustracija 6-4 Obaveštavanje javnosti od strane lokalnih samouprava.....	50
Ilustracija 6-5 Prihvatanje mišljenja predstavnika javnosti od strane javnosti.....	51
Ilustracija 6-6 Učešće javnosti u planiranju i korišćenju sredstava lokalnog fonda (stav JLS).....	52
Ilustracija 6-7 Učešće civilnog društva u planiranju sredstava fonda (stav OCD).....	52
Ilustracija 6-8 Praćenje procesa finansiranja zaštite životne sredine od strane OCD.....	53

Ilustracija 6-9 Prihvatanje mišljenja javnosti od strane lokalne samouprave (praćenje korišćenja sredstava).....	54
Ilustracija 6-10 Učešće civilnog društva u praćenju korišćenja sredstava fonda (stav OCD).....	55

Lista tabela

Tabela 2-1 Prikaz kategorija, grupa i klasa koje se odnose na životnu sredinu u okviru Standardnog klasifikacionog okvira i kontnog plana za budžetski sistem	21
Tabela 2-2 Tekući prihodi budžeta Republike Srbije (RS), Autonomne Pokrajine Vojvodine (APV) i jedinica lokalne samouprave (JLS), naplaćeni u 2014. godini (u dinarima).....	24
Tabela 3-1 Ukupni tekući prihodi i rashodi u okviru lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine	26
Tabela 3-2 Broj i procenat lokalnih samouprava koje su u datoj godini za zaštitu životne sredine imale manje rashode od iznosa tekućih prihoda od naknada.....	26
Tabela 3-3 Lokalne samouprave koje su prenele neutrošena sredstva budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	27
Tabela 4-1 Broj lokalnih samouprava koje u programu fonda prikazuju više, odnosno manje rashode u odnosu na prihode	32
Tabela 4-2 Lokalne samouprave koje planiraju manje rashoda od ukupnih prihoda	33
Tabela 4-3 Lokalne samouprave koje planiraju više rashoda od ukupnih prihoda	33
Tabela 4-4 Prikaz planiranja prenetih sredstava u programima lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine.....	34
Tabela 4-5 Aktivnosti planirane programima korišćenja lokalnih fondova, koje ne pripadaju zaštiti životne sredine.....	36
Tabela 4-6 Broj službenika u lokalnim samouprava koji se bave poslovima zaštite životne sredine	37
Tabela 5-1 Postojanje izveštaja i podataka o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	41
Tabela 5-2 Nadležni organ koji usvaja izveštaj o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	42
Tabela 5-3 Način pripreme izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.....	44
Tabela 6-1 Učešće građana u javnim raspravama (planiranje fonda)	49
Tabela 7-1 Pregled prednosti i nedostataka za svaku od tri identifikovane opcije.....	57

Lista skraćenica

APV	Autonomna Pokrajina Vojvodina
BDP	Bruto društveni proizvod
CEPA	Classification of Environmental Protection Activities
COFOG	Classification of Functions of the Government
EU	Evropska unija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
OCD	Organizacije civilnog društva
RS	Republika Srbija
RSD	Srpski dinar
SERIEE	The European System for the Collection of Economic Information on the Environment
UN	Ujedinjene nacije

Ključne reči: finansiranje, životna sredina, lokalna samouprava, civilno društvo, evropske integracije

Sažetak studije

Srbija u narednom periodu mora da obezbedi značajna finansijska sredstva (više od 10 milijardi evra) kako bi odgovorila izazovima u pogledu zaštite životne sredine i kako bi se usaglasila sa visokim standardima EU u kontekstu procesa pristupanja. Finansiranje zaštite životne sredine na lokalnom nivou zaslužuje posebnu pažnju, s obzirom na obim nadležnosti koje jedinice lokalne samouprave (JLS) imaju u oblasti zaštite životne sredine, sa jedne strane, i nedovoljne kapacitete i različite prakse na lokalnom nivou, sa druge strane.

Kako bi se utvrdilo postojeće stanje u oblasti zaštite životne sredine na lokalnom nivou i dale preporuke za unapređenje postojećeg stanja, sprovedeno je sveobuhvatno istraživanje čiji su rezultati prikazani u ovoj studiji. Istraživanje se temelji na analizi zvaničnih dokumenata i podataka dobijenih od službenika lokalnih samouprava, kao i odgovora na upitnike koje su poslali predstavnici lokalnih samouprava i organizacija civilnog društva aktivnih u oblasti zaštite životne sredine. Pored primarnih izvora podataka, istraživački tim je konsultovao propise koji uređuju ovu oblast i druge sekundarne izvore podataka (izveštaje, strateške dokumente i stručnu literaturu). Istraživanje se uglavnom oslanjalo na kvantitativne, dok je za obradu određenih podataka korišćen kvalitativni metod (utvrđivanje namenskog karaktera aktivnosti planiranih i realizovanih putem budžetskih fondova i tumačenje rezultata upitnika).

Planirani i ostvareni rashodi niži od prihoda

Rezultati istraživanja ukazuju na ozbiljne probleme u pogledu finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Na osnovu analize podataka o odnosu prihoda i rashoda izvršenih preko lokalnih budžetskih fondova, može se govoriti o postojanju kontinuirane loše prakse da se više sredstava prikuplja nego što se troši za zaštitu životne sredine. Takođe, iznos neutrošenih sredstava, koja se moraju preneti u narednu godinu kontinuirano raste. Uvidom u završne račune, uočava se značajan broj lokalnih samouprava koje rashode budžetskih fondova planiraju samo na osnovu očekivanih tekućih prihoda od naknada, ne dodajući na njih i preneti sredstva iz prethodne godine. Ovakva praksa ukazuje na značajnu mogućnost da su sredstva namenjena zaštiti životne sredine nenamenski korišćena na aktivnosti i na korisnike koji nemaju veze sa zaštitom životne sredine, iste godine kada su i ostvarena kao prihod.

Neadekvatno planiranje korišćenja sredstava lokalnih fondova

Analiza programa lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine pokazuje da se problem manjih rashoda za zaštitu životne sredine od iznosa ukupnih prihoda stvara još na nivou planiranja. To se može zaključiti na osnovu činjenice da je već u programima fondova primetno da opštine i gradovi planiraju da rashoduju manje sredstava u odnosu na ostvarene prihode. U 2015. godini su lokalne samouprave plani-

rale manje rashode od iznosa ukupnih prihoda i na taj način su deo sredstava, koja su po zakonu morale da imaju na raspolaganju i planiraju u programu fonda, rasporedile na druge korisnike budžeta i za druge namene. U najvećem broju slučajeva, u programima fondova, lokalne samouprave nisu planirale sredstva preneti iz prethodne godine. Već u 2016. godini lokalne samouprave su značajno smanjile planirane iznose finansijskih sredstava u budžetskim fondovima u odnosu na 2015. godinu, koristeći zakonsku mogućnost koja im je pružena ukidanjem namenskog karaktera naknada za zaštitu životne sredine. Dugogodišnji problemi, poput izostanka planiranja prenetih sredstava iz prethodne godine u program Fonda i različiti načini pripreme lokalnih programa, takođe su identifikovani. Takođe, uvidom u programe, mogu se jasno uočiti primeri planiranih aktivnosti koje nemaju veze sa zaštitom životne sredine ili je njihova pripadnost ovoj oblasti upitna. Iz navedene analize može se zaključiti da manje rashodovanje za zaštitu životne sredine u odnosu na prihode u okviru lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine ima snažan pravno-institucionalni kontekst.

Nedovoljni kapaciteti u gradovima i opštinama

Istraživanje ukazuje na nedovoljne kapacitete lokalnih samouprava jer u proseku jedna do dve osobe rade u na poslovima zaštite životne sredine, dok u samo 7% postoje službenici koji se bave isključivo upravljanjem sredstvima fonda za zaštitu životne sredine. Angažovane osobe uglavnom imaju visoko obrazovanje u struci koja je direktno ili približno povezana sa zaštitom životne sredine (inženjeri, pravnici i ekonomisti). Takođe je pozitivna praksa to da se, uglavnom, u procesu planiranja korišćenja sredstava fonda, nadležni organi JLS međusobno konsultuju, kao i to da nadležni organ konsultuje spoljne stručnjake u tom procesu.

Nenamensko korišćenje sredstava i neadekvatno izveštavanje

Značajan broj lokalnih samouprava nema izveštaj o korišćenju sredstava lokalnih samouprava. Od onih koje imaju, većina sadrži potpune ili delimične podatke o aktivnostima koje su finansirane, međutim od 2013. godine transparentnost izveštaja se konstantno smanjuje. Nedovoljnoj transparentnosti doprinosi i činjenica da se izveštaji, kao i u slučaju programa, pripremaju na različit način na nivou lokalnih samouprava, s obzirom na to da nije propisan jedinstveni obrazac/metod njihove izrade. U većini slučajeva, različiti organi donose program i usvajaju izveštaj o korišćenju sredstava fonda (u samo šest slučajeva, izveštaje usvajaju lokalne skupštine) što može imati nepovoljan uticaj na odgovornost u procesu donošenja odluka. Veliki broj JLS (60%) izveštava o realizovanim aktivnostima koje ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine propisane na osnovu Pravilnika o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem.

Neinformisana i marginalizovana javnost

Učešće javnosti u procesima koji se tiču finansiranja zaštite životne sredine je nedovoljno, naročito u fazi planiranja korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda. Veliki broj lokalnih samouprava obaveštava javnost putem zvanične internet stranice. Međutim, mali broj JLS obaveštava civilno društvo direktnim dopisom. Mali broj JLS vodi evidenciju o zainteresovanoj javnosti što se može povezati sa manjkom slanja direktnih dopisa. Javne rasprave u vezi sa korišćenjem sredstava fonda se po pravilu ne organizuju. Predstavnici kako JLS, tako i organizacija civilnog društva (OCD) prepoznaju da je učešće javnosti nedovoljno i slažu se da je jedan od ključnih raloga nedovoljna informisanost javnosti. Istovremeno su prisutne i razlike po pitanju drugih značajnih faktora koji utiču na nedovoljno učešće. Dok predstavnici OCD smatraju da JLS

nisu dovoljno angažovane u pogledu uključivanja javnosti, predstavnici JLS smatraju da javnost nije dovoljno zainteresovana. Stav istraživačkog tima je da oba navedena faktora moraju biti uzeta u obzir kako bi se objasnilo nedovoljno učešće javnosti.

Na osnovu rezultata, razmatrane su tri opcije za dalji razvoj sistema finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou:

- **Opcija 1** – Unapređenje finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou intervencijama u okviru postojećeg pravnog okvira (opcija nulte zakonodavne intervencije)
- **Opcija 2** – Unapređenje finansiranja zaštite životne sredine uz unapređenje pravnog okvira u ovoj oblasti, u okvirima postojeće podele nadležnosti između centralnog i lokalnog nivoa (opcija umerene zakonodavne intervencije)
- **Opcija 3** – Centralizacija finansiranja životne sredine realokacijom nadležnosti sa lokalnog na republički, odnosno pokrajinski nivo vlasti u smislu trajnog ili privremenog premeštanja nadležnosti sa lokalnog na republički, odnosno pokrajinski nivo vlasti (opcija radikalne zakonodavne intervencije).

Poređenjem pomenutih opcija, odabrana je Opcija 2 kao najbolje rešenje, jer bi regulatorne izmene omogućile širok prostor za unapređenje postojećeg stanja, uključujući i mere koje omogućava Opcija 1. Sa druge strane, iako bi centralizacija finansiranja zaštite životne sredine mogla dovesti do izgradnje koherentnije politike finansiranja i prevazilaženja problema sa kojima se opštine i gradovi suočavaju, takav korak bi dodatno opteretio državne i pokrajinske organe i učinio sistem finansiranja previše rigidnim i nedovoljno prilagođenim lokalnim specifičnostima.

Stoga, imajući u vidu navedne probleme, kao i odabranu Opciju 2, mogu se dati sledeće preporuke:

Izmene nacionalnih propisa

- **Izmenama Zakona o budžetskom sistemu vratiti namenski karakter prihodima od naknada za zaštitu životne sredine.** Izmene pomenutog Zakona iz decembra 2015. godine, kojima je ukinut namenski karakter ovim naknadama, samo je legalizovano činjenično stanje da opštine i gradovi sredstva dobijena od naknada za zaštitu životne sredine raspoređuju na druge korisnike i ta sredstva planiraju i troše na aktivnosti koje ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine. Vraćanje namenskog karaktera je prvi korak u pravcu izmene ovakve prakse;
- **Izmenama istog Zakona propisati da lokalna skupština osniva budžetski fond za zaštitu životne sredine, donosi program budžetskog fonda i usvaja izveštaj, a odgovornost za njegovo izvršenje ima gradonačelnik/predsednik opštine** (zarad povećanja transparentnosti celokupnog procesa i odgovornosti donosilaca odluka);
- **Propisati način pripreme i kriterijume za utvrđivanje sadržaja programa korišćenja sredstava budžetskog fonda.** Na taj način bi se doprinelo obustavljanju postojeće prakse neujednačene pripreme programa od strane lokalnih samouprava, koja negativno utiče na transparentnost i uporedivost, a samim tim i na odgovornost u pripremi i korišćenju programa koje opštine i gradovi donose;
- **Propisati način pripreme izveštaja o korišćenju sredstava budžetskog fonda i sadržaj obrasca izveštaja** (u cilju povećanja transparentnosti izveštaja i odgovornosti donosilaca odluka);
- **Izraditi poseban pravilnik sa kriterijumima za određivanje aktivnosti koje se mogu finansirati u cilju zaštite životne sredine.** Postojeći Pravilnik o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem je identičan metodologiji izveštavanja u UN i EU (Classification of the Functions of

Government - COFOG²), ali zarad veće preciznosti, odnosno izbegavanja različitih tumačenja i nejasnoća u pogledu korišćenja naknada za zaštitu životne sredine, korisno je sačiniti pravilnik sa domaćim klasifikacionim okvirom, koji bi se, potom, posebnom metodologijom, usklađivao sa međunarodnom klasifikacijom (što je praksa u nekim državama članicama). Takav pravilnik ne bi detaljno utvrđivao koje se aktivnosti mogu smatrati aktivnostima koje služe zaštiti životne sredine, jer bi takav klasifikacioni okvir bio suviše rigidan i ne bi uzimao u obzir specifičnosti lokalnih zajednica. Međutim, takav okvir bi mogao sadržati jasne kriterijume i indikatore na osnovu kojih bi se moglo utvrditi da li je finansirana aktivnost služila zaštiti životne sredine;

- **Propisati mere koje će se preduzeti u slučajevima kada lokalne samouprave u programu budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, bez opravdanog razloga, izvrše manje rashoda od iznosa prihoda dobijenih od naknada za zaštitu životne sredine** (npr. ograničiti učešće na konkursima nadležnog ministarstva, privremena obustava transfera, itd). U sklopu ovakvih mera, treba napraviti razliku između lokalnih samouprava koje imaju obrazloženje za takav prenos sredstava od onih koja ovakvo obrazloženje nemaju. Obrazloženje bi lokalne samouprave morale da navedu u sklopu izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda, dok bi o valjanosti takvog obrazloženja odlučivalo ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine. Ministarstvo bi proveravalo druge relevantne informacije i podatke, na primer: da li je u izveštaju o korišćenju sredstava budžetskog fonda bez opravdanog razloga (na primer, neuspešni postupci javne nabavke, vremenske prilike, itd) izvršeno manje rashoda od iznosa namenskih prihoda iz naknada; da li je u izveštaju prikazano da su sredstva korišćena za aktivnosti koje ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine ili kada se koriste mimo programa za koji je Ministarstvo dalo saglasnost; i da li su u programu korišćenja sredstava za narednu godinu prikazana prenetna sredstva iz prethodne godine;
- **Uvesti zakonsku obavezu organizovanja javne rasprave i drugih oblika učešća javnosti (npr. javni uvid, dostavljanje mišljenja u roku od barem 20 dana) prilikom usvajanja programa lokalnog budžetskog fonda i odluka o lokalnim naknadama za zaštitu životne sredine.** Lokalni „Zeleni saveti“³ mogu biti od velike koristi u smislu institucionalizovanja takvih oblika saradnje;
- **Propisati deo sredstava koje lokalne samouprave moraju izdvajati za podršku projektima OCD koji doprinose kvalitetnijoj kontroli javnih finansija u oblasti zaštite životne sredine na lokalnom nivou.** U tom smislu je svakako potrebno utvrditi i sredstva za jačanje kapaciteta OCD za obavljanje takvih aktivnosti kontrole javnih finansija;
- **Uvesti zakonsku obavezu da lokalne samouprave vode evidenciju OCD koje se bave zaštitom životne sredine na lokalnom nivou i drugih OCD i građana koji su u prethodnom periodu izrazili interesovanje da učestvuju u procesu donošenja odluka u vezi sa finansiranjem zaštite životne sredine.** Na osnovu takve evidencije, JLS bi takođe imale obavezu da obaveštavaju zainteresovanu javnost direktnim dopisom po svim relevantnim pitanjima;

Unapređenje postojećih praksi državnih organa

- **Unaprediti procedure za kontrolu, analizu i upoređivanje izveštaja o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova u ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine.** U tom smislu je potrebno identifikovati dobre prakse u drugim državama (naročito državama članicama EU) i, kroz tehničku saradnju i razmenu informacija i iskustava, unaprediti postojeće procedure u Ministarstvu;

² Zvanični sajt Odeljenja UN za statistiku: <https://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4>

³ Reč je o institucionalizovanom obliku saradnje koji je uspostavljen u nekoliko gradova i opština u Srbiji. Zeleni saveti okupljaju predstavnike javnog i civilnog sektora na lokalnom nivou u cilju razmene mišljenja i informisanja o pitanjima koja se tiču zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Struktura i nadležnosti Zelenog saveta zavise od rešenja u konkretnoj lokalnoj samoupravi.

- **Ekoregistar, koji vodi Agencija za zaštitu životne sredine, ažurirati programima korišćenja sredstava budžetskog fonda za svaku opštinu i izveštajima o izvršenju ovih programa.** Ekoregistar već sada sadrži određene relevantne dokumente, ali u nedovoljnom broju i obimu, što je potrebno izmeniti u narednom periodu;
- **Pojačati nadzor i praćenje korišćenja sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine.** U tom smislu je potrebno jačati kapacitete državnih ustanova za praćenje i nadzor nad korišćenjem sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine. Naročito je važno dodatno ojačati kapacitete Državne revizorske institucije i budžetske inspekcije Ministarstva finansija kako bi iste mogle češće i efektivnije da proveravaju korišćenje sredstava budžetskih fondova. Službenici pomenutih institucija bi takođe trebalo da budu bliže tematski upućeni u pitanja korišćenja sredstava fondova za zaštitu životne sredine. To se može postići jačanjem saradnje sa institucijama, ekspertima i udruženjima građana, koji se bave poslovima zaštite životne sredine, putem intenziviranja međusobne koordinacije po zajedničkim pitanjima, kao i održavanjem obuka, radionica i konsultativnih sastanaka;
- **Pojačati saradnju između ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine i Ministarstva finansija, kao i saradnju između pomenutih ministarstava sa OCD, po pitanju kontrole sistema finansiranja, sprovođenja politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou, razmene informacija, donošenja nove i usaglašavanja postojeće pravne regulative.** Jedan od načina za poboljšanje takve saradnje može biti i to da se u konkurse za projekte OCD uvrsti i tematska oblast kontrole sistema finansiranja iz lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine;

Preporuke koje se posebno odnose na lokalne samouprave i OCD

- **Sve lokalne samouprave u Srbiji, koje to nisu učinile, treba da razmotre mogućnost uvođenja lokalnih naknada za zaštitu životne sredine, kako bi osigurale dovoljno sredstava za finansiranje zaštite životne sredine.** Ovakav potez je moguć i pre vraćanja namenskog karaktera naknadama, jer lokalne samouprave i sada mogu koristiti ta sredstva na zaštitu životne sredine (samo na to nisu obavezana postojećim zakonom);
- **Pojačati saradnju ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine i lokalnih samouprava, kao i međusobnu saradnju lokalnih samouprava u smislu tehničke podrške i razmene iskustava po pitanju finansiranja zaštite životne sredine i saradnje sa civilnim i privatnim sektorom.** Potencijalni načini da se to postigne jeste privremena razmena zaposlenih u različitim lokalnim samoupravama i organizovanje radionica i tematskih sastanaka, uz podršku Stalne konferencije gradova i opština;
- **Sprovesti mere za podizanje kapaciteta OCD za učešće u planiranju i praćenju korišćenja sredstava fonda za zaštitu životne sredine** (radionice, treninzi, publikacije, internet prezentacije, televizijske emisije, kampanje, stručne konsultacije). Za sprovođenje ovih mera, odgovornost bi imale lokalne samouprave uz dodatnu stručnu podršku Ministarstva i pokrajinskog sekretarijata nadležnog za životnu sredinu;
- **Pojačati saradnju između OCD koje nadziru javne finansije i OCD koje se bave zaštitom životne sredine na republičkom, pokrajinskom i lokalnom nivou.** U tom smislu, korisno je upotrebiti postojeće institucionalne mreže za saradnju između OCD. Takođe, takva saradnja je moguća koordinacijom projektnih aktivnosti, planiranja projekata, odnosno tokom prijave za dobijanje finansijske podrške.

1. Uvod i kontekst

1.1. Rastući izazovi finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou

Finansiranje zaštite životne sredine je jedan od najvećih izazova za Republiku Srbiju u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Zvanične procene iz Nacionalne strategije za aproksimaciju u oblasti životne sredine iz 2011. godine⁴ ukazuju da će do 2030. godine ulaganja, potrebna za usklađivanje sa pravom EU, dostići 10,6 milijardi evra, i to najviše za zaštitu voda od zagađenja (5,6 milijardi evra), za upravljanje otpadom (2,8 milijardi evra) i za industrijsko zagađenje (1,3 milijarde evra). Novije procene navedene u dokumentu Republike Srbije izrađenom nakon analitičkog pregleda zakonodavstva (engl. *Screening*) za Poglavlje 27⁵, takođe pokazuju da je potrebno uložiti oko 10 milijardi evra, s tim što je u ovom slučaju reč samo o investicionim (kapitalnim ulaganjima)⁶, tako da je u zbiru sa operativnim ulaganjima ukupan iznos svakako veći. Iako temeljnije analize za procenu iznosa potrebnih za ulaganja u oblast životne sredine tek predstoje, postojeće procene svakako već pokazuju da je reč o ogromnim ulaganjima koja treba sprovesti u narednom periodu. Nacionalni program zaštite životne sredine, pritom, identifikuje ključne probleme u oblasti životne sredine u koje ubraja i nedelotvoran sistem finansiranja zaštite životne sredine i nedostatak ekonomskih podsticaja.⁷ Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije 2014-2018⁸, takođe ukazuje na ozbiljnost izazova finansiranja zaštite životne sredine. Pored domaćih dokumenata, Izveštaj Evropske komisije o skriningu za Poglavlje 27⁹ i godišnji izveštaji Evropske komisije¹⁰ pokazuju da EU takođe prepoznaje značaj uspostavljanja delotvornog i stabilnog sistema finansiranja životne sredine.

4 Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine za Republiku Srbiju, „Službeni glasnik RS“ 80/2011, Uvod, strana 3.

5 Status i planovi prenošenja i sprovođenja pravnih tekovina EU za poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promene (Post-skrining dokument), septembar 2015, str. 7-31.

6 Troškovi aproksimacije uglavnom su u vezi sa sprovođenjem tri direktive koje zahtevaju značajne investicije: Direktiva o tretmanu komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC), Direktiva o vodi za piće (98/82/EC) i Nitratna direktiva 91/676/EEC.

7 Nacionalni program zaštite životne sredine, („Službeni glasnik RS“, broj 353-459/2010-1. Str. 49-50), 13. Izmenjeni i dopunjeni nacionalni program za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju, Beograd, 2009, strana 573.

8 Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije (2014-2018), Beograd, revidiran 2016. godine

9 Evropska komisija, Izveštaj o skriningu – Srbija, poglavlje 27 - životna sredina, jun 2016, str. 20.

10 Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije za 2016. godinu, poglavlje 27, strana 88, srpski prevod.

S obzirom na procene da se za životnu sredinu u Srbiji izdvaja 0,4% (2011)¹¹ odnosno 0,25% (2014)¹² BDP-a, da su države koje su 2004. i 2007. godine pristupile Evropskoj uniji za ovu svrhu izdvajale 1,5 – 2,5% BDP-a godišnje¹³, a da se u čitavoj EU u proseku troši 0,8%¹⁴ GDP-a na zaštitu životne sredine, jasno je da se, u ovom trenutku, u Srbiji, nedovoljno finansijskih sredstava alokira na zaštitu životne sredine. Međutim, pre nego što se povećaju prihodi namenjeni zaštiti životne sredine (prihodovna strana), potrebno je obezbediti da se sredstva adekvatno troše (rashodovna strana) kao preduslov za efektivno korišćenje kako postojećih, tako i budućih sredstava za alokaciju na zaštitu životne sredine.

U cilju prevazilaženja postojećih problema, neophodno je što pre obezbediti delotvoran i transparentan sistem finansiranja životne sredine, na svim nivoima vlasti. Finansiranje životne sredine na lokalnom nivou zaslužuje posebnu pažnju. U ovom trenutku, gotovo 50% ukupnih sredstava od lokalnih naknada u Srbiji jeste prihod lokalnih samouprava (detaljnije informacije u Poglavlju 2).¹⁵ Na osnovu domaćih propisa¹⁶, opštine i gradovi u okviru svojih nadležnosti imaju veliki opseg poslova u oblasti zaštite životne sredine. S obzirom na brojnost i raznolikost lokalnih samouprava (145 opština i gradova na prostoru Centralne Srbije i Vojvodine, različite veličine, naseljenosti i ekonomske razvijenosti), moguće su različite prakse na lokalnom nivou, koje mogu i negativno da se odraze na finansiranje zaštite životne sredine, odnosno transparentnost poslova koji se odvijaju na lokalnom nivou. Konačno, dosadašnja istraživanja ukazuju na nedovoljne kapacitete lokalnih samouprava, konkretno, za poslove koji se odnose na zaštitu životne sredine¹⁷.

Imajući u vidu aktuelnost teme finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou, studija sadrži rezultate istraživanja sprovedenog u cilju utvrđivanja postojećeg stanja po pitanju planiranja, korišćenja i izveštavanja o korišćenju prikupljenih sredstava u okviru lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine sa preporukama za poboljšanje postojećeg stanja u ovoj oblasti javnih politika. Konkretno će biti prikazano kakav je odnos prihoda i rashoda u okviru budžetskih fondova, kako lokalne samouprave planiraju korišćenje sredstava i kako o tome izveštavaju, uključujući kvalitet samog izveštavanja. Predmet analize je takođe učešće javnosti u planiranju i korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova, pod pretpostavkom da civilno društvo može igrati značajnu ulogu u obezbeđivanju informisanog donošenja odluka i transparentnosti, odnosno legitimnosti postupaka i procesa relevantnih za finansiranje zaštite životne sredine na lokalnom nivou.

11 Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine za Republiku Srbiju, „Službeni glasnik RS“ 80/2011, Uvod, strana 46.

12 Prema okvirnim procenama eksperata Privredne komore Srbije

13 Prezentacija „Uloga lokalnih vlasti u evropskim integracijama u oblasti zaštite životne sredine“, Siniša Mitrović, savetnik predsednika Privredne komore Srbije, 2011.

14 Sajt Evropske komisije (pristupljeno 26.08.2017): http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_on_environmental_protection.

15 Iskustva drugih država bivše Jugoslavije takođe ukazuju na to da lokalne samouprave imaju važnu ulogu i podnose 35 – 60% nacionalnih troškova u ovoj oblasti. Izvor: Prezentacija „Uloga lokalnih vlasti u evropskim integracijama u oblasti zaštite životne sredine“, Siniša Mitrović, savetnik predsednika Privredne komore Srbije, 2011.

16 Posebno treba istaći Zakon o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/2007, 83/2014 – dr. Zakon i 101/2016 – dr. Zakon) i Zakon o komunalnim delatnostima („Službeni glasnik RS“, br. 88/2011 i 104/2016) koji nadležnosti u oblasti prečišćavanja otpadnih voda, snabdevanja pijaćom vodom i upravljanja komunalnim otpadom daju jedinicama lokalne samouprave.

17 Istraživanje koje su Centar za evropske politike i Ekološki centar Stanište sprovedi 2014. ukazuje na nezavidan položaj lokalne samouprave u pogledu personalnih kapaciteta, naročito brojnosti osoba koje se bave zaštitom životne sredine u opštinskim gradskim upravama. Prema navedenom istraživanju lokalne samouprave u proseku angažuju 1-2 stručna saradnika odnosno inspektora za zaštitu životne sredine s tim što nemaju sve lokalne samouprave oba službenika i praksa da jedna osoba obavlja više funkcija (koje se ne moraju odnositi na zaštitu životne sredine) je široko rasprostranjena: Šipka S, Lazarević N, Đinđić M, Maksimović D, Implementacija procene uticaja na životnu sredinu u kontekstu evropskih integracija: trenutno stanje i preporuke. CEP, 2014, str. 93. i 61-63. Dostupno na: <http://www.europeanpolicy.org/dokumentacioni-centar/cep-studije-sizei-javnih-politika/559-implementacija-procene-uticaja-na-zivotnu-sredinu-u-kontekstu-evropskih-integracija-trenutno-stanje-i.html>.

Rezultati istraživanja sadržani u ovoj studiji osvetljaju dubinske probleme u oblasti finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou, dok preporuke, formulisane na osnovu tih rezultata, doprinose unapređenju sistema finansiranja zaštite životne sredine u cilju dostizanja zdrave životne sredine i usaglašavanja sa standardima EU u ovoj oblasti. Osim što može koristiti donosiocima odluka, studija je namenjena i civilnom i privatnom sektoru, u smislu informisanja o sistemu finansiranja zaštite životne sredine i pripreme za njihovo efektivnije učešće u ovom procesu.

1.2. Metodološke napomene

Istraživanje se zasniva na analizi sekundarnih (relevantni propisi, strateški/planski dokumenti, stručna literatura) i primarnih izvora podataka (zvanični dokumenti nadležnih organa, upitnici i konsultativni sastanci). Tokom istraživanja, korišćene su kvantitativne i kvalitativne metode, zavisno od karakteristika i količine raspoloživih podataka. Ključni izvori podataka su sledeći dokumenti i podaci, dobijeni od državnih institucija (Uprava za trezor i Ministarstvo zaštite životne sredine) i 145¹⁸ lokalnih samouprava:

- Podaci Uprave trezora o naplaćenim i raspoređenim prihodima RS, APV i JLS od svih naknada za zaštitu životne sredine za period 2010 – 2016;
- Završni računi lokalnih budžeta 2010-2015;
- Programi korišćenja sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine za period 2013-2016. godine;
- Saglasnosti ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine na programe korišćenja sredstava budžetskih fondova za 2015. i 2016. godinu;
- Izveštaji o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova za 2013 – 2015. godinu.

Dokumenta su dobijena u fizičkom i elektronskom formatu, na osnovu zahteva za pristup informacijama od javnog značaja poslatog 2016. navedenim ustanovama i, u određenim slučajevima, obraćanjem Poverniku za informacije od javnog značaja. Predmet analize takođe su bili propisi koji se odnose na finansiranje zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Podaci su prikupljeni i putem upitnika koji su poslani lokalnim samoupravama (92 JLS je odgovorilo) i organizacijama civilnog društva (97 je odgovorilo), koje se bave zaštitom životne sredine i putem dva konsultativna sastanka organizovana 2017. godine za predstavnike javnog, civilnog i privatnog sektora. Upitnici za predstavnike lokalnih samouprava i organizacija civilnog društva prikazani su u Prilogu 13, odnosno 14.

Analiza odnosa prihoda i rashoda sprovedena je na osnovu podataka dobijenih od Uprave za trezor i na osnovu dokumenta svih 145 lokalnih samouprava. Podaci o prihodima dobijeni su od Uprave za trezor za period 2010-2015. Podaci o rashodima dobijeni su, pre svega, uvidom u završne račune budžeta lokalnih samouprava za period 2010-2015. (u slučaju 139 lokalnih samouprava), i u manjoj meri uvidom u izveštaje o korišćenju sredstava budžetskih fondova odnosno planova za izvršenje rashoda za period 2013-2015. za lokalne samouprave kod kojih nije bilo moguće pristupiti podacima uvidom u završne račune (u slučaju 15 lokalnih samouprava). Obaveze finansiranja zaštite životne sredine na republičkom i lokalnom nivou

¹⁸ Reč je o svim lokalnim samoupravama sa prostora Centralne Srbije i AP Vojvodine u skladu sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji („Službeni glasnik RS“ broj 129/2007).

---

propisane su još 2004. godine, ali tek posle izmena Zakona o zaštiti životne sredine iz 2009. godine i uvođenja obaveze otvaranja budžetskog fonda (za korišćenje lokalnih naknada koje su tada, po zakonu, imale namenski karakter), počela je široka primena Zakona. Zbog toga se 2010. godina može smatrati polaznom godinom, od koje se mogu uporedno pratiti kretanja i trendovi u ovoj oblasti. Način na koji su sredstva zapravo korišćena i kvalitet izveštavanja, analizirani su na osnovu izveštaja o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova za period 2013-2015. godine. Svim lokalnim samoupravama u Srbiji¹⁹ istraživački tim se obratio zahtevom za pristup informacijama od javnog značaja i zatražio kopiju ovih izveštaja, za navedene godine. U cilju utvrđivanja do koje mere je postojeće stanje rezultat nedovoljno uspešnog planiranja rashoda lokalnih fondova za zaštitu životne sredine, predmet analize bili su programi korišćenja sredstava budžetskih fondova za 2015. i 2016. godinu, kao i saglasnosti ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine na pomenute programe iz iste godine. Kapaciteti JLS i nivo učešća javnosti analizirani su na osnovu upitnika poslatih lokalnim samoupravama i organizacijama civilnog društva.

Treba ukazati na određena ograničenja postojećeg istraživanja. Fokus istraživanja je bio na rashodovnoj strani finansiranja a ne na prihodovnoj strani (poput obima prikupljanja naknada, način definisanja naknada i obveznika plaćanja sl.). Zatim, prakse iz zemalja EU i drugih država nisu u velikoj meri razmatrane. Konačno, tokom istraživanja nisu u velikoj meri korišćeni kvalitativni metodi poput intervjua u cilju dubinskog istraživanja finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Međutim, ova ograničenja ne utiču suštinski na temu koja je bila predmet studije, odnosno ta pitanja mogu biti obrađena i u sklopu dopunskih istraživanja u narednom periodu.

1.3. Struktura studije

Rezultati istraživanja, u okviru ove studije, grupisani su u nekoliko celina. Poglavlje 2 pruža uvid u pravno-institucionalni okvir koji se odnosi na finansiranje zaštite životne sredine na lokalnom nivou. U Poglavlju 3 prikazan je odnos prihoda i rashoda u okviru budžetskih fondova, postojećih problema u pogledu prenošenja neutrošenih sredstava u narednu godinu, kao i primera opština i gradova koji ilustruju probleme u ovoj oblasti. Poglavlje 4 sadrži analizu planiranja korišćenja sredstava fonda i, konkretno, obrađuje pitanja odnosa planiranih rashoda i ostvarenih prihoda, planiranih aktivnosti u programima korišćenja sredstava budžetskih fondova, kao i načina na koji se programi pripremaju u lokalnim samoupravama. Poglavlje 5 nudi objašnjenje kako lokalne samouprave izveštavaju o korišćenju sredstava fonda, uključujući i pregled aktivnosti na koje su, na osnovu podataka iz izveštaja, potrošena sredstva iz lokalnih fondova, a koje, zapravo, ne služe zaštiti životne sredine ili je njihova namena u tom smislu upitna. Poglavlje 6 sadrži analizu rezultata istraživanja u vezi sa pitanjem učešća javnosti u postupcima i procesima koji se odnose na finansiranje zaštite životne sredine, na osnovu podataka prikupljenih kako od organizacija civilnog društva, tako i od predstavnika opština i gradova. Poglavlje 7 nudi prikaz razmatranih opcija daljeg razvoja javnih politika, praćeno zaključnim poglavljem sa ključnim preporukama za poboljšanje postojećih politika u vezi sa finansiranjem zaštite životne sredine na lokalnom nivou.

---

¹⁹ Ibid.

2. Ključne institucije i propisi

2.1. Razvoj sistema finansiranja zaštite životne sredine

Zakon o zaštiti životne sredine iz 2004. godine²⁰ prvi put definiše ekonomske instrumente zaštite životne sredine – fondove, kao i republičke i lokalne naknade za zagađivanje životne sredine. Istraživački tim ne raspolaže podatkom o tome koliko je lokalnih samouprava osnovalo svoje fondove za zaštitu životne sredine, niti u kom organizacionom obliku²¹, ali, po nezvaničnim informacijama i kontaktima sa lokalnim samoupravama, može se tvrditi da je oko 30 opština i gradova imalo ovakve fondove do 2009. godine.

Značajan pomak dogodio se u maju 2009. godine, kada je izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine propisana obaveza uspostavljanja fondova za zaštitu životne sredine zarad korišćenja sredstava od naknada za zaštitu životne sredine. Reč je o Fondu za zaštitu životne sredine Republike Srbije²², zatim Pokrajinskom budžetskom fondu za zaštitu životne sredine i budžetskim fondovima lokalnih samouprava za zaštitu životne sredine.²³ Zbir prihoda od naknada za zaštitu životne sredine je iznos koji na republičkom, pokrajinskom i lokalnim nivou vlasti nivo vlasti mora namenski²⁴ da se utroši preko budžetskog fonda za zaštitu životne sredine²⁵, na osnovu godišnjeg programa²⁶, na koji se mora pribaviti saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine²⁷. Ukoliko se u budžetskom fondu u tekućoj godini ne potroše sva sredstva, neiskorišćeni iznos se, u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu, prenosi u narednu godinu.

²⁰ „Službeni glasnik RS“, broj 135/2004, u članu 84, 85, 87. i 100.

²¹ Kao posebno pravno lice (ustanovu), budžetski fond ili mešoviti oblik. Na primer, opština Vršac je 2007. godine osnovala Fond za zaštitu i unapređenje životne sredine kao posebno pravno lice, ali bez zaposlenih. Sve poslove Fonda (planiranje, javne nabavke, pravna pomoć) obavljali su zaposleni radnici opštinske uprave. Po saznanjima istraživačkog tima, u lokalnim samoupravama gde su fondovi osnivani kao pravno lice, dešavalo se da lokalne vlasti zaposle isuviše veliki broj službenika, tako da su sredstva namenjena realizaciji programa zaštite životne sredine u velikoj meri korišćena za plate zaposlenih u Fondu. Ovo je jedan od razloga zašto se izmenama zakona iz 2009. godine uveo model budžetskih fondova.

²² Ukinut je u septembru 2012. godine. Posle više od tri godine, ponovo je uspostavljen u februaru 2016. godine, pod nazivom Zeleni fond Republike Srbije, novim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 14/2016) član 90, 90a, 90b, 90v, 90g.

²³ Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016) član 100, stav 1.

²⁴ Ibid., član 85, stav 6, zatim član 87, stav 10 i član 100, stav 3, propisuju namenski karakter sredstava dobijenih od pomenutih naknada.

²⁵ Ibid., član 100, stav 2.

²⁶ Ibid., član 100, stav 4.

²⁷ Ibid., član 100, stav 6.

Jedan od značajnih razloga za uvođenje saglasnosti Ministarstva, bila je praksa nenamenskog korišćenja sredstava, posebno u JLS koje ostvaruju velike prihode, a gde se programom predviđaju stavke koje predstavljaju nenamensko korišćenje. Takođe, nakon analize trošenja sredstava prikupljenih od naknada za zaštitu, zaštitu i unapređenje životne sredine za 2008. godinu, državni organi su došli do podataka o nenamenskom trošenju, naročito u JLS sa najvećim prihodima (umesto za zaštitu životne sredine, sredstva su korišćena za izgradnju saobraćajnica, unapređenje zdravstvene, socijalne i dečije zaštite, izgradnju ambulanti, izgradnju škola i dr)²⁸. Zbog toga je, u cilju kontrole namenskog korišćenja ovih sredstava, propisana i obaveza da APV i JLS dostave ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine izveštaj o korišćenju sredstava ostvarenih po osnovu tih naknada, najkasnije do 31. marta tekuće za proteklu godinu, i u drugo vreme, na zahtev Ministarstva²⁹.

Prema informacijama dobijenim u ministarstvu nadležnom za životnu sredinu, u njihovoj nadležnosti postoji komisija koja pregleda sve programe korišćenja sredstava budžetskih fondova pristigle iz lokalnih samouprava zarad donošenja odluke o davanju, odnosno nedavanju saglasnosti za programe. Komisiju imenuje resorni ministar, sastavljena je od 8 članova, od kojih je svaki nadležan za određenu oblast zaštite životne sredine. Kriterijum za davanje saglasnosti jeste da li konkretna aktivnost iz programa Fonda pripada oblasti zaštite i unapređenja životne sredine i da li je u okviru nadležnosti Ministarstva, što je određeno kako opštim, tako i posebnim zakonima i podzakonskim aktima.³⁰

2.2. Zakon o budžetskom sistemu i Pravilnik o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem

Kada se razmatraju pitanja budžeta i finansija, odredbe Zakona o budžetskom sistemu imaju prednost u odnosu na odredbe Zakona o zaštiti životne sredine³¹. Bez obzira što je, u skladu sa drugim zakonima, određena oblast koja je u nadležnosti ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine, to još uvek ne znači da se, posmatrano iz ugla Zakona o budžetskom sistemu, aktivnosti iz te oblasti mogu evidentirati kao programi zaštite životne sredine i finansirati sredstvima budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, i obrnuto. Zbog ovakvog odnosa između zakona, najispravnije je da se kao kriterijum za utvrđivanje pripadnosti određenih programa i aktivnosti oblasti zaštite životne sredine koriste propisi u vezi sa Zakonom o budžetskom sistemu.

Izmene Zakona o budžetskom sistemu 2015. godine „ozakonile“ su mogućnost da lokalne samouprave sredstva od naknada za zaštitu životne sredine raspoređuju na druge korisnike i troše na druge razmene.

---

²⁸ Obrazloženje predloga Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine, 2009, strana 42, preuzeto sa sajta Vlade Republike Srbije.

²⁹ Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016), član 100, stav 6.

³⁰ Zakonom o ministarstvima, Zakonom o zaštiti životne sredine, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o hemikalijama, Zakonom o biocidima, Zakonom o zaštiti od jonizujućih zračenja, Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakonom o zaštiti od buke, Zakonom o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom i Zakonom o upravljanju otpadom.

³¹ Zakon o budžetskom sistemu („Službeni glasnik RS“ broj 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – ispr, 108/2013, 142/2014, 68/2015 – dr. zakon, 103/2015 i 99/2016), član 105: „Ako su odredbe drugih zakona, odnosno propisa, u suprotnosti sa ovim zakonom, primenjuju se odredbe ovog zakona.“

Važno je istaći da su u decembru 2015. godine izmenama Zakona o budžetskom sistemu naknade za zaštitu životne sredine izgubile namenski karakter³². Ovakva izmena omogućila je da se sredstva od naknada za zaštitu životne sredine više ne moraju koristiti kroz fondove i na programe zaštite životne sredine, već se mogu rasporediti na druge korisnike odnosno za druge potrebe. Uticaj izmena Zakona iz 2015. godine biće dodatno obrađen tokom predstavljanja rezultata istraživanja u narednim poglavljima.

Zakonom o budžetskom sistemu se propisuje da se budžet priprema i izvršava na osnovu sistema jedinstvene budžetske klasifikacije³³. Takođe je propisano da Ministar bliže uređuje budžetsku klasifikaciju, koju primenjuju Republika Srbija i lokalna vlast, korisnici budžetskih sredstava i korisnici sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje u pripremanju finansijskih planova³⁴, što je i urađeno Pravilnikom o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem³⁵.

Po tom Pravilniku, kontnim planom utvrđene su brojčane oznake i nazivi konta, po kojima su korisnici sredstava obavezni da u knjigovodstvu iskazuju imovinu, obaveze, izvore sredstava, prihode i druga primanja, rashode i druge izdatke, kao i finansijski rezultat³⁶. Pravilnik sadrži i funkcionalne klasifikacije, kojima se iskazuju izdaci (rashodi) po funkcionalnoj nameni za određenu oblast. Po šemi funkcionalne klasifikacije, koja je sastavni deo Pravilnika, kategorije grupišu opšte ciljeve i zadatke države i označene su jednocifrenom šifrom³⁷. Grupe i klase sadrže detaljniju razradu sadržaja kategorija i načina na koje se ti ciljevi ostvaruju³⁸, sa detaljnim opisom aktivnosti koje pripadaju datoj klasi. Po Pravilniku, kategorija Zaštita životne sredine ima šifru 5 i deli se na grupe i klase kao što je prikazano u Tabeli 2. U Prilogu 1 data je razrada sadržaja klase, sa opisom aktivnosti koje se mogu u budžetu evidentirati kao zaštita životne sredine.

Tabela 2-1 Prikaz kategorija, grupa i klase koje se odnose na životnu sredinu u okviru Standardnog klasifikacionog okvira i kontnog plana za budžetski sistem

Kategorija	Grupa	Klasa	Opis
5		500	ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE
	51	510	Upravljanje otpadom
	52	520	Upravljanje otpadnim vodama
	53	530	Smanjenje zagađenosti
	54	540	Zaštita biljnog i životinjskog sveta i krajolika
	55	550	Zaštita životne sredine – Istraživanje i razvoj
	56	560	Zaštita životne sredine neklasifikovana na drugom mestu

³² Izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu („Službeni list RS“ broj 103/2015), kao namenski prihodi propisuju se prihodi od donacija, kredita i samodoprinosa, ali ne i prihodi od naknada za zaštitu životne sredine.

³³ Zakon o budžetskom sistemu, član 29, stav 1.

³⁴ Ibid., član 29, stav 4.

³⁵ „Službeni glasnik RS“, broj 103/2011, 10/2012, 18/2012, 95/2012, 99/2012, 22/2013, 48/2013, 61/2013 i 63/2013 – ispr. 16/2016, 49/2016, 107/2016 i 46/2017).

³⁶ Član 9, stav 1 Pravilnika

³⁷ Opšte javne usluge (šifra 1); Odbrana (šifra 2); Javni red i bezbednost (šifra 3); Ekonomski poslovi (šifra 4); Zaštita životne sredine (šifra 5); Poslovi stanovanja i zajednice (šifra 6); Zdravstvo (šifra 7); Rekreacija, sport, kultura i vere (šifra 8); Obrazovanje (šifra 9); Socijalna zaštita (šifra 0)

³⁸ Član 7, stav 8 Pravilnika

Po navedenom, ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine saglasnosti na program korišćenja sredstava budžetskog fonda mora usaglasiti sa Zakonom o budžetskom sistemu i sa Pravilnikom o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem, tj. ne može dati saglasnost na aktivnosti koje, po pomenutom Pravilniku, nisu svrstane u oblast zaštite životne sredine, bez obzira na to što po drugim zakonima jesu u nadležnosti Ministarstva.

Gotovo polovina ukupnog iznosa od naknada za zaštitu životne sredine nalazi se na nivou lokalnih samouprava.

Pravilnik je izrađen u skladu sa metodologijom Ujedinjenih nacija (Classification of Functions of Government – COFOG). Ovakva nomenklatura se zasniva na klasifikaciji aktivnosti zaštite životne sredine (Classification of Environmental Protection Activities – CEPA), koja je izrađena u okviru Evropskog sistema za prikupljanje ekonomskih informacija, a u vezi sa životnom sredinom (the European System for the Collection of Economic Information on the Environment – SERIEE), kancelarije Evropske unije za statistiku (Eurostat). Funkcija 5 i klase, odnosno grupe navedene u Pravilniku o standardnom klasifikacionom okviru, u potpunosti oslikavaju COFOG klasifikaciju.³⁹ U skladu sa uputstvom Eurostata, u funkciju 5 se mogu ubrojati i aktivnosti u vezi sa razvojem održive energetike i obnovljivih izvora energetike u okviru klase 5.03 (sprečavanje zagađenja), iako nisu direktno tako navedene u COFOG nomenklaturi.⁴⁰ Treba naglasiti da se Pravilnikom svrstavaju u zaštitu životne sredine i aktivnosti za koje je upitno da li zaista pripadaju ovoj oblasti.⁴¹

Kada je reč o EU, neke države članice direktno koriste COFOG metodologiju, međutim, postoje i države sa sopstvenim metodologijama iskazivanja troškova, koje se zatim usklađuju sa COFOG metodologijom (npr. putem posebnih tabela premošćivanja – *bridge tables*).⁴² Pomenuta praksa ukazuje na mogućnost i da Srbija po potrebi uspostavi sopstvenu funkcionalnu klasifikaciju za iskazivanje troškova, uključujući zaštitu životne sredine, koja se zatim, posebnim pravilima, može uskladiti sa COFOG nomenklaturom.

2.3. Fond za zaštitu životne sredine i lokalne naknade

U Republici Srbiji su stoga, zakonskim i podzakonskim aktima, utvrđeni fondovi za zaštitu životne sredine kao instrumenti finansiranja zaštite životne sredine. Postoje tri vrste fonda:

1. Zeleni fond Republike Srbije⁴³,

39 Izvor: <https://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcs.asp?Cl=4&Lg=1&Co=05> pristupljeno 28.08.2017.

40 European Commission. Eurostat. Manual on Sources and Methods for the Compilation of COFOG Statistics: Classification of the Functions of Government (COFOG). Eurostat Methodologies and Working Papers. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, str. 43.

41 Na primer, Pravilnikom je u zaštitu životne sredine svrstana i aktivnost određena kao: „Sistemi za odvod otpadnih voda obuhvataju upravljanje i izgradnju kolektora, cevovoda i pumpi za odvođenje svih vrsta otpadnih voda (kišnice, voda iz domaćinstava i ostalih raspoloživih otpadnih voda) od mesta stvaranja do mesta gde se otpadna voda prazni u površinske vode“. Pitanje je da li se samo izgradnja kanalizacije, na čijem kraju nema prečištača otpadnih voda, već se one izlivaju u površinske vode, može smatrati aktivnošću koja pripada oblasti zaštite životne sredine.

42 European Commission. Eurostat. Manual on Sources and Methods for the Compilation of COFOG Statistics: Classification of the Functions of Government (COFOG). Eurostat Methodologies and Working Papers. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011.

43 Fond za zaštitu životne sredine Republike Srbije ukinut je u septembru 2012. godine. Posle više od tri godine, ponovo je uspostavljen u februaru 2016. godine, novim Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS”14/2016) član 90, 90a, 90b, 90v, 90g.

2. Pokrajinski budžetski fond za zaštitu životne sredine⁴⁴,
3. Budžetski fondovi lokalnih samouprava za zaštitu životne sredine⁴⁵.

Kada je o naknadama reč, one su definisane na sledeći način: ⁴⁶

- Republičke naknade, koje su 100% prihod republičkog budžeta;
- Republičke naknade, koje Republika deli sa opštinama i gradovima na čijoj su teritoriji naplaćene, u odnosu 60:40 i 80:20;
- Pokrajinske naknade, i
- Lokalne naknade, koje su 100% prihod lokalnih budžeta.

Trenutno postoji ukupno 9 naknada, koje su prihod Zelenog fonda Republike Srbije, pokrajinskog i lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine⁴⁷. Četiri naknade su prihod isključivo republičkog budžeta, dok je jedna prihod isključivo budžeta lokalne samouprave. Jedna naknada je prihod republičkog budžeta za obveznike iz centralne Srbije, a pokrajinskog budžeta, za obveznike sa područja APV. Prihod od dve naknade deli se između republičkog i lokalnih budžeta, u odnosu 60:40, a prihodi od jedne naknade dele se u odnosu 80:20, s tim što za ovu naknadu do sada nije bilo prihoda. Zbir prihoda od ovih naknada je iznos koji RS, APV i lokalne samouprave namenski⁴⁸ moraju da utroše preko budžetskog fonda za zaštitu životne sredine⁴⁹, na osnovu godišnjeg programa⁵⁰, na koji se mora pribaviti saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine. Ukoliko se u budžetskom fondu u tekućoj godini ne potroše sva sredstva, neiskorišćeni iznos se, u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu, prenosi u narednu godinu. U Prilogu 1 je prikazana lista naknada koje su prihod Zelenog fonda Republike Srbije, Pokrajinskog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine i budžetskih fondova za zaštitu životne sredine lokalnih samouprava.

44 Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016) član 100, stav 1.

45 Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016) član 100, stav 1., član 100, stav 3. Zakona propisuje da se sredstva budžetskog fonda koriste za finansiranje zaštite i unapređivanje životne sredine, na osnovu utvrđenog programa korišćenja sredstava budžetskog fonda koji donosi nadležni organ JLS, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva o nameni korišćenja sredstava. Član 100, stav 4 Zakona propisuje da Izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda lokalne samouprave dostavljaju Ministarstvu najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

46 Uspostavljene na osnovu sledećih propisa: Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016), član 27, stav 5, 6. i 7, član 85, član 85a i član 87; Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda (128/2014), član 7; Zakon o upravljanju otpadom (36/2009, 88/2010 i 14/2016), član 47-58; Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu (36/2009), član 43; Zakon o zaštiti prirode (36/2009, 88/2010, 14/2016), član 12. Način obračuna pomenutih naknada propisan je sledećim propisima: Uredba o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (22/2007, 38/2008, 9/2010), član 17; Uredba o vrstama zagađivanja, kriterijumima za obračun naknade za zagađivanje životne sredine i obveznicima, visini i načinu obračunavanja i plaćanja naknade (113/2005, 6/2007, 8/2010, 102/2010, 15/2012, 91/2012, 30/2013, 25/2015); Uredba o određivanju aktivnosti čije obavljanje utiče na životnu sredinu (109/2009 i 8/2010); Uredba o proizvodima koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, obrascu dnevne evidencije o količini i vrsti proizvedenih i uvezenih proizvoda i godišnjeg izveštaja, načinu i rokovima dostavljanja izveštaja, obveznicima plaćanja naknade (54/2010, 86/2011, 15/2012, 41/2013, 3/2014); Uredba o kriterijumima za obračun naknade za ambalažu ili upakovan proizvod, oslobađanje od plaćanja naknade, obveznicima plaćanja, visini naknade, kao i načinu obračunavanja i plaćanja naknade (8/2010); i Pravilnik o kompenzacijskim merama (20/2010).

47 Do septembra 2012. godine postojala je i naknada za zagađivanje životne sredine (u tabelama koje slede prikazana je pod šifrom 714547). Vlasnici motornih vozila plaćali su je jednom godišnje, uz postupak produženja registracije. Svaka lokalna samouprava imala je 40% prihoda od ove naknade, dok je 60% bio prihod republičkog budžeta. Iako je u 2011. godini republički budžet prihodovao 810 miliona dinara, a lokalne samouprave 540 miliona dinara, naknada je bez prethodne analize posledica ukinuta zbog predizbornog obećanja jedne političke stranke da će smanjiti troškove registracije vozila.

48 Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016) član 85, stav 6 i član 87, stav 10 propisuju namenski karakter sredstava od pomenutih naknada.

49 Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016) član 100, stav 2.

50 Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“ 135/2004, 36/2009 i 14/2016) član 100, stav 4.

U Tabeli 2-2 prikazani su ukupni tekući prihodi budžeta Republike Srbije (RS), Autonomne Pokrajine Vojvodine (APV) i jedinica lokalnih samouprava (JLS), naplaćeni u 2014, 2015. i 2016. godini, na osnovu svih naknada za zaštitu životne sredine. Iz datih tabela se može videti da su u protekle tri godine prihodi od naknada lokalnih samouprava bili približno jednaki prihodima Republike što dodatno ukazuje na značaj lokalnog nivoa vlasti u sistemu finansiranja zaštite životne sredine. U Prilogu 2 i 3 detaljnije su prikazani prihodi i rashodi lokalnih samouprava za 2014. i 2015. godinu.

Tabela 2-2 Tekući prihodi budžeta Republike Srbije (RS), Autonomne Pokrajine Vojvodine (APV) i jedinica lokalne samouprave (JLS), naplaćeni u 2014. godini (u dinarima)⁵¹

	2014.	2015.	2016.
RS	5.761.394.000	4.886.272.000	5.914.796.826
APV	15.107.000	12.706.000	13.521.000
JLS	4.770.221.000	4.530.784.541	4.955.082.860

⁵¹ Podaci o prihodima dobijeni su od Uprave za trezor za period 2010-2015. Podaci o rashodima dobijeni su pre svega uvidom u završne račune budžeta lokalnih samouprava za period 2010-2015 (u slučaju 139 jedinica lokalnih samouprava), i u manjoj meri uvidom u Izveštaje o korišćenju sredstava budžetskih fondova odnosno Planova za izvršenje rashoda za period 2013-2015 za lokalne samouprave kod kojih nije bilo moguće pristupiti podacima uvidom u završne račune (u slučaju 15 lokalnih samouprava).

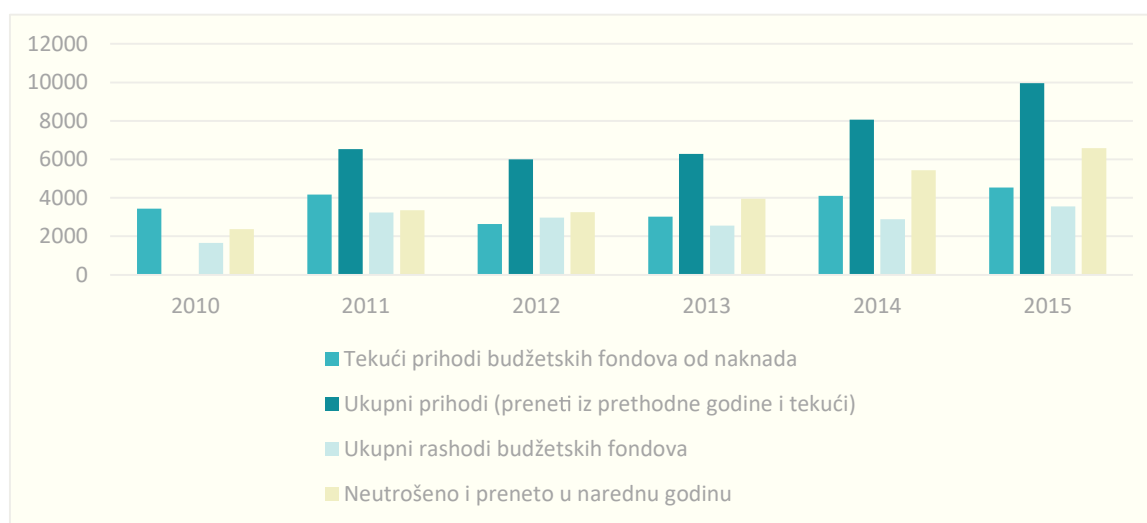

3. Odnos prihoda i rashoda u okviru lokalnih fondova

3.1. Utrošena i preneta sredstva

Ilustracija 3-1 ukazuje na generalni kontinuitet kretanja prihoda i rashoda lokalnih samouprava. Na osnovu ilustracije već se može uočiti tendencija da rashodi prevazilaze prihode i da količina neutrošenih sredstava raste iz godine u godinu. Ova dinamika prihoda i rashoda će u nastavku biti detaljnije objašnjena.

Ilustracija 3-1 Odnos ukupnih namenskih prihoda i rashoda u okviru lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine za period 2010-2016 (u milionima RSD)⁵²

Iz Tabele 3-1 se može uočiti da su u pet od poslednjih šest godina zabeleženi manji rashodi od tekućih prihoda⁵³. Tabela 3-2 pokazuje da u periodu od 2010 do 2015. postoji veliki broj opština i gradova koji su kroz budžetske fondove trošili manje novca nego što su od naknada naplaćivali. Na početku pomenutog

⁵² Neutrošena prenetna sredstva u narednu godinu nisu prosta razlika između prihoda i rashoda. U slučaju da lokalna samouprava ima veće rashode od prihoda, prenetna sredstva su 0 (nula) dinara, a nemaju negativan iznos, pa se na osnovu toga računa i iznos ukupnih prenetih sredstava.

⁵³ Jedino su u 2012. godini rashodi bili veći od prihoda, ali ne zbog povećanih rashoda, već zbog smanjenja prihoda – ukidanja naknade za motorna vozila i obustave prihoda od naknade za emisiju zagađujućih materija u tri lokalne samouprave sa najvećim prihodima po ovoj naknadi.

perioda to je bio slučaj u više od 120 lokalnih samouprava. Zatim sledi pad tog broja u godinama kada su bili smanjeni namenski prihodi, tako da je „granica“ za većinu opština i gradova bila niža i dostižnija i sa manje izvršenih rashoda⁵⁴. U tom periodu je većina lokalnih samouprava koristila preneti sredstva iz prethodnih godina ili je opredeljivala sredstva iz drugih, nenamenskih prihoda. Na kraju perioda, ponovo raste broj lokalnih samouprava koje više prihoduju nego što rashoduju, zbog postepenog povećanja iznosa naplaćenog kroz lokalnu naknadu i broja opština i gradova koje imaju ovu naknadu.

Lokalne samouprave, preko budžetskih fondova za zaštitu životne sredine, koriste manje novca nego što se kroz namenske naknade naplati; ukupan iznos neutrošenih sredstava, prenetih u narednu godinu, raste.

Tabela 3-3 pokazuje da u protekle tri godine raste iznos neutrošenih sredstava koja bi po zakonu morala da se prenesu u narednu godinu, kako bi se njima finansirale aktivnosti i projekti koji su u prethodnoj godini ostali nesprovedeni. Broj lokalnih samouprava koje imaju neutrošena sredstva je vrlo visok i u pojedinim godinama prelazi 80%. Ukupan iznos neutrošenih sredstava koje su sve lokalne samouprave zbirno morale da prenesu u 2016. godinu, dostigao je 6,5 milijardi dinara.

Tabela 3-1 Ukupni tekući prihodi i rashodi u okviru lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine

Godina	Tekući prihodi od naknada, za sve opštine zbirno, u dinarima	Rashodi budžetskih fondova za sve opštine zbirno, u dinarima
2010.	3.430.671.473	1.660.283.300
2011.	4.163.808.015	3.234.997.555
2012.	2.645.766.582	2.971.895.586
2013.	3.016.318.383	2.563.212.498
2014.	4.111.880.625	2.881.001.790
2015.	4.530.621.775	3.552.265.989

Tabela 3-2 Broj i procenat lokalnih samouprava koje su u datoj godini za zaštitu životne sredine imale manje rashode od iznosa tekućih prihoda od naknada

Godina	Broj lokalnih samouprava	Procenat ukupnog broja LS
2010.	127	87,6%
2011.	121	83,5%
2012.	85	58,6%
2013.	75	51,7%
2014.	97	66,9%
2015.	89	62,7% ⁵⁵

⁵⁴ Ukidanje naknade za motorna vozila izazvalo je značajne promene u strukturi prihoda. Ova naknada je u 2011. godini činila 70–100% svih prihoda za zaštitu životne sredine u 52 lokalne samouprave. Njenim ukidanjem veliki broj opština praktično je ostao bez ikakvih namenskih prihoda, te su i najmanji rashodi u budžetskom fondu bili dovoljni da se potroši celokupan iznos prihoda. Upravo to je razlog pada broja opština i gradova koji troše više novca za zaštitu životne sredine, nego što prihoduju.

⁵⁵ Za 142 jedinice lokalne samouprave

Tabela 3-3 Lokalne samouprave koje su prenele neutrošena sredstva budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

Godina	Broj lokalnih samouprava koje su u datoj godini u narednu prenele neutrošena sredstva budžetskog fonda za zaštitu životne sredine	Ukupan iznos prenetih sredstava za sve JLS
2013.	111 ili 76,5% na 145 opština i gradova	3.956.824.037
2014.	123 ili 84,8% na 145 opština i gradova	5.428.649.758
2015.	115 ili 81,6% na 141 opštinu i grad	6.578.568.006

3.2. Izmene Zakona o budžetskom sistemu i rashodi fonda

Sve do 2016. godine, alokacija naknada za zaštitu životne sredine na druge korisnike bila je u suprotnosti sa zakonom. Međutim, prema izmenama Zakona o budžetskom sistemu⁵⁶, od 2016. godine sredstva od naknada za zaštitu životne sredine prestala su da imaju namenski karakter. Od te godine, ova sredstva se mogu bez pravnih ograničenja planirati za druge namene i mogu ih, pored budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, koristiti i drugi korisnici budžeta. Umesto da se pooštrenom kontrolom obezbedi namensko korišćenje sredstava, propisi su izmenjeni, tako da korišćenje sredstava od naknada za zaštitu životne sredine za druge namene više nije suprotno zakonu. S obzirom na višegodišnju praksu da se, suprotno tadašnjim zakonskim obavezama, za zaštitu životne sredine koristi manje sredstava od iznosa prihoda od naknada, nakon ukidanja namenskog karaktera naknada ne postoji značajan razlog da opštine i gradovi sada to isto ne čine. Stoga je pomenutim izmenama samo legalizovana mogućnost da lokalne samouprave sredstva od naknada za zaštitu životne sredine raspoređuju na druge korisnike i troše za aktivnosti i programe koji ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine. Sledeći primeri postojeće prakse u nekim lokalnim samoupravama pokazuju šta se u narednom periodu, u širem opsegu, može dogoditi sa finansiranjem zaštite životne sredine na lokalnom nivou, usled pomenutih izmena Zakona o budžetskom sistemu.

Izmene Zakona o budžetskom sistemu 2015. godine „ozakonile“ su mogućnost da lokalne samouprave sredstva od naknada za zaštitu životne sredine raspoređuju na druge korisnike i troše na druge namene.

U **Gradu Vršcu**, po Odluci o budžetu za 2016. godinu⁵⁷, planirano je 70 miliona dinara rashoda u budžetskom fondu za zaštitu životne sredine. Međutim, u Odluci o drugom rebalansu budžeta⁵⁸ za 2016. godinu, za istu namenu planirano je samo 11,8 miliona dinara⁵⁹. Pritom, Odlukom o budžetu za 2017. godinu, u Fondu za zaštitu životne sredine je planirano samo 12 miliona dinara, što ukazuje na mogući kontinuitet pomenute prakse.

Gradsko veće **Grada Sremska Mitrovica** je u novembru 2013. godine stavilo van snage Zaključak o osnivanju budžetskog fonda za zaštitu životne sredine. U obrazloženju stoji da je razlog za ovakav potez to što su prestali da postoje izvori finansiranja. Grad Sremska Mitrovica nema usvojenu lokalnu odluku o naknadama

⁵⁶ Izmene i dopune Zakona o budžetskom sistemu („Službeni glasnik“ 103/2015), član 2, tačka 15, u namenska sredstva spadaju samo donacije, krediti i samodoprinos.

⁵⁷ Objavljena u „Službenom listu grada Vršca“ broj 16/2015, strana 28, funkcija 500.

⁵⁸ Objavljena u „Službenom listu grada Vršca“ broj 18/2016, strana 22, funkcija 500.

⁵⁹ Treba pomenuti i to da su u 2016. godini za budžetski fond na raspolaganju bila sredstva u iznosu od 83,4 miliona dinara, i to 22,2 miliona dinara prenetih iz 2015. godine i 61,2 miliona dinara tekućih prihoda u 2016. godini. Očigledno je da je grad Vršac brzo iskoristio mogućnost i prenamenio više od 70 miliona dinara prvobitno namenjenih za zaštitu životne sredine.

---

za zaštitu životne sredine, iz čega sledi da po tom osnovu nema ni prihoda. Nenamenska sredstva iz drugih izvora nisu alocirana za potrebe Fonda, a prihodi od republičkih naknada su u 2014. i 2015. godini bili oko 600.000 dinara godišnje. Sremska Mitrovica je, stoga, prva i za sada jedina lokalna samouprava u Srbiji koja je zbog nedostatka sredstava formalno ukinula budžetski fond za zaštitu životne sredine.

U izveštaju o korišćenju sredstava budžetskog fonda **opštine Žabalj** za 2014. godinu, navodi se da je utrošeno ukupno 4.009.900 dinara za dve grupe aktivnosti, i to 2.359.900 dinara za podsticajne, preventivne i sanacione programe i projekte, i 1.650.000 dinara za programe zaštite i razvoja zaštićenih prirodnih dobara. Izveštaj je ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine dostavio predsednik opštine. Međutim, u završnom računu budžeta za istu godinu, navodi se da je na računu budžetskog fonda evidentirano više rashoda, i to 7.314.845 dinara, od toga 600.000 dinara za usluge po ugovoru, zatim 3.009.900 dinara za specijalizovane usluge i 400.000 dinara za dotacije nevladinim organizacijama. Zbir ove tri stavke daje iznos od 4.009.900 dinara, koliko je navedeno u izveštaju o korišćenju sredstava Fonda. Ono što nije navedeno u izveštaju, a jeste u završnom računu, jesu naknada štete za povrede, u iznosu od 2.707.500 dinara, i novčane kazne i penali po rešenju sudova, u iznosu od 597.445 dinara. Mogući razlog za neiskazivanje ovih stavki u izveštaju jeste taj što su ova sredstva utrošena nenamenski, za programe koji ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine.

U izveštaju o korišćenju sredstava Fonda za 2013. godinu **Grada Zaječara**, navodi se podatak o tekućim prihodima od posebne (lokalne) naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine (46.262.982 dinara), zatim je prikazana lista sa sprovedenim aktivnostima i iznosima izvršenih rashoda (ukupno 11.563.400 dinara), i na kraju podatak o neutrošenim sredstvima (34.699.522 dinara) koja „se prenose u 2014. godinu i rebalansom budžeta planiraće se povećanje aproprijacije prihoda budžeta grada“. U izveštaju za 2014. godinu, takođe su dati podaci o tekućim prihodima od naknada (60.420.213 dinara), ali bez navođenja prenetih sredstava iz prethodne godine i njihovog sabiranja sa tekućim prihodima, zatim rashodi (25.868.119 dinara) i podatak o neutrošenim sredstvima (34.552.094 dinara). Neutrošena sredstva su razlika tekućih prihoda iz date godine i rashoda za istu godinu, ali na taj iznos nisu dodata preneti sredstva iz 2013. godine, što je ukupno 69.251.616 dinara. Isto se ponovilo i u izveštaju za 2015. godinu. Navedeni su tekući prihodi od naknada za datu godinu (146.075.051 dinar), izvršeni rashodi (41.087.508 dinara) i neutrošena sredstva (104.987.543 dinara) koja predstavljaju razliku tekućih naknada i rashoda, bez dodavanja iznosa prenetih sredstava iz prethodnih godina. Ukupan iznos neutrošenih sredstava iz svih godina u periodu 2010-2015, koje je Grad Zaječar preneo u 2016. godinu iznosi više od 202 miliona dinara, što se u izveštajima ne pominje i ne vidi.

4. Planiranje lokalnih fondova

U prethodnom poglavlju ukazano je da sistem finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou ima izražene probleme, pre svega zbog činjenice da opštine i gradovi za aktivnosti i projekte zaštite životne sredine u svojim lokalnim budžetskim fondovima rashoduju manje novca nego što kroz naknade prihoduju i da se iznos prenetih sredstava iz godine u godinu povećava. Ovakvo stanje ponavljalo se gotovo svake godine u periodu od 2010. do 2015. godine. U cilju utvrđivanja do koje mere je takvo stanje rezultat nedovoljno uspešnog planiranja rashoda lokalnih fondova za zaštitu životne sredine, u ovom poglavlju predmet analize su programi korišćenja sredstava budžetskih fondova za 2015. i 2016. godinu, kao i saglasnosti ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine na pomenute programe, iz iste godine. Kao što je pomenuto u Poglavlju 1.2, svim lokalnim samoupravama u Srbiji⁶⁰ istraživački tim je sredinom novembra 2016. godine poslao zahtev za pristup informacijama od javnog značaja i zatražio kopiju pomenutih dokumenata. U cilju unakrsne provere, saglasnosti na programe zatraženi su i od ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine⁶¹. Na taj način, biće dodatno pojašnjen odnos između postojeće prakse korišćenja sredstava iz budžetskih fondova i faze planiranja korišćenja tih sredstava. Podaci se odnose na protekle dve godine i biće uporedno analizirani posebno u kontekstu izmena i dopuna Zakona o budžetskom sistemu iz 2015. godine kojim su naknade izgubile namenski karakter.

⁶⁰ Na području centralne Srbije i AP Vojvodine ima 145 opština i gradova, u skladu sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji („Službeni glasnik RS“ 129/2007).

⁶¹ Ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine istraživački tim se prvi put sa sličnim zahtevom obratio u maju 2015. godine. Zatražen je spisak opština i gradova koje se nisu obratile sa zahtevom za pribavljanje saglasnosti na program Fonda za period 2012-2014. godine. Ministarstvo nije odgovorilo na zahtev, te je žalba upućena Povereniku za informacije od javnog značaja. Nakon intervencije Poverenika, nadležno ministarstvo se izjasnilo da nemaju informaciju koje opštine se nisu obratile za saglasnost, već samo za one koje to jesu učinile. Po preporuci Poverenika, istraživački tim je odustao od tog zahteva i uputio nadležnom ministarstvu nov zahtev u kome je zatražio kopije svih saglasnosti koje su poslate opštinama i gradovima. U telefonskom razgovoru sa zaduženim licem u nadležnom ministarstvu za postupanje po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja, rečeno nam je da je tehnički veoma teško odgovoriti na naš zahtev, jer su sve saglasnosti arhivirane. Predloženo je da istraživački tim prihvati saglasnosti za 2015. i 2016. godinu, a da odustane od saglasnosti za ranije godine. Saglasnosti su dostavljene u elektronskom obliku u septembru 2016. godine, nakon 16 meseci postupka, za koji je zakonski predviđeno da traje 15 dana.

4.1. Postojanje programa za korišćenje sredstava fonda i saglasnosti ministarstva

Iz Ilustracije 4-1 može se videti da je broj opština i gradova koji su usvojili program budžetskog fonda opao sa 133 u 2015. godini na 126 u 2016. godini. Istovremeno se povećao broj lokalnih samouprava koje ovaj dokument nemaju (sa 12 na 19).⁶²

Ilustracija 4-1 Procenat lokalnih samouprava koje imaju program korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

Od 12 lokalnih samouprava koliko u 2015. godini nije imalo program budžetskog fonda, njih osam je u pratećem dopisu potvrdilo da nisu usvojile ovaj dokument (četiri to nije pomenulo). Od 19 lokalnih samouprava u 2016. godini, njih 13 je u pratećem dopisu potvrdilo da nisu usvojile program Fonda (četiri to nije pomenulo, dok dve nisu odgovorile na ovaj deo zahteva). Obrazloženja lokalnih samouprava zašto programi nisu pripremljeni jesu: lokalne samouprave nisu naplaćivale lokalnu naknadu za zaštitu životne sredine, odluka o naknadama je stavljena van snage, sredstva od naknada više nisu namenska i nije bilo namenskih prihoda.

Smanjio se broj lokalnih samouprava koje imaju program korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine i koje su od nadležnog ministarstva dobile saglasnost na program Fonda.

Smanjenje broja lokalnih samouprava koje imaju program budžetskog fonda odrazilo se i na smanjenje broja pribavljenih saglasnosti od ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine (Ilustracija 4-2). Sa 128 opština i gradova koliko je saglasnost imalo u 2015. godini, broj se u 2016. godini smanjio na 116. U isto vreme, povećao se broj lokalnih samouprava koje ovaj dokument pouzdano nemaju, sa 17 na 27.⁶³ Upoređivanjem podataka iz Ilustracije 4-1 i 4-2 može se zaključiti da, pored povećanja broja opština i gradova koje

⁶² Postojanje dokumenta može se potvrditi onda kada ga lokalna samouprava pošalje, po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja. U određenim slučajevima, postojanje dokumenta utvrđeno je posredno. Naime, nekoliko lokalnih samouprava nije odgovorilo na zahtev, dok neke od njih jesu odgovorile, ali nisu poslale program fonda, ni pojašnjenje u vezi sa postojanjem traženog dokumenta. U tim slučajevima, postojanje programa fonda može se utvrditi ako postoji saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine na program (koje je poslalo nadležno ministarstvo, odnosno, lokalna samouprava). Sa druge strane, za lokalne samouprave koje su u odgovoru na zahtev obrazložile da nemaju program, odnosno, za lokalne samouprave koje nisu poslale ni program, ni obrazloženje, ni saglasnost (niti je nadležno ministarstvo poslalo saglasnost) istraživački tim smatra da nemaju program (osnovana pretpostavka).

⁶³ Za dve lokalne samouprave istraživački tim nije imao pristup podacima o postojanju ovog dokumenta u 2016. godini.

nemaju program Fonda, raste i broj lokalnih samouprava koje imaju program, ali nisu pribavile saglasnost nadležnog ministarstva. Prilog 4 sadrži detaljnije podatke o postojanju budžetskih fondova i saglasnosti ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine na ove programe, po lokalnim samoupravama, za 2015. i 2016. godinu. Prilog sadrži i podatak da li istraživački tim poseduje program Fonda.

Ilustracija 4-2 Procenat lokalnih samouprava koje imaju saglasnost nadležnog ministarstva na program korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

4.2. Odnos planiranih rashoda i ostvarenih prihoda

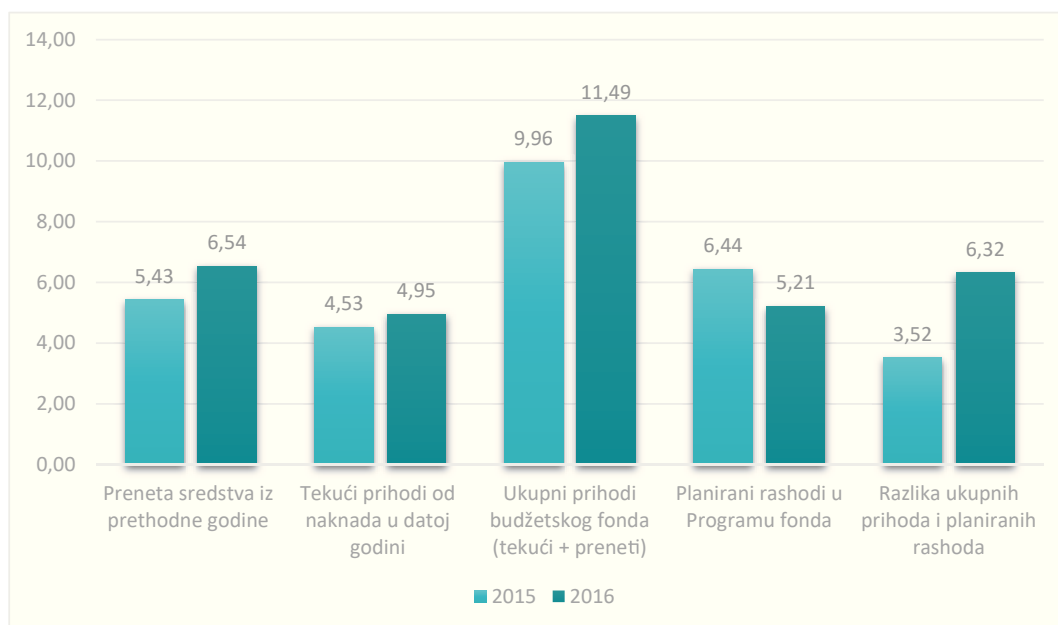
U Ilustraciji 4-3 je prikazano planiranje sredstava u programima lokalnih fondova za zaštitu životne sredine. Kada se uporede programi korišćenja sredstava fondova u svim lokalnim samoupravama, primećuje se značajno smanjenje iznosa sredstava planiranih za korišćenje. Smanjenje iznosi oko 20%, jer je sa 6,44 milijardi dinara, koliko su zbirno sve lokalne samouprave planirale u 2015. godini, iznos smanjen na 5,21 milijardu dinara u 2016. godini.

Značajno je smanjen iznos sredstava koje lokalne samouprave planiraju da utroše u okviru programa lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine što se može povezati sa skorašnjim izmenama Zakona o budžetskom sistemu.

Za ovakvo smanjenje plana rashoda ne može se pronaći ekonomsko opravdanje, jer su u isto vreme приметно porasli prihodi, kako tekući od naknada, tako i od sredstava prenetih iz prethodne godine. Osnovano je stoga pretpostaviti da je razlog za smanjenje planiranih rashoda u programima fondova ukidanje namenskog karaktera sredstava⁶⁴ od naknada za zaštitu životne sredine, koja se, u ovom trenutku, mogu koristiti i za druge namene. Osim toga, lokalne samouprave se ni u prethodnom periodu nisu u potpunosti pridržavale zakonske obaveze namenskog korišćenja novca od naknada za zaštitu životne sredine. U 2015. godini, kada su sredstva još uvek bila namenska, opštine i gradovi su još u fazi planiranja „prenamenili“ 3,5 milijardi dinara, a u 2016. godini, prvoj godini u kojoj namenski karakter sredstava više nije na snazi, razlika je uvećana na 6,3 milijarde.

⁶⁴ Izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu iz 2015. godine

Ilustracija 4-3 Planiranje sredstava u programima lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine (u milijardama RSD)

Kada se uporede samo tekući prihodi (bez prenetih) sa rashodima, primećuje se da su se u 2016. godini njihovi iznosi gotovo izjednačili (4,95 milijardi dinara prema 5,21 milijardi). U 2015. godini je 46 opština i gradova programima Fonda planiralo je manje rashoda čak i od tekućih prihoda (dok je već u 2016. godini taj iznos bio 54). Na osnovu ovakve izmene može se tvrditi da su lokalne samouprave brzo počele da koriste zakonsku mogućnost korišćenja sredstava za druge namene i tako dodatno smanjile planiranje rashoda za životnu sredinu. Takav odnos ukazuje da u lokalnim samoupravama finansiranje zaštite životne sredine dobija sve manji značaj. U Prilogu 5 na kraju teksta prikazani su detaljni podaci sa iznosima ukupnih prihoda i planiranih rashoda u programima Fonda, po lokalnim samoupravama, za 2015. i 2016. godinu.

Kada se u programima fondova posmatraju iznosi sredstava koje lokalne samouprave planiraju za rashode i uporede sa sredstvima od ukupnih prihoda (Tabela 4-1), može se primetiti da je broj lokalnih samouprava koje planiraju manje rashode od prihoda bio visok u 2015. godini (85 opština i gradova ili 58,6%), ali da je u 2016. godini još porastao (89 ili 61,4%). Istovremeno se značajno smanjio broj lokalnih samouprava koje su planirale da rashoduju više sredstava nego što su bili ukupni prihodi (sa 42 u 2015. na 32 u 2016. godini).

Tabela 4-1 Broj lokalnih samouprava koje u programu fonda prikazuju više, odnosno manje rashode u odnosu na prihode

Praksa lokalnih samouprava	Broj lokalnih samouprava	
	2015.	2016.
Planira manje od zbira tekućih i prenetih prihoda	85	89
Planira više od zbira tekućih i prenetih prihoda	42	32
Nema program Fonda	12	17
Nema podataka ⁶⁵	6	7

65 U ovu kategoriju svrstane su lokalne samouprave koje nisu odgovorile na zahtev, tako da istraživački tim ne poseduje dokumente (program fonda, odluku o završnom računu budžeta) u kojima se može videti iznos planiranih rashoda, kao i one opštine koje su poslale program fonda, ali u kojem nije naveden iznos planiranih rashoda, a završni račun budžeta nije poslat.

Naredne dve tabele pokazuju koliko opština i gradova planira manje rashoda od ukupnih prihoda, sa iznosima (Tabela 4-2), odnosno koliko opština i gradova planira više rashoda od ukupnih prihoda, takođe sa iznosima (Tabela 4-3).

Tabela 4-2 Lokalne samouprave koje planiraju manje rashoda od ukupnih prihoda

Broj lokalnih samouprava koje u programu Fonda planiraju manje od zbira tekućih i prenetih prihoda	2015.	2016.
Za više od 1 milijarde RSD	1	1
Između 100 miliona i 1 milijarde RSD	7	5
Između 10 i 100 miliona RSD	27	36
Između 1 i 10 miliona RSD	41	38
Za manje od 1 milion RSD	9	8
Ukupno lokalnih samouprava	85	88

Tabela 4-3 Lokalne samouprave koje planiraju više rashoda od ukupnih prihoda

Broj lokalnih samouprava koje u programu Fonda planiraju više od zbira tekućih i prenetih prihoda	2015.	2016.
Između 10 i 100 miliona RSD	10	7
Između 1 i 10 miliona RSD	19	14
Za manje od 1 milion RSD	13	11
Ukupno lokalnih samouprava	42	32

4.3. Neurošena sredstva iz prethodnih godina

Po Zakonu o budžetskom sistemu, neurošena namenska sredstva se prenose u narednu godinu zajedno sa aktivnostima za koje su namenjena⁶⁶. Međutim, kada se posmatraju programi koje su lokalne samouprave dostavile (Tabela 4-4), može se zaključiti da je u obe godine samo 23 lokalne samouprave (15,9%)

iskazalo prenetu sredstva u punom iznosu i povežalo ih sa sredstvima i nerealizovanim aktivnostima u prethodnoj godini. Još 24 lokalne samouprave (16,6%) su u obe godine u programu fonda iskazale prenetu sredstva, ali u manjem iznosu od stvarnog, dok je šest opština i gradova u 2015. godini i četiri u 2016. godini u programu fonda pomenulo da prenetu sredstva postoje, ali bez navođenja iznosa. Najveći problem je svakako to što 65 lokalnih samouprava (ili 44,8%) u 2015. godini i 60 (ili 41,4%) u 2016. godini, iako imaju sredstva prenetu iz prethodne godine, u programima fonda ova sredstva uopšte ne pominju i ne sabiraju ih

Veliki broj lokalnih samouprava u programima Fonda ne planira prenetu sredstva iz prethodne godine.

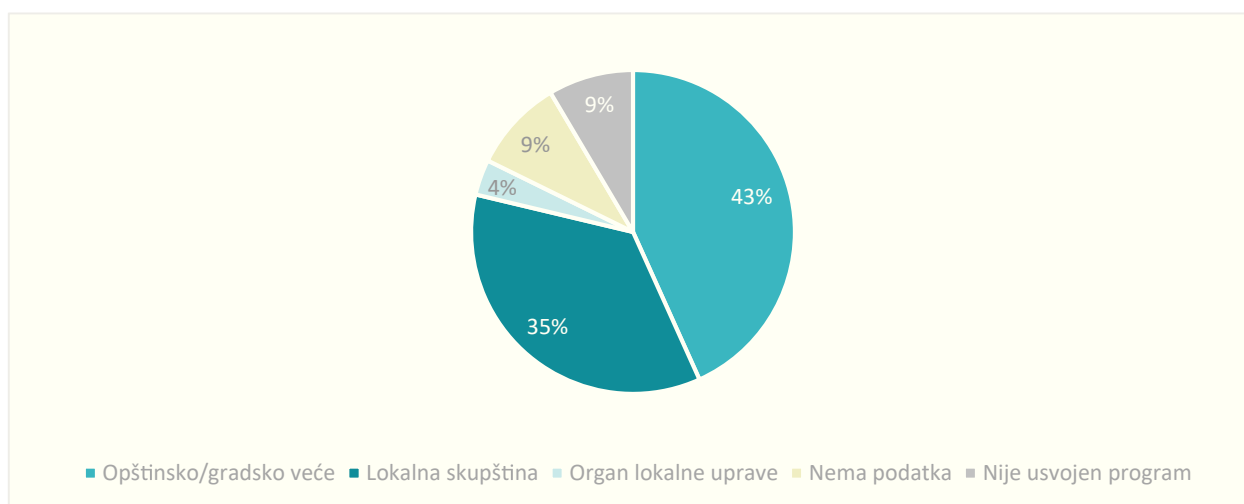
⁶⁶ Član 54, stav 10 Zakona o budžetskom sistemu („Službeni glasnik RS“ broj 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – ispr. 108/2013, 142/2014, 68/2015 – dr. zakon, 103/2015 i 99/2016) propisuje da „obaveze preuzete u skladu sa odobrenim aproprijacijama, a neizvršene u toku godine, prenose se i imaju status preuzetih obaveza i u narednoj budžetskoj godini izvršavaju se na teret odobrenih aproprijacija za tu budžetsku godinu“.

sa tekućim sredstvima. Usled ukidanja namenskog karaktera naknada za zaštitu životne sredine, na sredstva budžetskog fonda više se ne odnosi obaveza prenošenja neizvršenih obaveza u narednu godinu. U Prilogu 6 sadržani su detaljniji podaci o planiranju prenetih sredstava po JLS za 2015. i 2016. godinu.

Tabela 4-4 Prikaz planiranja prenetih sredstava u programima lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine

Status planiranja prenetih sredstava	Broj lokalnih samouprava	
	2015.	2016.
Sredstva su planirana u punom iznosu	23	23
Sredstva su planirana, ali je naveden manji iznos od stvarnog	24	24
U programu je navedeno je da ima prenetih sredstava, ali bez iznosa	6	4
Nisu planirana preneti sredstva, iako ih ima	65	60
Nema prenetih sredstava	22	27
Nema podataka ni da li su planirana, ni da li ih ima	5	7
Ukupan broj lokalnih samouprava	145	145

Ilustracija 4-4 Organi lokalne samouprave koji donose program korišćenja sredstava fonda za zaštitu životne sredine i njihova zastupljenost u odnosu na ukupan broj lokalnih samouprava.

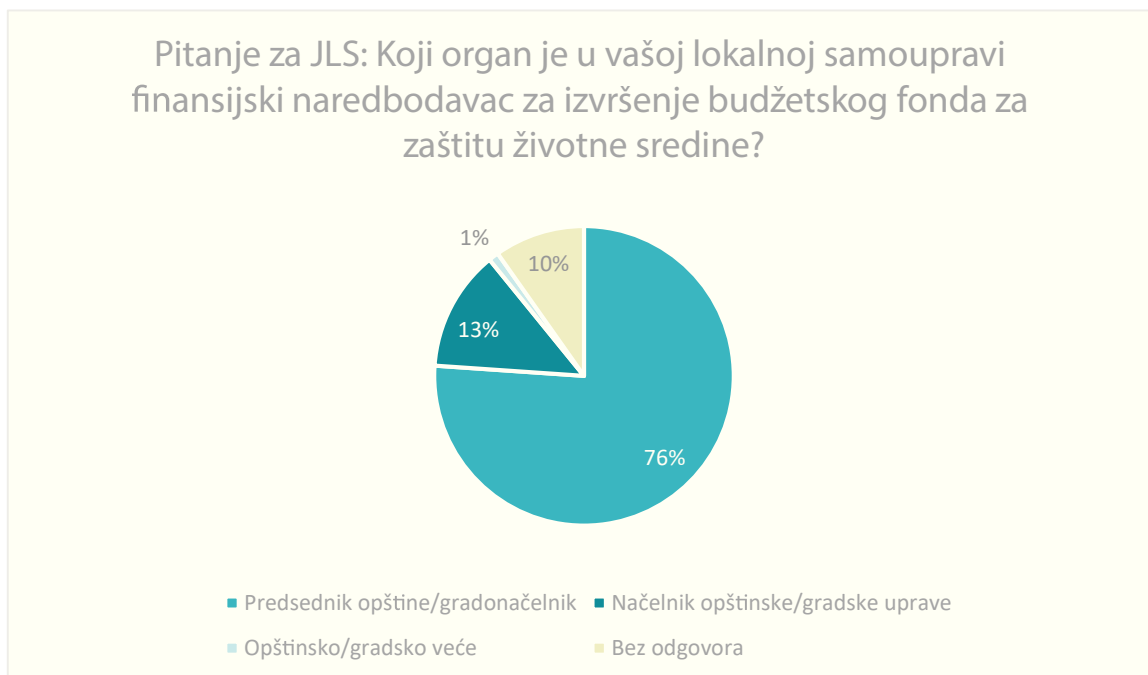
U skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu, budžetski fond se otvara po odluci opštinskog/gradskog veća⁶⁷, a njime upravlja nadležni lokalni organ uprave⁶⁸. Pregledom programa fondova (Ilustracija 4-4), može se primetiti da u većini slučajeva (61 lokalna samouprava) program fonda takođe donosi opštinsko/gradsko veće s tim što u značajnom broju lokalnih samouprava (50 lokalnih samouprava) ovaj dokument donosi lokalna skupština. Takođe Ilustracija 4-5 ukazuje da je u većini lokalnih samouprava finansijski naredbodavac za izvršenje lokalnog budžetskog fonda gradonačelnik/predsednik opštine (u 70 od 92 JLS koje su popunile upitnik). To jeste pozitivan pokazatelj jer se na osnovu te informacije može zaključiti da značajna odgovornost u planiranju korišćenja sredstava ipak pripada osobi sa formalno najvećim političkim ovlašćenjima i autoritetom u lokalnoj samoupravi. Međutim, postojeći zakonski okvir i praksa da opštinsko/gradsko veće

67 Zakon o budžetskom sistemu („Službeni glasnik RS“ broj 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – ispr. 108/2013, 142/2014, 68/2015 – dr. Zakon, 103/2015 i 99/2016), član 64, stav 1.

68 Ibid. član 66, stav 1.

uglavnom otvara budžetski fond i usvaja program ne obezbeđuje visok nivo transparentnosti odnosno može umanjiti stepen odgovornog i informisanog donošenja odluka.⁶⁹ Pritom, usvojeni program sprovodi lokalni organ uprave, što može dovesti do dodatnih poteškoća⁷⁰, s obzirom na to da program donosi drugi organ, po pravilu, opštinsko/gradsko veće. Koraci u pravcu prevazilaženja pomenutih problema mogli bi da obuhvate regulatorne izmene, prema kojima bi program fonda morala da donese skupština opštine/grada, dok bi nadležnost za izvršenje programa imao gradonačelnik/predsednik opštine.

Ilustracija 4-5 Finansijski naredbodavac u lokalnim samoupravama za izvršenje lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

4.4. Planiranje aktivnosti u programima korišćenja sredstava fonda

U programima korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, kao i u završnim računima većine lokalnih samouprava, mogu se uočiti aktivnosti koje ne pripadaju zaštiti životne sredine ili je njihova pripadnost ovoj oblasti upitna. Da bi se odredilo da li je bilo nenamenskog trošenja, potrebno je utvrditi kriterijume za ocenjivanje aktivnosti koje pripadaju, odnosno ne pripadaju zaštiti životne sredine. U skladu

⁶⁹ Sednice lokalne samouprave lokalni mediji uglavnom prenose, dok sednice veća veoma retko, tako da je lokalna javnost značajno bolje informisana o radu i odlukama skupštine. U raspravu na sednicama skupštine uključeni su i predstavnici opozicije, koji mogu bolje nadzirati odlučivanje i dati predloge (amandmane) za poboljšanje odluka, dok na sednicama veća odlučuju isključivo predstavnici pozicije.

⁷⁰ Nekoliko predstavnika lokalnih uprava (načelnici uprave, načelnici odeljenja za budžet i finansije i za zaštitu životne sredine) su u razgovoru sa predstavnicima istraživačkog tima ukazali na praksu da zaposleni u organima lokalne uprave ne utiču u dovoljnoj meri na odlučivanje o sadržaju fonda, dok, sa druge strane, kao finansijski nalogodavci, imaju obavezu sprovođenja aktivnosti i njihovog finansiranja.

sa prikazom propisa u Poglavlju 2, istraživački tim smatra da je najbolje koristiti kao kriterijum klasifikaciju koja postoji u Pravilniku o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem. Prilog 10 sadrži detaljniji prikaz klasifikacije iz Standardnog klasifikacionog okvira koji se odnosi na Srbiju.

Kada se tako definisan kriterijum pripadnosti oblasti zaštite životne sredine primeni na programe korišćenja sredstava fonda za zaštitu životne sredine, u velikom broju JLS mogu se uočiti aktivnosti koje su planirane i sprovedene u okviru fonda, ali ne pripadaju zaštiti životne sredine. Tako je u 2015. godini 89, a u 2016. godini 90 JLS (Tabela 4-5) programom fonda planiralo aktivnosti koje po Pravilniku o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine.

Tabela 4-5 Aktivnosti planirane programima korišćenja lokalnih fondova, koje ne pripadaju zaštiti životne sredine

	2015.	2016.
Broj lokalnih samouprava koje su u programu fonda planirale aktivnosti koje ne pripadaju zaštiti životne sredine	89	90
Broj lokalnih samouprava koje su imale program fonda	133	126
Procenat lokalnih samouprava koje su u programu fonda planirale aktivnosti koje ne pripadaju zaštiti životne sredine	66,9%	71,4%

U planirane aktivnosti koje, prema Pravilniku, ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine spadaju: uređenje atarskih puteva, održavanje kanalske mreže⁷¹, uređenje i opremanje protivgradne službe i drugi programi, koji su, inače, sadržani u godišnjem programu zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta i finansiraju se prihodima od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta. Postoje i primeri da lokalne samouprave sredstvima fonda finansiraju izgradnju i održavanje vodovoda, izgradnju toplovoda, kapitalna ulaganja na javnim objektima i uličnoj rasveti, uz obrazloženje da se radi o projektima energetske efikasnosti, izgradnje i održavanja putne infrastrukture, sanacije posledica poplava i klizišta. Takođe su česti primeri nenamenskog planiranja korišćenja sredstava na funkcionalnoj klasifikaciji 540 – Zaštita biljnog i životinjskog sveta i krajo-lika. Ciljevi programa koji se finansiraju pod klasom 540 moraju biti u vezi sa očuvanjem biološke i geološke raznovrsnosti i zaštite ugroženih vrsta autohtone flore i faune. Namenska sredstva fonda i drugih korisnika, evidentirana pod funkcijom 540, lokalne samouprave planiraju, između ostalog, za suzbijanje komaraca i krpelja, rad službe zoo-higijene, uređenje vrtova, suzbijanje ambrozije i druge poslove. Prilog 11 sadrži detaljan prikaz planiranih aktivnosti za finansiranje po JLS (na osnovu podataka iz programa), a koje ne pripadaju zaštiti životne sredine ili je pripadnost ovoj oblasti upitna.

⁷¹ U skladu sa Pravilnikom o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem, u zaštitu životne sredine spada i upravljanje atmosferskim vodama (funkcionalna klasifikacija 520). Međutim, u COFOG priručniku opisan je slučaj upravljanja vodama (poglavlje 3.9.9) kada se radi o aktivnostima na kontroli nivoa vode i prevenciji od poplava, kao i poljoprivrednim aktivnostima. U tim slučajevima preporučuje se korišćenje funkcije 474 (višenamenski razvojni projekti) i 421 (poljoprivreda).

4.5. Kapaciteti lokalnih samouprava

Tabela 4-6 pokazuje da je u proseku jedna do dve osobe zaposlena na poslovima zaštite životne sredine na mestu inspektora, stručnog saradnika ili drugih relevantnih pozicija. Ovi rezultati su slični rezultatima istraživanja koje je CEP i EC Stanište sproveo 2014. godine⁷² za 2013. i 2012. godinu što znači da u proteklih pet godina nije bilo značajnijih promena u vezi sa brojem zaposlenih osoba. Nekoliko lokalnih samouprava imaju broj službenika koji je iznad proseka (Tabela 4-6), naročito Novi Sad, Niš, Pančevo i Leskovac (koji npr. ima 17 stručnih saradnika). Iako broj zaposlenih nije dovoljan uslov za poboljšani učinak lokalnih samouprava, veći broj zaposlenih se, ipak, uslovno može smatrati dobrom praksom, s tim što je za konačne zaključke svakako potrebno sprovesti dodatna istraživanja. Odgovori predstavnika lokalnih samouprava na poslani upitnik takođe pokazuju da su, u ubedljivom broju slučajeva, službenici koji se bave poslovima zaštite životne sredine, osobe sa visokom stručnom spremom, uglavnom inženjerskog usmerenja (poljoprivreda, tehnologija, životna sredina). Stoga, iako se u pogledu stručne osposobljenosti ne mogu izneti značajne primedbe, najveći problem svakako predstavlja mali broj osoba angažovanih na poslovima zaštite životne sredine. Ovakva tvrdnja se posebno odnosi na poslove planiranja i upravljanja fondom za zaštitu životne sredine, s obzirom na to da se od ukupnog broja zaposlenih na poslovima zaštite životne sredine u lokalnim samoupravama zanemarljiv udeo zaposlenih bavi isključivo poslovima planiranja i korišćenja fonda za zaštitu životne sredine (Ilustracija 4-6).

Sa druge strane, ilustracije 4-7 i 4-8 ukazuju na pozitivnu praksu da u većini lokalnih samouprava predstavnici lokalnog veća i uprave međusobno vode konsultacije na temu planiranja korišćenja fonda za zaštitu životne sredine, kao i da odgovorna lica u lokalnoj samoupravi konsultuju spoljne stručnjake prilikom planiranja i korišćenja fonda.

Tabela 4-6 Broj službenika u lokalnim samoupravama koji se bave poslovima zaštite životne sredine

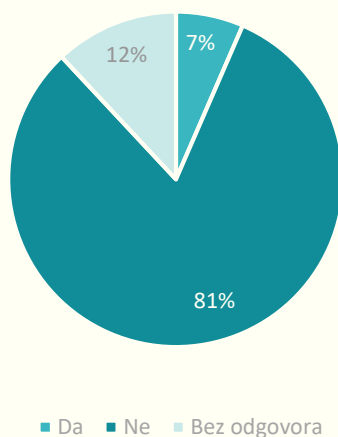
	Inspektori	Stručni saradnici	Ostalo
Prosečan broj po JLS (uzorak: 93)	1,29	1,51	0,55
Novi Sad	10	16	3
Niš	7	/	19
Kragujevac	3	5	/
Pančevo	1	7	2
Leskovac	5	17	6
Čačak	4	3	/
Smederevo	3	3	/
Požarevac	1	3	/
Kruševac	2	3	/
Kraljevo	2	4	1

72 Šipka S Lazarević N, Đinđić M, Maksimović D. Implementacija procene uticaja na životnu sredinu u kontekstu evropskih integracija: trenutno stanje i preporuke, CEP, 2014.

Dostupno na: <http://www.europeanpolicy.org/dokumentacioni-centar/cep-studije-sizei-javnih-politika/559-implementacija-proce-ne-uticaja-na-zivotnu-sredinu-u-kontekstu-evropskih-integracija-trenutno-stanje-i.html>.

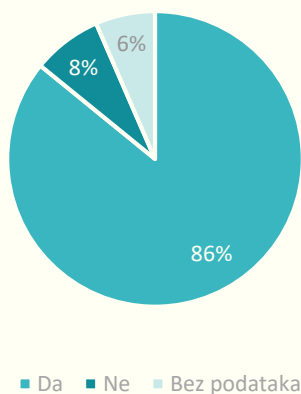

Pitanje za JLS: Da li ima zaposlenih koji se bave samo poslovima planiranja i korišćenja Fonda za zaštitu životne sredine?

Ilustracija 4-6 Zaposleni u lokalnim samoupravama koji se bave samo poslovima planiranja i korišćenja fonda za zaštitu životne sredine

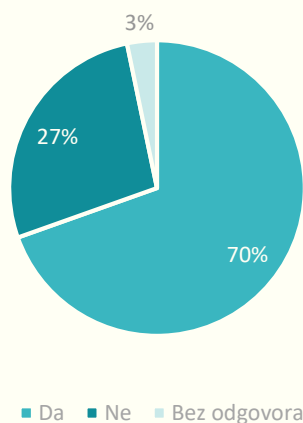
Pitanje za JLS: Da li Opštinsko/Gradsko veće (kao izvršni organ) konsultuje nadležni organ Uprave prilikom planiranja programa Fonda za zaštitu životne sredine i uvažava mišljenja i predloge?

Ilustracija 4-7 Konsultacije između predstavnika opštinskog/gradskog veća i nadležnog organa uprave prilikom planiranja fonda za zaštitu životne sredine

Pitanje za JLS: Da li lica odgovorna za planiranje i korišćenje Fonda za zaštitu životne sredine konsultuju spoljne stručnjake iz različitih oblasti prilikom planiranja programa Fonda?

Ilustracija 4-8 Konsultacije između lica odgovornih za planiranje i korišćenje Fonda za zaštitu životne sredine i spoljnih stručnjaka

4.6. Neujednačen način izrade programa fonda

Zakonom nije propisan način pripreme i sadržaj programa Fonda za zaštitu životne sredine, tako da postoji njihova velika raznovrsnost i neujednačenost u pogledu forme dokumenta. Usled toga, umanjuje se transparentnost planiranja korišćenja sredstava iz naknada i otežava uporedna analiza (s obzirom na to da obim dostupnih informacija i način prikazivanja varira), u šta se istraživački tim uverio tokom istraživanja. Osim toga, nedostatak takve regulative otvara i mogućnost da se sredstvima Fonda finansiraju i aktivnosti koje ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine. Iako je namera predlagača izmena Zakona o zaštiti životne sredine iz 2009. godine bila da nenamenske rashode spreči uvođenjem saglasnosti na program Fonda, konačni učinak je suštinski izostao, i to sa potencijalnim suprotnim efektom, s obzirom na to da je u proteklom periodu saglasnost davana i na aktivnosti koje ne pripadaju životnoj sredini ili na one čija je pripadnost ovoj oblasti upitna.

Način pripreme programa fondova za zaštitu životne sredine nije ujednačen i dovoljno transparentan.

---

5. Izveštavanje o korišćenju sredstava lokalnih fondova

U ovom poglavlju prikazani su rezultati koji su u vezi sa izveštavanjem o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova za period 2013-2015. godine. Kao što je navedeno u uvodnom poglavlju, istraživački tim se obratio lokalnim samoupravama (ukupno 145 opština i gradova) sa zahtevom za pristup informacijama od javnog značaja i zatražio kopiju ovih izveštaja za navedene godine, koji su zatim korišćeni za potrebe analize.

5.1. Postojanje izveštaja

Iako je sastavljanje izveštaja o korišćenju sredstava budžetskog fonda i dostavljanje ministarstvu nadležnom za životnu sredinu zakonska obaveza, značajan broj lokalnih samouprava ne ispunjava ovu obavezu. U odnosu na postojanje izveštaja, istraživački tim je opštine i gradove razvrstao u sledeće grupe (podaci su prikazani i u Tabeli 5-1):

Značajan broj lokalnih samouprava ne sastavlja i ne usvaja izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda.

Lokalne samouprave koje imaju izveštaj – U periodu 2013-2015. godine, broj lokalnih samouprava koje imaju izveštaj i dostavile su ga nadležnom ministarstvu nije visok. U 2013. godini izveštaj je imalo 89, a u naredne dve godine, po 98 lokalnih samouprava. Što se tiče poštovanja roka za dostavljanje, od 98 izveštaja u 2015. godini, pregledom datuma na dokumentima, istraživački tim je utvrdio da je samo 65 sačinjeno do 31. marta 2016. godine. Ova činjenica ukazuje na neažurnost i nedovoljno shvatanje značaja izveštavanja u lokalnoj administraciji. Na ovakvo stanje je reagovalo nadležno ministarstvo i poslalo lokalnim samoupravama zahtev za hitno dostavljanje izveštaja⁷³. Nakon zahteva (a posle isteka roka), izveštaje je dostavilo 20 lokalnih samouprava, od kojih 8 u dve prethodne godine nije sačinjavalo izveštaje. Preostalih 13 izveštaja je bez datuma, tako da istraživački tim ne može utvrditi da li su sačinjeni i dostavljeni pre ili posle 31. marta. Stoga se može opravdano smatrati da bi broj opština i gradova koje nisu usvojile i dostavile izveštaj bio manji da nije bilo zahteva ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine.

---

⁷³ Dopis broj 401-00-681/2016-09, od 31. marta 2016. godine

Lokalne samouprave koje nemaju izveštaj – Od 26 lokalnih samouprava koje u 2015. godini nisu imale izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, njih osam je u pratećem dopisu to i potvrdilo, dok njih šest u dopisu nije pominjalo (ne)postojanje ovog dokumenta. Deset lokalnih samouprava nema pravi izveštaj⁷⁴, dok su dve lokalne samouprave odgovorile da izveštaj još nije usvojen ili da je usvojen, ali da nije objavljen, tako da su i one svrstane u ovu grupu.

Lokalne samouprave za koje nema podataka – U ovu grupu svrstano je 11 lokalnih samouprava kod kojih se ne može pouzdano znati da li izveštaj postoji ili ne. Ove lokalne samouprave ili nisu odgovorile na zahtev za pristup informacijama, ili su u pratećem dopisu odgovorile da je izveštaj sačinjen i da ga dostavljaju u prilogu, ali dokument u stvari nije dostavljen.

Lokalne samouprave koje nemaju program fonda – 10 lokalnih samouprava nema izveštaj o korišćenju sredstava zato što nemaju ni program fonda za datu godinu⁷⁵.

Tabela 5-1 sadrži zbirni prikaz podataka o postojanju izveštaja lokalnih samouprava. Prilog 7 sadrži detaljnije podatke za svaku JLS u vezi sa postojanjem izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.

Tabela 5-1 Postojanje izveštaja i podataka o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

	2013.	2014.	2015.
Jesu sačinile izveštaj za datu godinu	89	98	98
Nisu sačinile izveštaj za datu godinu	56	47	26
Nemaju program korišćenja sredstava fonda	-	-	10
Nema podatak (nisu poslale dokument)	-	-	11
Ukupno lokalnih samouprava:	145	145	145

5.2. Nadležnosti za usvajanje izveštaja i donošenje programa

Poređenjem programa fonda i izveštaja o korišćenju sredstava fonda može se ustanoviti da u najvećem broju slučajeva izveštaj ne usvaja isti organ koji je usvojio program fonda, već hijerarhij-

Izveštaj o korišćenju sredstava ne razmatra i ne usvaja isti organ koji je razmatrao i usvojio program korišćenja sredstava Fonda.

⁷⁴ Umesto fotokopije izveštaja koji je upućen ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine, ove lokalne samouprave su poslale druge dokumente, kao što su kartice konta budžetskog fonda, fotokopije računa i ugovora koji su plaćeni iz budžetskog fonda, izveštaj o sprovedenoj javnoj nabavci, ili izveštaji sastavljeni samo u svrhu odgovora na naš zahtev za pristup informacijama.

⁷⁵ U prethodnom poglavlju koje govori na temu planiranja budžetkih fondova ukazano je da u 2015. godini 12 lokalnih samouprava nema program budžetskog fonda. Pregledom izveštaja o korišćenju sredstava budžetskog fonda mogu se uočiti dve lokalne samouprave koje nemaju program fonda, ali imaju izveštaj o korišćenju sredstava fonda. Opština Vladimirci je u istom dopisu potvrdila da nema program fonda za tu godinu, tako da nije poslat dokument, ali je potvrdila da ima izveštaj o korišćenju sredstava za istu godinu i poslat je dokument. Opština Paraćin nije poslala ni program, ni saglasnosti ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine. Takođe, ni nadležno ministarstvo nije poslalo saglasnost, što je ovu opštinu svrstalo u grupu onih koje nemaju program fonda, ali je poslala izveštaj o korišćenju sredstava.

ski niži organ (Tabela 5-2).⁷⁶ Od 50 lokalnih skupština, koje su usvojile program fonda, u samo njih šest isti organ je usvojio i izveštaj. Kod 61 lokalne samouprave program fonda donelo je opštinsko/radsko veće, ali samo kod 16 njih isti organ je usvojio izveštaj fonda. Najviše izveštaja, u 60 opština i gradova, sačinili su i usvojili organi opštinske/gradske uprave⁷⁷, što ukazuje na mogućnost da se izveštaji sačinjavaju samo zato da bi se poslali ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine i tako formalno zadovoljila zakonska obaveza, bez razmatranja i usvajanja na lokalnom veću ili skupštini. Prilog 8 sadrži detaljnije podatke za svaku JLS o tome koji nadležni organi usvajaju program i izveštaj o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine.

Tabela 5-2 Nadležni organ koji usvaja izveštaj o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

Dokument usvojio/la/lo:	Program fonda	Izveštaj fonda
Lokalna skupština	50	6
Opštinsko/Gradsko veće	61	16
Gradonačelnik/Predsednik opštine	4	16
Opštinska/Gradska uprava	5	60
Ne sadrži podatak ko ga je usvojio	13	/
Nema pravi izveštaj	/	11
Nema usvojen dokument	12	36
Ukupno	145	145

Činjenica da je broj lokalnih samouprava koje su usvojile izveštaj o korišćenju sredstava fonda značajno manji od broja onih koje su usvojile program budžetskog fonda, kao i da kod velike većine lokalnih samouprava izveštaj o korišćenju sredstava fonda usvaja hijerarhijski niži organ od onog koji je usvojio program fonda, navodi na zaključak da lokalne samouprave izbegavaju izveštavanje o korišćenju sredstva fonda, kako prema lokalnoj javnosti, tako i prema nadležnom ministarstvu.

Neki od mogućih razloga za to su razlika između iznosa planiranih i utrošenih sredstava (tj. sprovedenih aktivnosti) fonda. Kao što je navedeno u Poglavlju 4, dok su lokalne samouprave u 2015. godini zbirno planirale da u okviru fonda, utroše 6,44 milijardi dinara, izvršenje rashoda bilo je samo 3,52 milijarde dinara (ili 54,6%).

⁷⁶ U skladu sa članom 64. Zakona o budžetskom sistemu, budžetski fond otvara opštinsko/gradsko veće. Ovaj organ je nadležan i za donošenje programa fonda, a shodno tome, i za usvajanje izveštaja o korišćenju sredstava fonda. Pored opštinskog/gradskog veća, u praksi se često dešava da program fonda usvaja lokalna skupština, ali i drugi organi (gradonačelnik, predsednik opštine, opštinska/gradska uprava).

⁷⁷ Načelnik opštinske/gradske uprave, načelnik uprave/sekretarijata/oddeljenja za zaštitu životne sredine ili za finansije, referent u upravi nadležan za poslove fonda ili finansije, itd.

5.3. Način sastavljanja izveštaja o korišćenju sredstava fonda

Način pripreme i obavezan sadržaj izveštaja o korišćenju sredstava nije propisan. To daje mogućnost lokalnim samoupravama da sastavljaju izveštaje u slobodnoj formi i prikazuju podatke koje žele i na način koji same odaberu. U odnosu na transparentnost načina prikazivanja i opisa stavki i aktivnosti, istraživački tim je izdvojio četiri različite grupe:

Način sastavljanja izveštaja se razlikuje između lokalnih samouprava što umanjuje transparentnost dokumenata.

Grupa 1 – Izveštaj je potpun, za svaku stavku postoji jasno objašnjenje za koje aktivnosti su sredstva utrošena, sa navedenim iznosima sredstava.

Grupa 2 – Izveštaj sadrži najmanje jednu uopšteno opisanu stavku, iz koje se ne može jasno zaključiti za koje aktivnosti su sredstva utrošena - ili nisu dati iznosi utrošenih sredstava za svaku stavku, ili je dat spisak računa koji su plaćeni iz fonda, bez objašnjenja za koje robe, usluge i namene su plaćeni. Veliki je broj različitih uopštenih opisa. U nastavku je navedeno nekoliko primera koji su korišćeni u izveštajima, zbog kojih su lokalne samouprave svrstane u ovu grupu: „Podsticajni, preventivni i sanacioni projekti“, „Usluge očuvanja životne sredine“, „Unapređenje održavanja zelenih površina“, „Uređenje vodotokova“, „Propagandne aktivnosti“, „Sredstva preneti iz prethodne godine“, „Čišćenje terena“, „Programi JKP“, „Ostale aktivnosti od značaja za zaštitu životne sredine“, „Specijalizovane usluge“.

Grupa 3 – Izveštaj sadrži samo osnovne podatke o iznosu utrošenih sredstava, bez bilo kakvog objašnjenja i opisa aktivnosti za koje su sredstva utrošena.

Grupa 4 – Lokalna samouprava je sačinila izveštaj, ali nije imala rashode u fondu, tako da iz opravdanih razloga izveštaj ne sadrži bilo kakve opise i podatke.

Prilog 9 sadrži detaljniji prikaz izveštaja o korišćenju sredstva lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine, za svaku JLS.

Svrstavajući izveštaje po ovim merilima i poređenjem (u okviru perioda 2013-2015. godina), može se primetiti (Tabela 5-3) da opada procenat potpuno jasnih izveštaja (grupa 1) sa 50,6% na 42,9%, stagnira broj izveštaja koji sadrže uopšteno opisane stavke (grupa 2) na 41,8%, a raste broj onih koji ne sadrže opise (grupa 3), sa 5,6% na 11,2%. Stoga se može zaključiti da postoji trend uopštavanja izveštaja, povećanja nejasnih opisa i smanjenja transparentnosti. Takođe se uočava da se upravo stavke sa najvećim iznosima utrošenih sredstava često opisuju nejasno i uopšteno. Zbog svega navedenog, dalji rad na ujednačavanju i propisivanju oblika i sadržaja izveštaja o korišćenju sredstava budžetskog fonda dodatno dobija na značaju.

Tabela 5-3 Način pripreme izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

Pripadnost grupi	2013.		2014.		2015.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Grupa 1	45	50,6	48	49,0	42	42,9
Grupa 2	37	41,6	45	46,0	41	41,8
Grupa 3	5	5,6	5	5,0	11	11,2
Grupa 4	2	2,2	0	0,0	4	4,1
Ukupan broj i procenat izveštaja	89	100	98	100	98	100
Nije sačinjen izveštaj	56		47		47	

5.4. Aktivnosti na koje se troše sredstva fonda

U izveštajima o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, kao i u završnim računima većine lokalnih samouprava, može se uočiti finansiranje značajnog broja aktivnosti koje ne pripadaju zaštiti životne sredine ili onih čija je pripadnost ovoj oblasti upitna. Da bi se odredilo da li je bilo nenamenskog trošenja, potrebno je utvrditi kriterijume, najbolje pravne akte koji propisuju koje aktivnosti pripadaju, odnosno ne pripadaju zaštiti životne sredine. U skladu sa prikazom propisa u uvodnom poglavlju, istraživački tim smatra da je najbolje koristiti kao kriterijum klasifikaciju koja postoji u Pravilniku o standardnom klasifikacionom okviru za budžetski sistem i koja je već korišćena za analizu programa korišćenja sredstava lokalnih budžetskih fondova (Poglavlje 4).

U velikom broju lokalnih samouprava pod zaštitom životne sredine se evidentiraju i finansiraju aktivnosti koje ne pripadaju ovoj oblasti ili one čija je pripadnost ovoj oblasti upitna.

Kada se tako definisani kriterijum pripadnosti oblasti zaštite životne sredine primeni na izveštaje o korišćenju sredstava fonda za zaštitu životne sredine, u velikom broju opština mogu se uočiti aktivnosti koje su planirane i sprovedene u okviru fonda, a ne pripadaju zaštiti životne sredine. Kada se radi o izveštajima o korišćenju sredstava fonda u 2015. godini, primećuje se da je 53 (54% od 98 JLS) sprovelo i sredstvima fonda finansiralo aktivnosti koje ne pripadaju životnoj sredini, dok se za 11 JLS na osnovu izveštaja ne može tvrditi o kakvim se rashodima radi.

Kvalitativna analiza izveštaja pokazuje da se sredstvima fonda finansiraju aktivnosti poput uređenja atarskih puteva, održavanja kanalske mreže⁷⁸, uređenja i opremanja protivgradne službe, kao i drugi programi koji su, inače, sadržani u godišnjem programu zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta i finansiraju se prihodima od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta. Postoje i primeri da lokalne samouprave sredstvima fonda finansiraju izgradnju i održavanje vodovoda, izgradnju toplovoda, kapitalna ulaganja na javnim objektima i uličnoj rasveti (uz obrazloženje da se radi o projektima energetske efikasnosti), izgradnju i održavanje putne infrastrukture, sanaciju posledica poplava i klizišta. Veoma su česti primeri nenamenskog korišćenja sredstava na funkcionalnoj klasifikaciji 540 – Zaštita biljnog i životinjskog sveta i krajolika.

⁷⁸ U skladu sa Pravilnikom o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem, u zaštitu životne sredine spada i upravljanje atmosferskim vodama (funkcionalna klasifikacija 520). Međutim, u COFOG priručniku opisan je slučaj upravljanja vodama (poglavlje 3.9.9.) kada se radi o aktivnostima na kontroli nivoa vode i prevenciji od poplava, kao i poljoprivrednim aktivnostima. U tim slučajevima preporučuje se korišćenje funkcije 474 (višenamenski razvojni projekti) i 421 (poljoprivreda).

Ciljevi programa, koji se financiraju pod klasom 540, moraju biti u vezi sa očuvanjem biološke i geološke raznovrsnosti i zaštite ugroženih vrsta autohtone flore i faune. Namenska sredstva fonda i drugih korisnika, evidentirana pod funkcijom 540 lokalne samouprave se, između ostalog, koriste i za suzbijanje komaraca i krpelja, rad službe zoo-higijene, hvatanje pasa lotalica i rad prihvatilišta za pse, plaćanje sudskih naknada za ujede, subvencionisanje zooloških vrtova i druge poslove. Sredstvima fonda za zaštitu životne sredine često se financiraju i aktivnosti na suzbijanju ambrozije. Alergija na polen ambrozije je, pre svega, zdravstveni problem i njeno suzbijanje se ne može smatrati merom smanjenja zagađenja vazduha. Dešava se da lokalne samouprave ambroziju tretiraju herbicidima, što takođe predstavlja aktivnost koja ne bi trebalo da se finansira sredstvima fonda za zaštitu životne sredine. Na nekoliko konkretnih primera bliže se ukazuje na probleme u vezi sa korišćenjem sredstava fonda.

Grad Vršac - Programom budžetskog Fonda za 2015. godinu, planirano je 9.000.000 dinara za „realizaciju projekta koji unapređuje prirodne vrednosti oko Vršačkog zamka na Vršačkom bregu, a na osnovu Plana detaljne regulacije i Strateške procene uticaja Plana na životnu sredinu“. Kako se iz ovoga opisa ne može utvrditi o kakvim aktivnostima se radi, može se pretpostaviti da je nadležno ministarstvo od opštine Vršac tražilo i dobilo dopunsko objašnjenje, jer u saglasnosti od 25.05.2015. godine stoji da se aktivnost „Postavljanje spoljašnjeg i unutrašnjeg visoko energetski efikasnog LED osvetljenja na Vršačkom zamku, u iznosu od 6.500.000 dinara“ ne može prihvatiti, jer to nije aktivnost zaštite životne sredine. No, bez obzira, Skupština opštine Vršac je na sednici 01.07.2015. godine usvojila izmene i dopune Programa Fonda, u okviru kojih je predviđena aktivnost „Realizacija projekata koji ne ugrožavaju prirodne vrednosti oko Vršačke kule. Izgradnja vodovoda i kanalizacije i postavljanje ekološkog osvetljenja (radi smanjenja utroška električne energije i emisije CO₂ u atmosferu) na Vršačkoj kuli“. Program Fonda, sa ovako opisanom aktivnošću, ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine je ovoga puta prihvatilo u celosti i dalo saglasnost⁷⁹, dan nakon sednice lokalne skupštine u Vršcu, na kojoj je usvojen Program na koji se saglasnost odnosi. U Izveštaju o korišćenju sredstava budžetskog Fonda za 2015. godinu stoji da je ovaj Program sproveden i finansiran sredstvima Fonda u iznosu od 1.372.169 dinara.

Grad Požarevac - sa požarevačkog budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine je 2014. godine na JP „Toplifkacija“ preneto 83,8 miliona dinara za izgradnju distributivne mreže toplovoda i priključke, a na JP „Direkcija za izgradnju“ 177 miliona dinara za rekonstrukciju vodovodne mreže, a za zgrade i građevinske objekte 92 miliona dinara, bez objašnjenja o kakvim se programima radi. Iste nepravilnosti uočene su i u izveštaju za 2013. i 2015. godinu⁸⁰.

Grad Pančevo - Izveštaj o korišćenju sredstava Fonda Grada Pančeva ukazuje na finansiranje velikog broja aktivnosti koje ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine. Tu spadaju projekti vodosnabdevanja, kao što je nadoknada za naseljena mesta bez vodovoda – prenos mesnim zajednicama (po 6,5 miliona dinara od 2010. do 2013. godine), rekonstrukcija vodovoda u selu Kačarevu, za koju je izdvojeno 8,7 miliona dinara (2011) i 2 miliona dinara (2015) za Glogonj, snabdevanje vodom severnih sela (po 6 miliona – 2011. i 2012. godine), magistralni vodovodi i pumpna stanica sa 38 miliona dinara (2012) i 12,7 miliona dinara (2013). Sredstvima Fonda za zaštitu životne sredine finansirani su i radovi na ulici (asfaltiranje) sa 4,7 miliona dinara. Dodatnu pažnju zaslužuju i prenos na JKP „Higijena“ – za tekuće subvencije, sredstva za pokriće dela zarada

---

⁷⁹ Saglasnost broj 401-00-159/2015-09 od 02.07.2015. godine

⁸⁰ Za razliku od prethodnih godina, u završnom računu za 2015. godinu uočava se promena u evidentiranju programa izgradnje vodovoda i toplovoda. Ovi programi više se ne evidentiraju pod funkcionalnim klasifikacijama životne sredine (520 – upravljanje otpadnim vodama ili 530 – smanjenje zagađenja), već pod funkcijama koje odgovaraju njihovoj pravoj suštini. Tako se u koloni „Opis“ navodi, na primer, programska aktivnost – Vodosnabdevanje, Program korišćenja budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, pod funkcijom (630 vodosnabdevanje), što je javna legalizacija prenamene sredstava.

---

u iznosu od 72,3 miliona dinara (2010) i zaštitu javnih površina u cilju smanjenja koncentracija praškastih materija – 87,1 milion dinara (2014) i 99,9 miliona (2015), ali iz dokumenata nije jasno kakva je priroda ovih aktivnosti, ni da li su pod ovim obrazloženjem sprovedeni radovi koji nisu u vezi sa životnom sredinom⁸¹. Iz Fonda su izvršeni prenos i prema JKP „Grejanje“ – tekuće subvencije, otplata glavnice kredita za dug za gas u iznosu od 48 miliona dinara (2010), zatim 81,5 miliona dinara (2011), adaptacija i izgradnja toplovodne mreže – 58 miliona dinara (2013), rekonstrukcija kotla na toplani Kotež za 23 miliona dinara (2012). Prema JKP „Zelenilo“ izvršeni su prenos i za održavanje dečjih igrališta u gradu – 2,6 miliona dinara (2010), po 2,5 miliona dinara (2011, 2012), i 3 miliona (2013) i za izgradnju parkinga kod Narodne bašte za 2,6 miliona dinara (2010). Sredstvima namenjenim za zaštitu životne sredine finansirana je i otplata glavnice domaćim kreditorima – 157 miliona dinara (2010), 133,5 miliona (2011), 93,5 miliona (2012), 80,4 miliona (2013), 182 miliona (2014), i 166 miliona (2015). Ovi iznosi dati su bez objašnjenja o kakvim se projektima radi. Međutim, u Izveštaju o korišćenju sredstava za 2015. godinu, navedeno je da su u pitanju programi realizovani u periodu 2011-2014. godine, od kojih zaštiti životne sredine ne pripadaju sledeći – program vodosnabdevanja, nabavka novih autobusa i rekonstrukcija ulica. U izveštaju je dato obrazloženje da se radi o programima smanjenja zagađenja vode i vazduha.

---

81 Prihodi grada Pančeva od naknade za emisiju SO₂, NO₂, praškastih materija i odloženi otpad iznosili su oko 6 miliona dinara (2014) i oko 23 miliona dinara (2015). Ovo su simbolični iznosi u odnosu na ukupne prihode, kao i prihode od lokalne naknade, koji čine 95% do 98% ukupnih prihoda. To ukazuje da Grad Pančevo nema značajne izvore praškastih materija koji bi opravdali tolike iznose uložene u cilju smanjenja njihove koncentracije.

6. Učešće javnosti

U ovom poglavlju dat je uvid u postojeće stanje po pitanju učešća javnosti u procesima i postupcima koji se odnose na finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Kao što je pomenuto u uvodnom poglavlju, istraživački tim je prikupio podatke o učešću javnosti od 92 jedinice lokalne samouprave i 97 organizacija civilnog društva koje se bave poslovima zaštite životne sredine putem upitnika koji je poslat predstavnicima pomenutih ustanova i organizacija. Analizom upitnika i poređenjem odgovora koje su dali predstavnici lokalnih samouprava i udruženja građana, omogućeno je da se definišu određeni zaključci o trenutnom stanju i problemima u vezi sa učešćem javnosti u finansiranju zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Rezultati su grupisani u dve celine - jedna, koja se odnosi na učešće javnosti u planiranju i druga, koja se odnosi na praćenje korišćenja sredstava lokalnih budžetskih fondova.

6.1. Učešće javnosti u planiranju finansiranja zaštite životne sredine

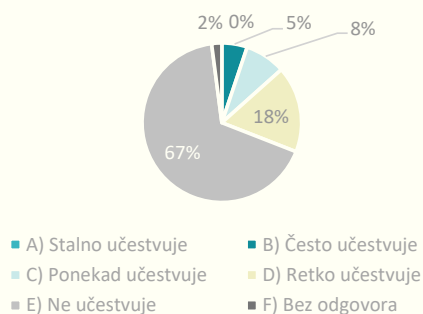
Ilustracija 6-1 pokazuje da većina OCD uglavnom ne učestvuje u planiranju korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine. Udeo OCD koje ne učestvuju varira od 67 do 90% s obzirom na to da su OCD različito odgovarale na dva pitanja postavljena u upitniku. No bez obzira, odgovori svakako ukazuju na nizak stepen učešća OCD. Sa druge strane, OCD koje učestvuju u planiranju korišćenja sredstava to uglavnom čine putem javnih rasprava ili slanjem mišljenja na predlog programa korišćenja sredstava fonda. Prisutni su i drugi načini, poput davanja usmenih predloga službenicima JLS, kritike na socijalnim mrežama i drugi vidovi konsultacija sa predstavnicima lokalnih samouprava.

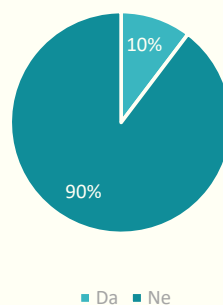
Većina organizacija civilnog društva ne učestvuje u planiranju korišćenja sredstava fondova za zaštitu životne sredine.

Pitanje za OCD: Koliko vaša OCD učestvuje u postupku planiranja programa korišćenja lokalnog fonda za zaštitu životne sredine?

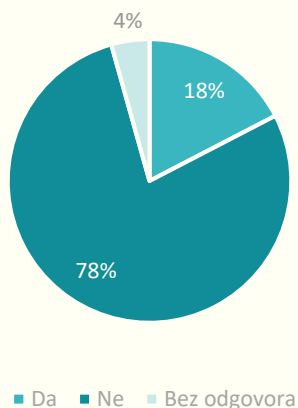
Pitanje za OCD: Da li vaša OCD učestvuje u postupku planiranja korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine?

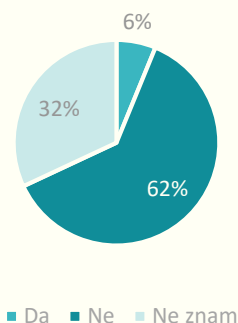
Ilustracija 6-1 Učešće OCD u planiranju korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda

Prema informacijama koje su predstavnici JLS poslali u upitnicima, oko polovina JLS obezbeđuje uslove za javni uvid predstavnicima civilnog društva, dok druga polovina to ne čini. Pritom, u slučaju opština koje omogućavaju javne uvide, ne sledi da će OCD učestvovati na tim uvidima, već samo da lokalne samouprave formalno obezbeđuju mogućnost da se javni uvid omogući na zahtev OCD. Tri četvrtine JLS ne organizuju javne rasprave u pogledu pripreme programa korišćenja sredstava fonda. Dve trećine predstavnika OCD je, takođe, izjavilo da se javne rasprave ne organizuju, dok je trećina u upitnicima navela da ne zna da li se javne rasprave organizuju (Ilustracija 6-2).

Pitanje za JLS: Da li nadležni organ organizuje javne rasprave u pogledu pripreme programa korišćenja Fonda za zaštitu životne sredine?

Pitanje za OCD: Da li je vaša lokalna samouprava u protekle tri godine organizovala javne rasprave u vezi sa pripremom budžeta i programa budžetskog fonda za zaštitu životne sredine?

Ilustracija 6-2 Organizovanje javnih rasprava na temu planiranja korišćenja sredstava lokalnog fonda

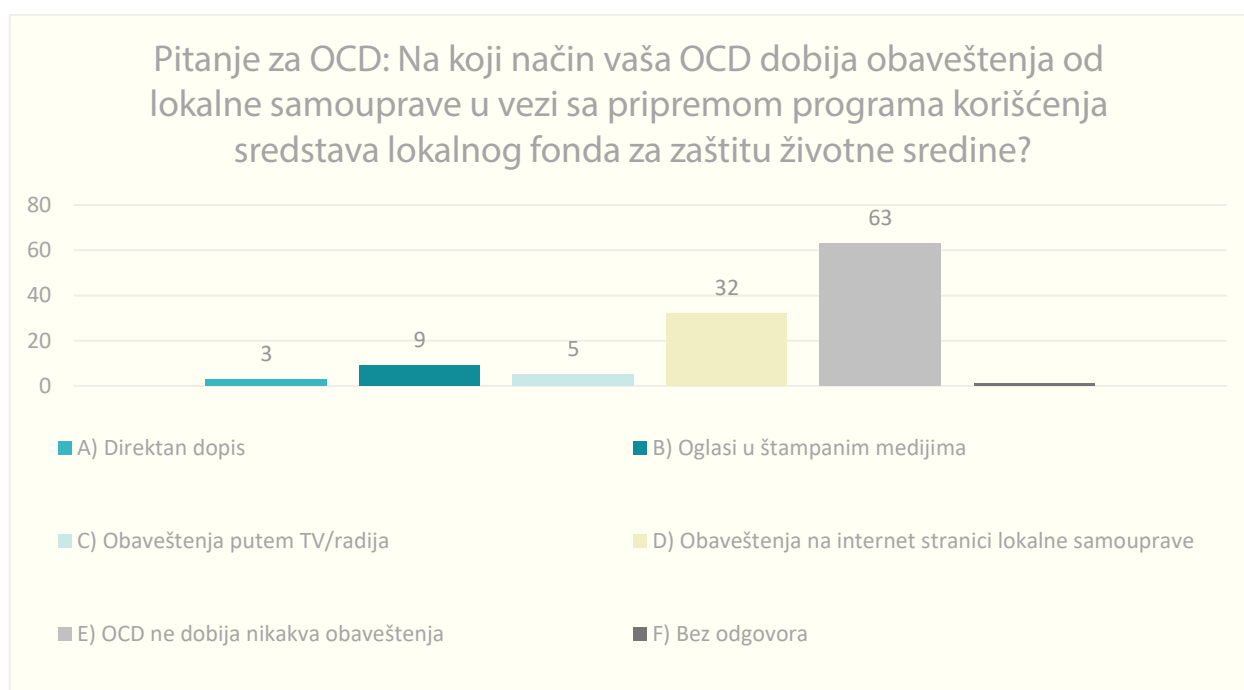

Tabela 6-1 Učešće građana u javnim raspravama (planiranje fonda)

	2014	2015	2016
Arandjelovac	100	600	100
Veliko Gradište	25	40	50
Gornji Milanovac	10	12	15
Novi Pazar	10	13	11
Prijepolje	/	/	30
Raška	33	45	41

Šest JLS je navelo konkretan broj osoba koji je učestvovao u javnim raspravama u periodu 2014-2016. godine (Tabela 6-1). Taj broj je uglavnom dvocifren - od desetak učesnika u Novom Pazaru do 50 u Velikom Gradištu, s tim što se Arandjelovac ističe po trocifrenom broju učesnika u posljednje tri godine. Iako je potrebno obaviti dodatna istraživanja pre izvođenja finalnih zaključaka, u slučaju JLS navedenih u tabeli, može se govoriti kao o potencijalnim primerima dobre prakse.

Većina lokalnih samouprava ne vodi evidenciju o zainteresovanim udruženjima i građanima.

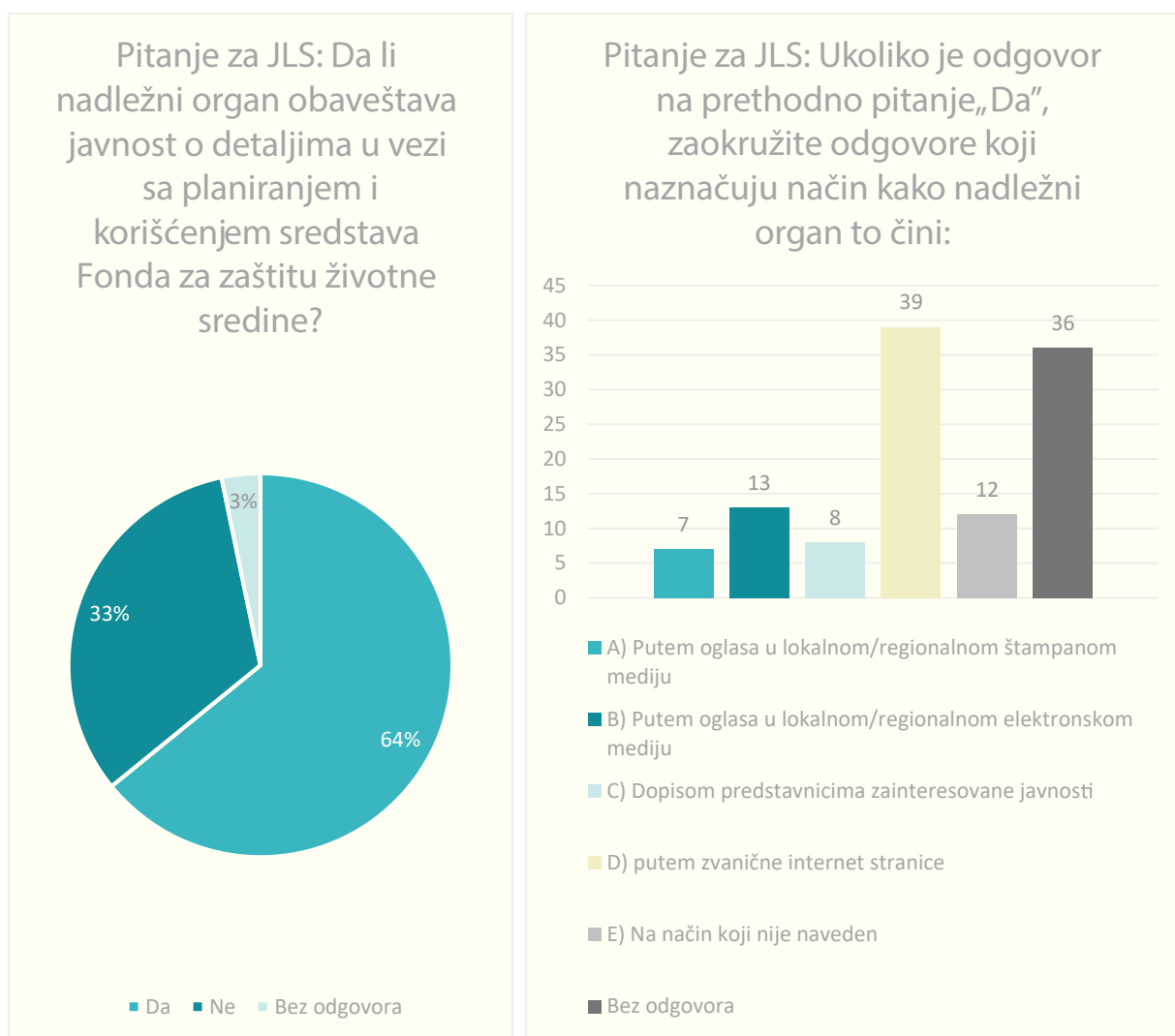
Ilustracija 6-3 Način na koji OCD dobijaju obaveštenja od lokalne samouprave u vezi sa pripremom programa korišćenja sredstava lokalnog fonda

Prema navodima predstavnika OCD, oko dve trećine OCD ne dobijaju obaveštenja od JLS u vezi sa pripremom korišćenja sredstava. Sa druge strane, predstavnici dve trećine JLS je navelo da JLS obaveštavaju OCD (kako za planiranje, tako i za korišćenje sredstava) što znači da postoji neslaganje u iskazima predstavnika javnog i civilnog sektora po ovom pitanju. Sa druge strane, i JLS i OCD navode da je način obaveštavanja⁸² uglavnom zvanična internet stranica lokalne samouprave (Ilustracije 6-3 i 6-4). U manjem broju slučajeva

82 U slučaju da se uopšte sprovodi obaveštavanje (prim. aut).

se obaveštavanje vrši direktnim dopisom OCD, kao i drugim kanalima komunikacije (televizija, radio, oglasi u štampanim medijima, itd). Sa malim udelom obaveštavanja OCD direktnim dopisom, mogu se povezati navodi predstavnika JLS prema kojima oko 70% JLS ne vodi evidenciju o zainteresovanim OCD. Stoga, iako postoji neslaganje u iskazima predstavnika JLS i OCD o obaveštavanju civilnog sektora, ipak se uočava prostor za dodatna poboljšanja po ovom pitanju, u smislu povećanja udela JLS koje obaveštavaju OCD. Iako informisanje putem internet stranice svakako jeste pozitivan pokazatelj rada lokalnih samouprava, ostaje pitanje kako se informacije tehnički postavljaju na internet stranicu konkretne JLS i u kom obimu. Aktivnije mere poput direktnih dopisa stoga mogu dodatno osigurati da će zainteresovane OCD i šira javnost blagovremeno dobiti informacije koje su potrebne za uspešno učešće u fazi planiranja.

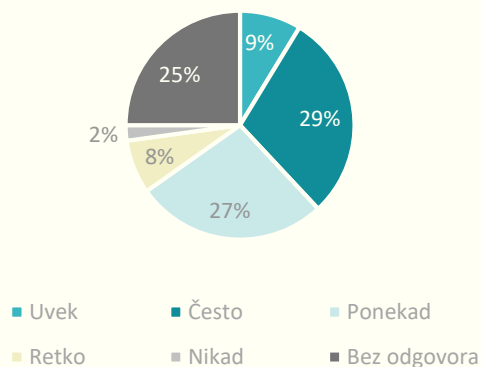

Ilustracija 6-4 Obaveštavanje javnosti od strane lokalnih samouprava

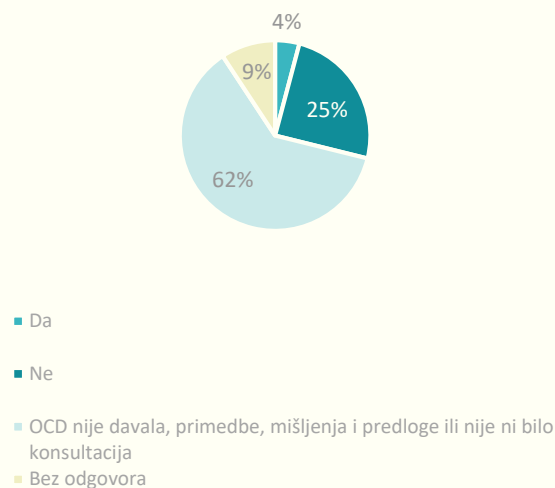
Dve trećine predstavnika lokalnih samouprava odgovorilo je da prihvata (uvek, često, ponekad) mišljenja, primedbe i predloge zainteresovane javnosti prilikom planiranja i korišćenja sredstava fonda (Ilustracija 6-5). Sa druge strane, manje od 15% OCD koje su davale komentare je izjavilo da JLS prihvataju njihove komentare kada je reč o planiranju korišćenja sredstava. Ovde ponovo postoji neslaganje u navodima predstavnika JLS i OCD, s tim što treba napomenuti da se pitanje za JLS odnosilo i na planiranje i korišćenje sredstava, dok se pitanje za OCD odnosilo samo na planiranje.

Pitanje za JLS: U kojoj meri vaša lokalna samouprava prihvata mišljenja, predloge i primedbe zainteresovane javnosti prilikom planiranja i korišćenja sredstava Fonda za zaštitu životne sredine?

Pitanje za OCD: Ako je vaša OCD upućivala primedbe, mišljenja ili predloge, da li je bar neke od njih nadležni organ lokalne samouprave prihvatio? (planiranje korišćenja sredstava)

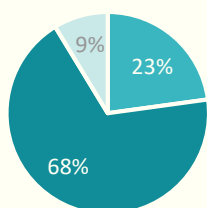

Ilustracija 6-5 Prihvatanje mišljenja predstavnika javnosti od strane javnosti

Više od dve trećine predstavnika JLS su naveli da učešće javnosti u procesu donošenja odluka koje se tiču planiranja i korišćenja sredstava fonda nije dovoljno (Ilustracija 6-6). Istovremeno, broj predstavnika OCD koji su isto izjavili za učešće javnosti u procesu izrade programa korišćenja sredstava lokalnih budžetskih fondova, jeste skoro stoprocentan (Ilustracija 6-7). Iako ima određenih razlika u odgovorima između predstavnika JLS i OCD, jasno je da ubedljiva većina predstavnika oba sektora smatra da je učešće OCD u procesu donošenja odluka nedovoljno. Kada je reč o razlozima za nedovoljno učešće javnosti, postoje razlike u odgovorima između predstavnika JLS i OCD. Polovina predstavnika JLS smatra da je problem u nezainteresovanosti građana, dok je naredni razlog (38%) - neinformisanost građana o mogućnostima učešća (Ilustracija 6-8). Sa druge strane, 80% predstavnika OCD uzrok problema vidi u tome što lokalne samouprave ne uključuju civilno društvo u proces pripreme programa fonda, dok 44% smatra da je problem nedovoljna informisanost civilnog društva o mogućnostima učešća OCD u procesu pripreme programa korišćenja sredstava lokalnih budžetskih fondova (Ilustracija 6-9). Stoga, iako oba aktera vide značajan uzrok problema u neinformisanosti, svako od njih takođe navodi i razloge koji u suštini suprotnu stranu čine odgovornom za nedovoljno učešće javnosti.

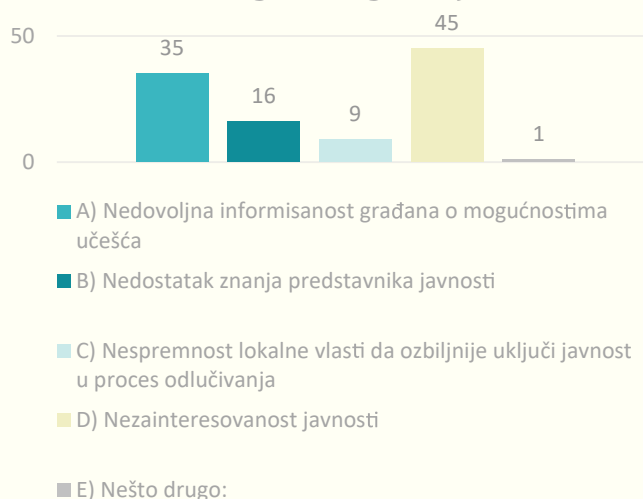

Pitanje za JLS: Po vašem mišljenju, da li je ukupno učešće javnosti u procesu donošenja odluka u vezi sa planiranjem i korišćenjem Fonda za zaštitu životne sredine dovoljno ili nedovoljno?

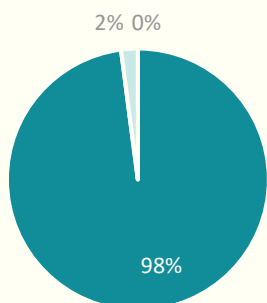
■ Dovoljno ■ Nedovoljno ■ Bez odgovora

Pitanje za JLS: Ukoliko smatrate da je učešće javnosti nedovoljno, po vašem mišljenju, šta je glavni razlog takvog stanja?

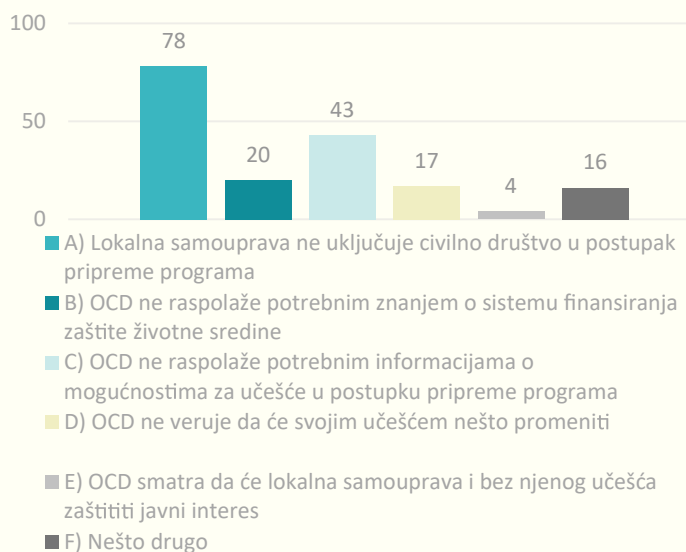
Ilustracija 6-6 Učešće javnosti u planiranju i korišćenju sredstava lokalnog fonda (stav JLS)

Pitanje za OCD: Prema mišljenju vaše OCD, učešće civilnog društva u procesu izrade programa korišćenja sredstava lokalnog fonda za zaštitu životne sredine je:

■ Dovoljno ■ Nedovoljno ■ Bez odgovora

Pitanje za OCD: Ukoliko smatrate da je učešće javnosti nedovoljno, šta je po mišljenju vaše OCD uzrok takvog stanja?

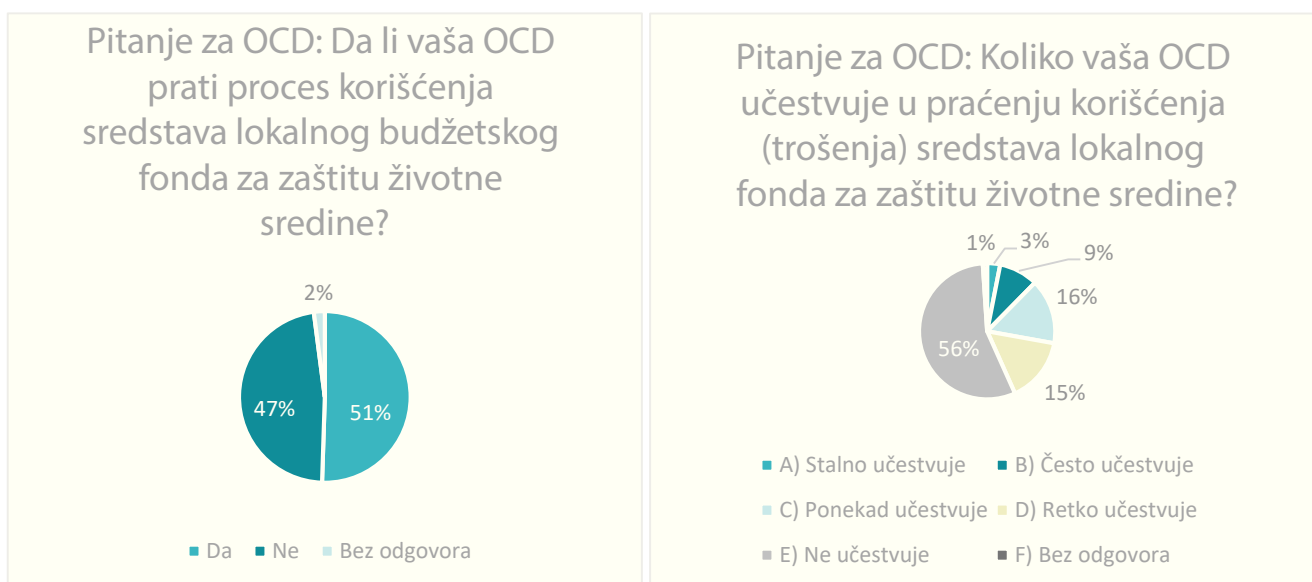

Ilustracija 6-7 Učešće civilnog društva u planiranju sredstava fonda (stav OCD)

6.2. Učešće javnosti u praćenju finansiranja zaštite životne sredine

Predstavnici oko polovine OCD su naveli da (na neki način) prate korišćenje sredstava fonda (Ilustracija 6-8). Međutim, na pitanje koliko (često) OCD prate korišćenje sredstava fonda, 56% je navelo da ne učestvuje u ovom procesu, dok 15% to retko čini. Od OCD koje prate korišćenje sredstava, polovina to čini javnim uvi-dom u zvanična dokumenta, zatim sastancima sa službenicima JLS, kao i na druge načine (mediji, internet, informisanje preko drugih OCD, neformalna komunikacija sa službenicima, zahtev za pristup informacijama od javnog značaja). Rezultati, stoga, ukazuju na veće učešće OCD u procesu praćenja u poređenju sa učešćem u planiranju korišćenja sredstava fonda, iako svakako ima značajnog prostora za poboljšanje učešća javnosti i u fazi praćenja.

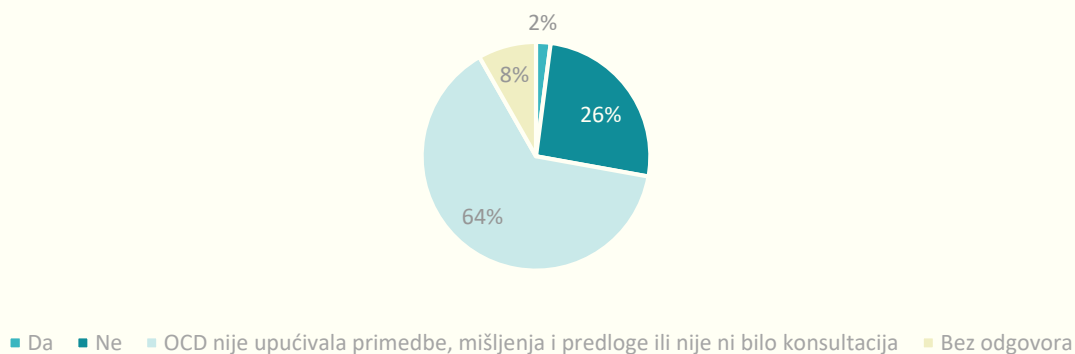

Ilustracija 6-8 Praćenje procesa finansiranja zaštite životne sredine od strane OCD

Od OCD koje su davale komentare na korišćenje sredstava fonda predstavnici 7% OCD su izjavili da njihove komentare JLS prihvata (Ilustracija 6-9). Kao što je ranije navedeno (Ilustracija 6-5), 15% predstavnika OCD je navelo da njihove komentare JLS prihvata u vezi sa planiranjem korišćenja sredstava fonda, dok je dve trećine JLS navelo da prihvata mišljenja OCD za obe faze (planiranje i praćenje korišćenja sredstava od strane OCD). Može se, stoga, zaključiti da ne postoji poklapanje u navodima predstavnika dva sektora i da se, stoga, može sumnjati u navode JLS o prihvatanju komentara OCD. Iz toga ne sledi da JLS nužno pogrešno odlučuju ako u manjem udelu prihvataju komentare OCD, jer problem može biti i u kvalitetu komentara koje OCD daju. U svakom slučaju, nizak udeo komentara koji je prihvaćen potencijalno ukazuje na problem kako na strani JLS, tako i na strani OCD (ili obe strane).

Pitanje za OCD: Ako je vaša OCD upućivala primedbe, mišljenja ili predloge, da li ih je nadležni organ lokalne samouprave prihvatio? (praćenje korišćenja sredstava)

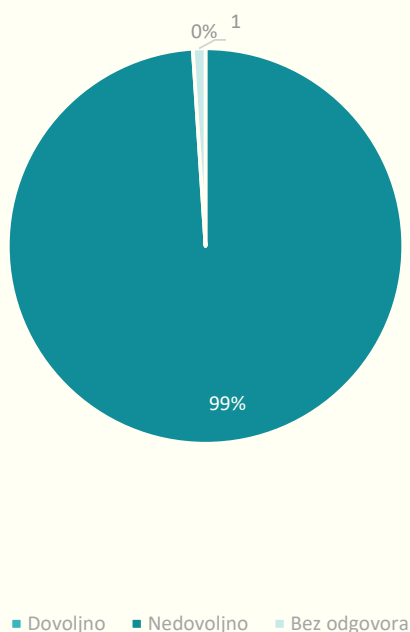

Ilustracija 6-9 Prihvatanje mišljenja javnosti od strane lokalne samouprave (praćenje korišćenja sredstava)

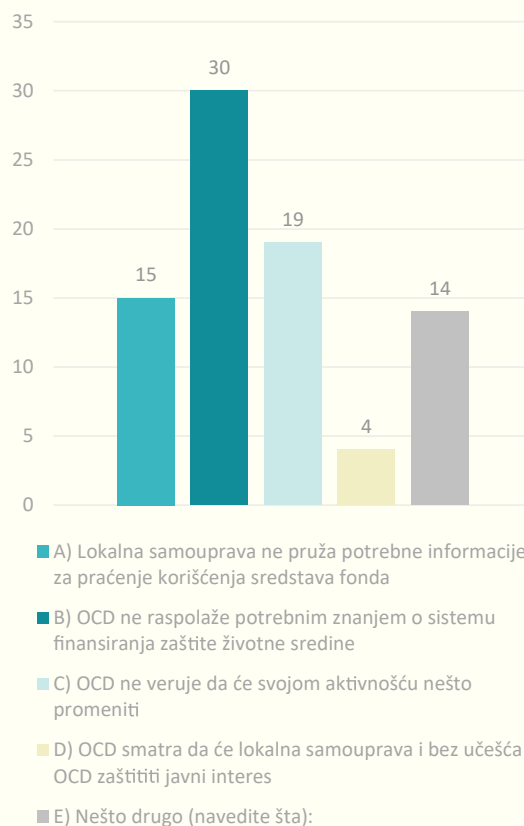
Kao što je pomenuto, više od dve trećine predstavnika JLS je navelo da učešće javnosti u procesu donošenja odluka koje se tiču planiranja i korišćenja sredstava fonda nije dovoljno (Ilustracija 6-7). Istovremeno, gotovo svih 97 OCD koje su popunile upitnik, odgovorile su da je učešće javnosti u praćenju korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda nedovoljno (Ilustracija 6-10). Iako ima određenih razlika u odgovorima između predstavnika JLS i OCD, jasno je da ubedljiva većina predstavnika oba sektora smatra da je učešće OCD u procesu donošenja odluka nedovoljno. Kada je reč o razlozima za ovako nepovoljnu situaciju, polovina predstavnika JLS smatraju da je problem u nezainteresovanosti građana, dok je naredni razlog (38%) neinformisanost građana o mogućnostima učešća (Ilustracija 6-7). Oko 30% OCD takođe smatra da je problem u tome što ne raspolaže potrebnim znanjem o sistemu finansiranja zaštite životne sredine; 19% ne veruje da će svojim učešćem nešto promeniti; dok 15% smatra da lokalne samouprave ne pružaju dovoljno informacija o mogućnostima učešća (Ilustracija 6-10).

Pitanje za OCD: Prema mišljenju vaše OCD, učešće civilnog društva u procesu praćenja korišćenja sredstava lokalnog fonda za zaštitu životne sredine je:

Pitanje za OCD: Ukoliko smatrate da je učešće javnosti nedovoljno šta je, po mišljenju vaše OCD, uzrok takvog stanja?

Ilustracija 6-10 Učešće civilnog društva u praćenju korišćenja sredstava fonda (stav OCD)

Imajući u vidu navedene razloge za nedovoljno učešće javnosti (kako za planiranje, tako i za praćenje korišćenja sredstava), može se primetiti da predstavnici kako JLS, tako i OCD neke od značajnijih razloga za nedovoljno učešće civilnog društva vide u neinformisanosti OCD i građana. Sa druge strane, prisutne su i razlike u stavovima, jer veliki broj JLS smatra da je jedan od razloga za nedovoljno učešće javnosti nezainteresovanost građana, dok predstavnici OCD navode razloge koji suštinski čine JLS odgovornim za postojeći problem nedovoljnog učešća (sumnja da će svojim učešćem nešto promeniti, neuključivanje, odnosno neinformisanje OCD od strane JLS). Prema tome, istraživački tim uvažava da je jedan od uzroka svakako nedovoljna informisanost OCD za čije prevazilaženje korake moraju preduzeti kako JLS, tako i OCD. Istovremeno, može se pretpostaviti da su i JLS i OCD do određene mere u pravu kada uzrok nedovoljnog učešća vide u nezainteresovanosti građana, odnosno nespremnosti JLS da ih informišu i uključe u celokupan proces. To su svakako značajni uzroci o kojima se mora voditi računa u narednom periodu, bez obzira na konkretan udeo u odnosu na druge identifikovane uzroke u vezi sa nedovoljnim učešćem javnosti u planiranju i praćenju korišćenja sredstava budžetskog fonda.

Lokalne samouprave i organizacije civilnog društva slažu se da je učešće javnosti u planiranju i praćenju finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou nedovoljno i da je manjak informisanosti javnosti jedan od ključnih problema.

7. Opcije za unapređenje finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou

Na osnovu rezultata, razmatrane su tri opcije za dalji razvoj sistema finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou:

- **Opcija 1** – Unapređenje finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou intervencijama u okviru postojećeg pravnog okvira (opcija nulte zakonodavne intervencije);
- **Opcija 2** – Unapređenje finansiranja zaštite životne sredine uz unapređenje pravnog okvira u ovoj oblasti, u okvirima postojeće podela nadležnosti između centralnog i lokalnog nivoa vlasti (opcija umerene zakonodavne intervencije);
- **Opcija 3** – Centralizacija finansiranja životne sredine realokacijom nadležnosti sa lokalnog na republički, odnosno pokrajinski nivo vlasti u smislu trajnog ili privremenog premeštanja nadležnosti sa lokalnog na republički, odnosno pokrajinski nivo vlasti (opcija radikalne zakonodavne intervencije).

Opcija 1 podrazumeva nastavak aktivnosti na unapređenju finansiranja zaštite životne sredine, ali bez izmena postojećeg pravno-institucionalnog okvira. Naknade i dalje nemaju namenski karakter, ali lokalne samouprave imaju budžetske fondove i imaju mogućnost da uvedu lokalne naknade. U okviru ove opcije, postoji prostor za dalja poboljšanja sistema, ali ona se svode na unapređenje postojećih praksi u okviru datog pravnog okvira. U tom smislu, moguće je unapređenje kapaciteta lokalnih samouprava u saradnji sa drugim institucijama, pre svega ministarstvom nadležnim za zaštitu životne sredine. Dodatna unapređenja u okviru ove oblasti svode se na povećan angažman Državne revizorske institucije u sprovođenju eksterne revizije. Lokalne samouprave mogu na sopstvenu inicijativu povećati prostor za učešće civilnog društva. U okviru ove opcije, učešće civilnog društva zavisilo bi u velikoj meri i od inicijative samih udruženja građana. Opcija 1 omogućava prostor za jačanje kapaciteta civilnog društva uz tehničko-finansijsku podršku ministarstava i lokalnih samouprava.

Opcija 2 ne isključuje mere predviđene Opcijom 1, ali proširuje prostor za dodatna unapređenja, putem izmena postojećeg regulatornog okvira koji uređuje finansiranje zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Regulatorne izmene mogle bi da obuhvate vraćanje namenskog karaktera naknadama za zaštitu životne sredine, izmene Pravilnika o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu, ali i kreiranje novih propisa poput Pravilnika za izradu programa i izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine. Opcija 2 bi stoga zadržala postojeće nadležnosti i uvela određene izmene na regulatornom planu, ostavljajući prostor i za izmene koje predviđa Opcija 1.

Opcija 3 predviđa krupnije izmene u smislu raspodele nadležnosti za finansiranje zaštite životne sredine, tako da se nadležnost sa lokalnog nivoa realocira na republički ili pokrajinski nivo. Ova opcija, stoga, ne podrazumeva izmene po pitanju drugih nadležnosti u oblasti zaštite životne sredine, već se samo zadržava na pitanju finansiranja. Realokacija nadležnosti mogla bi da bude trajna ili privremena (suspenzija obavljanja određenih poslova) i mogla bi se odnositi na sve lokalne samouprave ili samo na one za koje se proceni da nemaju adekvatne kapacitete ili se mogu dovesti u vezu sa lošim praksama. U okviru ove opcije, lokalni budžetski fondovi za zaštitu životne sredine i lokalne naknade bi verovatno bile ukinute, kao i mogućnost da lokalne samouprave raspolažu sredstvima, osim u ograničenoj meri, po odobrenju republičkih/pokrajinskih organa. Umesto toga, finansiranje zaštite životne sredine bi se sprovodilo preko državnih institucija u sklopu novoosnovanog Zelenog fonda, odnosno fonda koji postoji na nivou APV. Opcija 3 bi, do neke mere, bila na tragu već preduzetih koraka u smeru centralizacije.⁸³ U Tabeli 7-1 je prikazan pregled prednosti i nedostataka svake od opcija kako bi se omogućilo poređenje i izbor najbolje opcije.

Tabela 7-1 Pregled prednosti i nedostataka za svaku od tri identifikovane opcije

	Prednosti	Nedostaci
Opcija 1 – Unapređenje finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou intervencijama u okviru postojećeg pravnog okvira (opcija nulte zakonodavne intervencije)	Ne zahteva visok nivo političkog i međuinstitucionalnog konsenzusa.	Može dovesti do povećanog pritiska na resurse DRI, s obzirom na to da nenamensko trošenje u ovom trenutku nije protivno zakonu i u tom smislu nije predmet inspekcijskog nadzora.
	Omogućila bi da se naknade fleksibilnije koriste što bi doprinelo rešavanju trenutnih finansijskih problema na lokalnom nivou.	Sredstva prikupljena na ime naknada za zaštitu životne sredine mogu da se koriste i za druge ciljeve, čime se može umanjiti doprinos zaštiti životne sredine.
	Lokalne samouprave u ovom trenutku nisu ograničene po pitanju forme pripreme programa i izveštaja što u slučaju odgovornijih lokalnih opština i gradova može dovesti do veće transparentnosti dokumenata.	Korišćenje sredstava od naknada za druge svrhe (koje nisu zaštita životne sredine) nije pravično prema građanima i privredi koji te naknade plaćaju.
	Ne opterećuje dodatno državne institucije jer nadležnosti ostaju na lokalnom nivou i ne pokreću se dodatne radnje na izmeni postojećeg regulatornog okvira.	Lokalne samouprave i dalje imaju visok nivo fleksibilnosti u pogledu pripreme programa i izveštaja o korišćenju sredstava Fonda za zaštitu životne sredine, što može dovesti do izrade dokumenata koji su nedovoljno transparentni.
	Može se kontinuirano primenjivati, bez većih kratkoročnih troškova.	Dozvoljava mogućnost da program korišćenja sredstava donosi veće ili opštinska/gradska uprava kao i mogućnost da različiti organi donose program i usvajaju izveštaj, što može dovesti do nedovoljne transparentnosti i odgovornosti, naročito kada se iz postupka isključuje lokalna skupština.
	Ograničeni kapaciteti lokalnih samouprava nisu dodatno opterećeni procedurama za saradnju sa civilnim društvom (u smislu organizovanja javnih rasprava, obaveštavanja javnosti i sl).	

⁸³ Poslednjih godina u kontinuitetu se odvija proces centralizacije prihoda putem smanjenja prihoda lokalne samouprave u korist povećanja prihoda republičkog budžeta. To se obično dešava uporedo sa izmenama zakona koje proširuju nadležnosti i obaveze opština i gradova, što kao posledicu ima povećanje lokalnih poreza i naknada. Ovaj proces je prisutan u opštem smislu, kao što je slučaj sa smanjenjem prihoda od poreza na dohodak građana, sa 80% na 74%, ali je prisutan i u sistemu finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Na primer, izmenama Zakona o zaštiti životne sredine (36/2009) lokalne samouprave su dobile nove nadležnosti i obaveze, ali im je u isto vreme i uskraćen deo sredstava. Odnos iznosa naknada je sa 40:60 promenjen u odnos 60:40 u korist republičkog budžeta, a na štetu budžeta lokalnih samouprava (član 50). Na ovu centralizaciju prihoda lokalne samouprave su odgovorile tako što su 2010. godine uvećale iznose lokalnih naknada. Istovremeno, ukidanjem naknada za motorna vozila lokalni prihodi od naknada su dodatno smanjeni.

<p>Opcija 2 – Unapređenje finansiranja zaštite životne sredine uz unapređenje pravnog okvira u ovoj oblasti, u okvirima postojeće podelje nadležnosti između centralnog i lokalnog nivoa vlasti (opcija umerene zakonodavne intervencije)</p>	<p>Regulatorne izmene otvaraju širi prostor za značajno unapređenje sistema finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou.</p>	<p>Regulatorne izmene bi dovele do većih troškova na kratkoročnom planu u cilju primene tih izmena, iako bi to povećanje bilo neznatno (mahom za postupak učešća javnosti).</p>
	<p>Povećanje namenskog korišćenja sredstava za zaštitu životne sredine pozitivno bi doprinelo naporima da se reše finansijski problemi u pogledu zaštite životne sredine u kontekstu procesa pristupanja.</p>	<p>Vraćanje namenskog karaktera bi povećalo pritisak na postojeće resurse budžetske inspekcije u pogledu vršenja nadzora nad korišćenjem sredstava od naknada.</p>
	<p>Regulatornim izmenama vratio bi se namenski karakter naknadama, čime bi se povećale šanse za korišćenje sredstava od naknada u cilju zaštite životne sredine, jer bi nenamensko korišćenje bilo protivno zakonu.</p>	<p>Uvođenje formalnog okvira za izradu programa i izveštaja može nepovoljno uticati na kvalitet takvih dokumenata u slučaju nekih lokalnih samouprava sa dobrim praksama.</p>
	<p>Omogućava dodatno uređenje pravila za izradu programa i izveštaja što se može pozitivno odraziti na transparentnost i odgovornost donosilaca odluka.</p>	<p>Uvođenje zakonske obaveze u pogledu učešća javnosti može dovesti do većeg pritiska na kapacitete lokalnih samouprava u smislu obaveštavanja javnosti i sprovođenja procedura za njihovo učešće.</p>
	<p>Omogućava dodatno uređenje procedure donošenja programa i usvajanja izveštaja o korišćenju sredstava lokalnih fondova što u slučaju da lokalna skupština i gradonačelnik/predsednik opštine dobije veću ulogu, može povećati transparentnost i odgovornost u procesu donošenja odluka.</p>	
	<p>Može dovesti do uvođenja dodatnih obaveza u pogledu obaveštavanja javnosti i uključivanja u proces donošenja odluka, čime se može povećati informisano i transparentno donošenje odluka.</p>	
<p>Opcija ostavlja prostor za poboljšanje postojećih praksi koje predviđa Opcija 1.</p>		
<p>Opcija 3 – Centralizacija finansiranja životne sredine realokacijom nadležnosti sa lokalnog na republički, odnosno pokrajinski nivo vlasti u smislu trajnog ili privremenog premeštanja nadležnosti sa lokalnog na republički, odnosno pokrajinski nivo vlasti (opcija radikalne zakonodavne intervencije)</p>	<p>Prebacivanje nadležnosti sa lokalnog na republički/pokrajinski nivo rešio bi problem nenamenskog trošenja sredstava na lokalnom nivou.</p>	<p>Premeštanje nadležnosti bi dovelo do značajne centralizacije donošenja odluka koje može zanemariti specifični kontekst na nivou lokalnih zajednica.</p>
	<p>Kapaciteti lokalnih samouprava bili bi rastećeni u pogledu finansiranja zaštite životne sredine i mogli bi se upotrebiti za druge ciljeve.</p>	<p>Predstavljala bi dodatno opterećenje za republičke i pokrajinske organe.</p>
	<p>Procedure bi bile pojednostavljene, jer bi fizička i pravna lica koja plaćaju naknadu to činila prema jednom ili dva organa (republički i pokrajinski).</p>	<p>Centralizacija bi mogla dodatno otežati učešće javnosti, pogotovo lokalnih udruženja.</p>
	<p>U slučaju realokacije nadležnosti kod lokalnih samouprava sa lošim praksama, mogućnost centralizacije nadležnosti moglo bi dati podsticaj drugim lokalnim samoupravama da pospeše svoj učinak u pogledu finansiranja zaštite životne sredine.</p>	<p>Podrazumeva troškove na kratkoročnom i srednjoročnom nivou (ulaganje u dodatne kapacitete republičkih i pokrajinskih organa, učešće javnosti).</p>
	<p>Koncentrisanje nadležnosti na republički i pokrajinski nivo bi moglo dovesti do koherentnije i konzistentnije politike finansiranja zaštite životne sredine u Srbiji.</p>	

Istraživački tim je došao do zaključka da je Opcija 2 najbolje rešenje i na osnovu toga razvio preporuke za unapređenje sistema finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Pomenuta opcija podrazumeva šire regulatorne izmene, koje bi mogle značajno da doprinesu izgradnji kvalitetnog sistema zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Pomenuta opcija bi omogućila i izmene koje su već predviđene Opcijom 1. Sa druge strane, Opcija 2 ne bi obuhvatala izmene po pitanju nadležnosti. Stav istraživačkog tima je da bi takve izmene dodatno opteretile državne institucije, koje i same imaju ograničene kapacitete za obavljanje postojećih nadležnosti. U vezi sa ovim pitanjem je i to što je Zeleni fond tek oformljen i alokacija novih obaveza bi mogla da oteža njegovo uspešno funkcionisanje. Opcija 3 bi mogla dovesti do preterane centralizacije donošenja odluka gde se ne bi nužno uzimale u obzir specifičnosti uslova na lokalnom nivou. Konačno, loše prakse lokalnih samoupravama mogu se korigovati jačanjem nadzora državnih organa, kao i finansijske kontrole u vidu eksterne i interne revizije, što već omogućava Opcija 2.

8. Zaključci i preporuke

Rezultati istraživanja ukazuju na značajne probleme u pogledu finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Na osnovu analize podataka o odnosu prihoda i izvršenim rashodima preko fonda za zaštitu životne sredine, može se govoriti o postojanju kontinuirane loše prakse da se više sredstva prikuplja nego što se troši za zaštitu životne sredine. Iz godine u godinu, raste iznos neutrošenih sredstava, koja se moraju preneti u narednu godinu. To se može smatrati ne samo nekorektnim odnosom prema građanima i privredi od kojih se finansijska sredstva prikupljaju (putem naknada), već i propustom da se sredstva adekvatno upotrebe (za zaštitu životne sredine za datu godinu). Istovremeno, postojeći budžetski prihodi svih nivoa vlasti su nedovoljni da se odgovori na potrebe, probleme i zahteve zaštite životne sredine, s obzirom na finansijske projekcije potrebnih ulaganja u zaštitu životne sredine u narednom periodu.

Postojanje mogućnosti da se i tako nedovoljni prihodi nenamenski koriste čini sistem finansiranja zaštite životne sredine nedovoljno efektivnim u pogledu zaštite životne sredine, odnosno umanjuje mogućnosti Srbije da obezbedi finansijska sredstva neophodna za uspešno usaglašavanje sa standardima EU. Uvidom u završne račune uočava se značajan broj lokalnih samouprava koje rashode budžetskih fondova planiraju samo na osnovu očekivanih tekućih prihoda od naknada, ne dodajući na njih i preneti sredstva iz prethodne godine. Ovakva praksa ukazuje na značajnu mogućnost da su sredstva namenjena zaštiti životne sredine nenamenski korišćena iste godine kada su i ostvarena kao prihod, i to na aktivnosti i na korisnike koji nemaju veze sa zaštitom životne sredine.

Analiza programa lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine pokazuje je da se problem manjih rashoda za zaštitu životne sredine od iznosa ukupnih prihoda stvara još na nivou planiranja. To se može zaključiti jer je već u programima fondova vidljivo da opštine i gradovi planiraju da rashodeju manje sredstava u odnosu na ostvarene prihode. U 2015. godini su lokalne samouprave planirale manje rashode od iznosa ukupnih prihoda i na taj način su deo sredstava, koja su po zakonu morale da imaju na raspolaganju i planiraju u programu fonda, rasporedile na druge korisnike budžeta i za druge namene. U najvećem broju slučajeva, u programima fondova, lokalne samouprave nisu planirale sredstva preneti iz prethodne godine. Već u 2016. godini lokalne samouprave su značajno smanjile planirane iznose finansijskih sredstava u budžetskim fondovima u odnosu na 2015. godinu, koristeći zakonsku mogućnost koja im je pružena ukidanjem namenskog karaktera naknada za zaštitu životne sredine. Dugogodišnji problemi, poput izostanka planiranja prenetih sredstava iz prethodne godine u program fonda i raznolikosti u načinu pripreme programa, i dalje su prisutni. Iz navedene analize može se zaključiti da manje rashodovanje za zaštitu životne sredine u odnosu na prihode u okviru budžetskog fonda za zaštitu životne sredine ima snažan pravno-institucionalni kontekst.

Istraživanje ukazuje na nedovoljne kapacitete lokalnih samouprava jer u proseku jedna do dve osobe rade na poslovima zaštite životne sredine, dok u samo 7% JLS postoje službenici koji se bave isključivo upravljanjem sredstvima fonda za zaštitu životne sredine. Angažovane osobe uglavnom imaju visoko obrazovanje i struku koja je direktno ili približno povezana sa zaštitom životne sredine (inženjeri, pravnici i ekonomisti). Takođe je pozitivna praksa to da se, uglavnom, u procesu planiranja korišćenja sredstava fonda, nadležni organi JLS međusobno konsultuju, kao i to da nadležni organ konsultuje spoljne stručnjake u tom procesu.

Značajan broj lokalnih samouprava nema izveštaj o korišćenju sredstava lokalnih samouprava. Od onih koje taj dokument imaju, većina sadrži potpune ili delimično potpune podatke o aktivnostima koje su finansirane. Međutim, počev od 2013. godine, transparentnost izveštaja se konstantno smanjuje. Nedovoljnoj transparentnosti doprinosi i činjenica da se izveštaji, kao i u slučaju programa, pripremaju na različit način na nivou lokalnih samouprava, s obzirom na to da nije propisan jedinstveni obrazac/metod njihove izrade. U većini slučajeva, različiti organi donose program i usvajaju izveštaj o korišćenju sredstava fonda (u samo šest slučajeva izveštaje usvajaju lokalne skupštine), čime se štetno utiče na odgovornost u procesu donošenja odluka. Veliki broj JLS (60%) izveštavaju o aktivnostima koje ne spadaju u oblast zaštite životne sredine na osnovu Pravilnika o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu. Kao što je pomenuto, izmene Zakona o budžetskom sistemu praktično su ozakonile takvu negativnu praksu jer, prema izmenama zakona, naknade više nemaju namenski karakter.

Učešće javnosti u procesima koji se tiču finansiranja zaštite životne sredine je nedovoljno, naročito u fazi planiranja korišćenja sredstava lokalnog budžetskog fonda. Veliki broj lokalnih samouprava obaveštava javnost putem zvanične internet stranice. Međutim, mali broj JLS obaveštava civilno društvo direktnim dopisom. Pritom, mali broj JLS vodi evidenciju o zainteresovanoj javnosti, što se može povezati sa manjkom slanja direktnih dopisa. Javne rasprave u vezi sa korišćenjem sredstava Fonda se po pravilu ne organizuju. Predstavnici kako JLS, tako i OCD, prepoznaju da je učešće javnosti nedovoljno i slažu se da je jedan od ključnih razloga nedovoljna informisanost javnosti. Istovremeno su prisutne razlike po pitanju drugih značajnih faktora koji utiču na nedovoljno učešće. Dok predstavnici OCD smatraju da JLS nisu dovoljno angažovane u pogledu uključivanju javnosti, predstavnici JLS smatraju da javnost nije dovoljno zainteresovana. Stav istraživačkog tima je da oba navedena faktora moraju biti uzeta u obzir kako bi se objasnilo nedovoljno učešće javnosti.

Ovakvo stanje svakako ne može pozitivno uticati na rešenje brojnih problema u sektoru zaštite životne sredine, za koje lokalne samouprave imaju veliki opseg nadležnosti. Postojeće stanje se negativno odražava i na proces pristupanja usled finansijskih izazova sa kojima se Srbija suočava po pitanju usklađivanja sa visokim standardima EU (u sklopu Pregovaračkog poglavlja 27).

Istraživački tim je razmatrao tri opcije za dalje unapređenje sistema finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Prva opcija je da se preduzmu koraci na polju unapređenja postojećeg sistema, bez reforme postojećeg pravno-institucionalnog okvira. Druga opcija podrazumeva reformu pravno-institucionalnog okvira, dok treća opcija uključuje potpunu ili delimičnu realokaciju za finansiranje zaštite životne sredine sa lokalnog na republički/pokrajinski nivo vlasti. Poređenjem pomenutih opcija, istraživački tim je zaključio da je Opcija 2 najbolji izbor jer obezbeđuje širi prostor za poboljšanje sistema u odnosu na Opciju 1, dok istovremeno ne vodi preteranoj centralizaciji koju bi podrazumevala Opcija 3.

Stoga, imajući u vidu navedne probleme, kao i odabranu Opciju 2, mogu se dati sledeće preporuke:

Izmene nacionalnih propisa

- **Izmenama Zakona o budžetskom sistemu vratiti namenski karakter prihoda od naknada za zaštitu životne sredine.** Izmene pomenutog zakona iz decembra 2015. godine, kojima je ukinut namenski karakter ovim naknadama, samo je legalizovano činjenično stanje da opštine i gradovi sredstva od naknada za zaštitu životne sredine raspoređuju na druge korisnike i ta sredstva planiraju i troše na aktivnosti koje ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine. Vraćanje namenskog karaktera je prvi korak u pravcu izmene ovakve prakse;
- **Izmenama istog zakona propisati da lokalna skupština osniva budžetski fond za zaštitu životne sredine, donosi program budžetskog fonda i usvaja izveštaj, a odgovornost za njegovo izvršenje ima gradonačelnik/predsednik opštine** (zarad povećanja transparentnosti celokupnog procesa i odgovornosti donosilaca odluka);
- **Propisati način pripreme i kriterijume za utvrđivanje sadržaja programa korišćenja sredstava budžetskog fonda.** Na taj način bi se doprinelo obustavljanju postojeće prakse neujednačene pripreme programa od strane lokalnih samouprava koja negativno utiče na transparentnost i uporedivost, a samim tim i na odgovornost u pripremi i korišćenju programa koje opštine i gradovi donose;
- **Propisati način pripreme izveštaja o korišćenju sredstava budžetskog fonda i sadržaj obrasca izveštaja** (u cilju povećanja transparentnosti izveštaja i odgovornosti donosilaca odluka);
- **Izraditi poseban pravilnik sa kriterijumima za određivanje aktivnosti koje se mogu finansirati u cilju zaštite životne sredine.** Postojeći Pravilnik o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem je identičan metodologiji izveštavanja u UN i EU (Classification of the Functions of Government - COFOG⁸⁴), ali zarad veće preciznosti, odnosno izbegavanja različitih tumačenja i nejasnoća u pogledu korišćenja naknada za zaštitu životne sredine, korisno je sačiniti pravilnik sa domaćim klasifikacionim okvirom, koji bi se, potom, posebnom metodologijom, usklađivao sa međunarodnom klasifikacijom (što je praksa u nekim državama članicama). Takav pravilnik ne bi detaljno utvrđivao koje se aktivnosti mogu smatrati aktivnostima koje služe zaštiti životne sredine, jer bi takav klasifikacioni okvir bio suviše rigidan i ne bi uzimao u obzir specifičnosti lokalnih zajednica. Međutim, takav okvir bi mogao sadržati jasne kriterijume i indikatore na osnovu kojih bi se moglo utvrditi da li je finansirana aktivnost služila zaštiti životne sredine;
- **Propisati mere koje će se preduzeti u slučajevima kada lokalne samouprave u programu budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, bez opravdanog razloga, izvrše manje rashoda od iznosa prihoda iz naknada za zaštitu životne sredine** (npr. ograničiti učešće na konkursima nadležnog ministarstva, privremena obustava transfera, itd). U sklopu ovakvih mera, treba napraviti razliku između lokalnih samouprava koje imaju obrazloženje za takav prenos sredstava od onih koja ovakvo obrazloženje nemaju. Obrazloženje bi lokalne samouprave morale da navedu u sklopu izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda, dok bi o valjanosti takvog obrazloženja odlučivalo ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine. Ministarstvo bi proveravalo druge relevantne informacije i podatke, na primer.: da li je u izveštaju o korišćenju sredstava budžetskog fonda, bez opravdanog razloga (na primer, neuspešni postupci javne nabavke, vremenske prilike, itd) izvršeno manje rashoda od iznosa namenskih prihoda iz

84 Zvanični sajt Odeljenja UN za statistiku: <https://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4>

naknada; da li je u izveštaju prikazano da su sredstva korišćena za aktivnosti koje ne pripadaju zaštiti životne sredine ili kada se koriste mimo programa na koji je Ministarstvo dalo saglasnost; i da li su u programu korišćenja sredstava za narednu godinu prikazana prenetna sredstva iz prethodne godine;

- **Uvesti zakonsku obavezu organizovanja javne rasprave i drugih oblika učešća javnosti (npr. javni uvid, dostavljanje mišljenja u roku od barem 20 dana) prilikom usvajanja programa lokalnog budžetskog fonda i odluka o lokalnim naknadama za zaštitu životne sredine.** Lokalni „Zeleni saveti“ mogu biti od velike koristi u smislu institucionalizovanja takvih oblika saradnje;
- **Propisati deo sredstava koje lokalne samouprave moraju izdvajati za podršku projektima OCD koji doprinose kvalitetnijoj kontroli javnih finansija u oblasti zaštite životne sredine na lokalnom nivou.** U tom smislu je svakako potrebno utvrditi i sredstva za jačanje kapaciteta OCD za obavljanje takvih aktivnosti kontrole javnih finansija;
- **Uvesti zakonsku obavezu da lokalne samouprave vode evidenciju OCD koje se bave zaštitom životne sredine na lokalnom nivou i drugih OCD i građana koji su u prethodnom periodu izrazili interesovanje da učestvuju u procesu donošenja odluka u vezi sa finansiranjem zaštite životne sredine.** Na osnovu takve evidencije, JLS bi takođe imale obavezu da obaveštavaju zainteresovanu javnost direktnim dopisom po svim relevantnim pitanjima;

Unapređenje postojećih praksi državnih organa

- **Unaprediti procedure u ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine za kontrolu, analizu i upoređivanje izveštaja o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova.** U tom smislu je potrebno identifikovati dobre prakse u drugim državama (naročito državama članicama EU) i, kroz tehničku saradnju i razmenu informacija i iskustava, unaprediti postojeće procedure u Ministarstvu;
- **Ekoregistar koji vodi Agencija za zaštitu životne sredine ažurirati programima korišćenja sredstava budžetskog fonda za svaku opštinu i izveštajima o izvršenju ovih programa.** Ekoregistar već sada sadrži određene relevantne dokumente, ali u nedovoljnom broju i obimu, što je potrebno izmeniti u narednom periodu;
- **Pojačati nadzor i praćenje nad korišćenjem sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine.** U tom smislu je potrebno jačati kapacitete državnih ustanova za praćenje i nadzor nad korišćenjem sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine. Naročito je važno dodatno ojačati kapacitete Državne revizorske institucije i budžetske inspekcije Ministarstva finansija kako bi iste mogle češće i efektivnije da proveravaju korišćenje sredstava budžetskih fondova. Službenici pomenutih institucija bi takođe trebalo da budu bliže tematski upućeni u pitanja korišćenja sredstava fondova za zaštitu životne sredine. To se može postići jačanjem saradnje sa institucijama, ekspertima i udruženjima građana koji se bave poslovima zaštite životne sredine, putem intenziviranja međusobne koordinacije po zajedničkim pitanjima, kao i održavanjem obuka, radionica i konsultativnih sastanaka;
- **Pojačati saradnju između ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine i Ministarstva finansija, kao i saradnju između pomenutih ministarstava sa OCD, po pitanju kontrole sistema finansiranja, sprovođenja politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou, razmene informacija, donošenja nove i usaglašavanja postojeće pravne regulative.** Jedan od načina za poboljšanje takve saradnje može biti i to da se u konukurse za projekte OCD uvrsti i tematska oblast kontrole sistema finansiranja iz lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine;

Preporuke koje se posebno odnose na lokalne samouprave i OCD

- **Sve lokalne samouprave u Srbiji koje to nisu učinile, treba da razmotre mogućnost uvođenja lokalnih naknada za zaštitu životne sredine, kako bi osigurale dovoljno sredstava za finansiranje zaštite životne sredine.** Ovakav potez je moguć i pre vraćanja namenskog karaktera naknadama, jer lokalne samouprave i sada mogu koristiti ta sredstva za zaštitu životne sredine (samo na to nisu obavezna postojećim zakonom);
- **Pojačati saradnju ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine i lokalnih samouprava, kao i međusobnu saradnju lokalnih samouprava u smislu tehničke podrške i razmene iskustava po pitanju finansiranja zaštite životne sredine i saradnje sa civilnim i privatnim sektorom.** Potencijalni načini da se to postigne jesu privremena razmena zaposlenih između lokalnih samouprava i organizovanje radionica i tematskih sastanaka, uz podršku Stalne konferencije gradova i opština);
- **Sprovesti mere za podizanje kapaciteta OCD za učešće u planiranju i praćenju korišćenja sredstava fonda za zaštitu životne sredine** (radionice, treninzi, publikacije, internet prezentacije, televizijske emisije, kampanje, stručne konsultacije). Za sprovođenje ovih mera, odgovornost bi imale lokalne samouprave uz dodatnu stručnu podršku Ministarstva i pokrajinskog sekretarijata nadležnog za životnu sredinu;
- **Pojačati saradnju između OCD koje nadziru javne finansije i OCD koje se bave zaštitom životne sredine na republičkom, pokrajinskom i lokalnom nivou.** U tom smislu, korisno je upotrebiti postojeće institucionalne mreže za saradnju između OCD. Takođe, takva saradnja je moguća koordinacijom projektnih aktivnosti, planiranja projekata, odnosno tokom prijave za dobijanje finansijske podrške.

Korišćena literatura:

- European Commission. Eurostat. Methodologies and Working Papers. Manual on Sources and Methods for the Compilation of COFOG Statistics – Classifications of the Functions of Government. Luxemburg: Publication Office of the European Union. 2011. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917333/KS-RA-11-013-EN.PDF>
- Evropska komisija. Izveštaj o skriningu – Srbija. Poglavlje 27 - životna sredina. Jun 2016. Dostupno na: <http://www.mei.gov.rs/src/dokumenta/nacionalna-dokumenta/skrining/izvestaji-i-rezultati-skrininga/izvestaji-sa-skrininga>
- Izveštaji o korišćenju sredstava budžetskih fondova lokalnih samouprava 2013-2015.
- Izveštaj Evropske komisije o Srbiji za 2016. godinu. Dostupno na: <http://www.mei.gov.rs/src/dokumenta/eu-dokumenta/godisnji-izvestaji-ek>
- Nacionalni program zaštite životne sredine, („Službeni glasnik RS“, broj 353-459/2010-1)
- Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije (2014-2018). Beograd, revidiran 2016. Dostupno na: <http://www.mei.gov.rs/src/dokumenta/nacionalna-dokumenta/npaa>
- Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine za Republiku Srbiju „Službeni glasnik RS“ 80/2011.
- Status i planovi prenošenja i sprovođenja pravnih tekovina EU za poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promene (Post-skrining dokument), septembar 2015. Dostupno na: <http://www.pregovarackagrupa27.gov.rs/dokumenti/>
- Pravilnik o kompenzacijskim merama (20/2010)
- Pravilnik o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem („Službeni glasnik RS“, br. 16/2016, 49/2016, 107/2016 i 46/2017)
- Pravilnik o uslovima i načinu vođenja računa za uplatu javnih prihoda i raspored sredstava sa tih računa („Službeni glasnik RS“, broj 107/2016)
- Prezentacija „Uloga lokalnih vlasti u evropskim integracijama u oblasti zaštite životne sredine“, Siniša Mitrović, savetnik predsednika Privredne komore Srbije, 2011.
- Završni računi budžeta lokalnih samouprava za period 2010-2015.
- Zakon o budžetskom sistemu („Službeni glasnik RS“ 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013 – ispr., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – dr. zakon, 105/2015 i 99/2016)
- Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu (36/2009)
- Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016)

- Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda (128/2014).
- Zakon o zaštiti prirode (36/2009, 88/2010, 14/2016)
- Zakon o komunalnim delatnostima („Službeni glasnik RS“, br. 88/2011 i 104/2016)
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, br. 129/2007, 83/2014 – dr. Zakon i 101/2016 – dr. zakon)
- Zakon o teritorijalnoj organizaciji („Službeni glasnik RS“ broj 129/2007)
- Zakon o upravljanju otpadom (36/2009, 88/2010 i 14/2016)
- Uredba o vrstama zagađivanja, kriterijumima za obračun naknade za zagađivanje životne sredine i obveznicima, visini i načinu obračunavanja i plaćanja naknade (113/2005, 6/2007, 8/2010, 102/2010, 15/2012, 91/2012, 30/2013, 25/2015)
- Uredba o kriterijumima za obračun naknade za ambalažu ili upakovan proizvod, oslobađanje od plaćanja obveznicima plaćanja, načinu obračunavanja i plaćanja (8/2010)
- Uredba o određivanju aktivnosti čije obavljanje utiče na životnu sredinu (109/2009 i 8/2010)
- Uredba o proizvodima koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, obrascu dnevne evidencije o količini i vrsti proizvedenih i uvezenih proizvoda i godišnjeg izveštaja, načinu i rokovima dostavljanja izveštaja, obveznicima plaćanja naknade (54/2010, 86/2011, 15/2012, 41/2013, 3/2014)
- Uredba o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (22/2007, 38/2008, 9/2010)
- Šipka S, Lazarević N, Đinđić M, Maksimović D. Implementacija procene uticaja na životnu sredinu u kontekstu evropskih integracija: trenutno stanje i preporuke. CEP, 2014.
- Dostupno na: <http://cep.org.rs/publications/implementacija-procene-uticaja-na-zivotnu-sredinu-u-kontekstu-evropskih-integracija-trenutno-stanje-i/>.

Lista Priloga

Prilog 1. Lista naknada koje su prihod Zelenog fonda Republike Srbije, Pokrajinskog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine i budžetskih fondova za zaštitu životne sredine lokalnih samouprava⁸⁵

Šifra ⁸⁵	Naziv naknade ¹	Zakon i član koji propisuje naknadu	Uredba koja propisuje način obračuna
714126	Naknada za stavljanje u promet zaštićenih divljih biljnih i životinjskih vrsta	Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016), član 27, stav 5, 6. i 7. – Pravno lice, odnosno preduzetnik koje vrši promet vrsta divlje flore i faune dužno je da plaća naknadu. Visina naknade utvrđuje se aktom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune koji donosi Vlada. Sredstva ostvarena od naknade prihod su budžeta Republike i koriste se namenski za zaštitu i unapređivanje životne sredine.	Uredba o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (22/2007, 38/2008, 9/2010), član 17 – Za sakupljanje zaštićenih vrsta u komercijalne svrhe plaća se naknada u iznosu od 10% u odnosu na formirane cene zaštićenih vrsta na godišnjem nivou. Cene zaštićenih vrsta Ministarstvo utvrđuje po prethodno pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za trgovinu, a pre objavljivanja konkursa za izdavanje dozvola za sakupljanje zaštićenih vrsta u komercijalne svrhe.
714546	Naknada za korišćenje ribarskih područja	Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda (128/2014), član 7. – Prihod budžeta Republike, a na teritoriji AP, prihod je budžeta AP. Visina naknade 15% od iznosa troškova za izdavanje dozvole za privredni ribolov i 10% iznosa troškova za izdavanje dozvole za rekreativni ribolov.	

⁸⁵ Prema Pravilniku o uslovima i načinu vođenja računa za uplatu javnih prihoda i raspored sredstava sa tih računa („Službeni glasnik RS“ broj 107/2016)

714548	Naknada za supstance koje oštećuju ozonski omotač i naknada za plastične kese	Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016), član 85. – Obveznik plaćanja je svako lice koje uzrokuje zagađenje životne sredine emisijama ili proizvodi, koristi i stavlja u promet sirovine, poluproizvode ili proizvode koji sadrže materije štetne po životnu sredinu. Sredstva ostvarena u visini od 60% prihod su budžeta Republike, a u visini od 40% prihod su budžeta jedinice lokalne samouprave.	Uredba o vrstama zagađivanja, kriterijumima za obračun naknade za zagađivanje životne sredine i obveznicima, visini i načinu obračunavanja i plaćanja naknade (113/2005, 6/2007, 8/2010, 102/2010, 15/2012, 91/2012, 30/2013, 25/2015) Prema članu 5. Uredbe, obveznici plaćanja naknade su: 1) uvoznici supstanci koje oštećuju ozonski omotač, 2) proizvođači/uvoznici plastičnih kesa, osim bi-orazgradivih.
714549	Naknade od SO ₂ , NO ₂ , praškastih materija i odložen otpad	Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016), član 85. – Obveznik plaćanja je svako lice koje uzrokuje zagađenje životne sredine emisijama, odnosno otpadom ili proizvodi, koristi ili stavlja u promet sirovine, poluproizvode ili proizvode koji sadrže materije štetne po životnu sredinu. Sredstva ostvarena u visini od 60% prihod su budžeta Republike, a u visini od 40% prihod su budžeta jedinice lokalne samouprave.	Uredba o vrstama zagađivanja, kriterijumima za obračun naknade za zagađivanje životne sredine i obveznicima, visini i načinu obračunavanja i plaćanja naknade (113/2005, 6/2007, 8/2010, 102/2010, 15/2012, 91/2012, 30/2013, 25/2015) Prema članu 5. Uredbe, obveznici plaćanja naknade su: 1) zagađivači za emisije SO ₂ , NO ₂ , praškastih materija iz postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola, 2) zagađivači praškastih materija iz asfaltnih baza, 3) proizvođač/odlagač neopasnog industrijskog otpada i opasnog otpada za postrojenja za koja se izdaje integrisana dozvola.
714562	Posebna naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine	Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016), član 87. – Jedinica lokalne samouprave može propisati naknadu za zaštitu životne sredine po osnovu: 1) korišćenja stambenih i poslovnih zgrada, obavljanje poslovne delatnosti, i za korišćenje zemljišta za obavljanje delatnosti, 2) obavljanja aktivnosti koje utiču na životnu sredinu, 3) transporta nafte i naftnih derivata, sirovina, proizvoda i poluproizvoda hemijskih i drugih opasnih materija iz industrije.	Uredba o određivanju aktivnosti čije obavljanje utiče na životnu sredinu (109/2009 i 8/2010) Uredba određuje aktivnosti čije obavljanje utiče na životnu sredinu, a za koje jedinica lokalne samouprave može propisati naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine. U pitanju su projekti za koje je obavezna procena uticaja na životnu sredinu (Lista 1) i projekti za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu (Lista 2).
741591	Naknada za proizvode koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada	Zakon o upravljanju otpadom (36/2009, 88/2010 i 14/2016) Član 47-58 – U posebne tokove otpada spada upravljanje: istrošenim baterijama i akumulatorima, otpadnim uljima, otpadnim gumama, otpadom od električnih i elektronskih proizvoda, otpadnim fluorescentnim cevima koja sadrže živu, PCB otpadom, POPs otpadom, otpadom koji sadrži azbest, otpadnim vozilima, medicinskim i farmaceutskim otpadom. Član 79 – Proizvođač ili uvoznik proizvoda koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, plaća naknadu. Sredstva ostvarena od naknade prihod su budžeta Republike Srbije i koriste se preko Zelenog fonda Republike Srbije.	Uredba o proizvodima koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, obrascu dnevne evidencije o količini i vrsti proizvedenih i uvezenih proizvoda i godišnjeg izveštaja, načinu i rokovima dostavljanja izveštaja, obveznicima plaćanja naknade... (54/2010, 86/2011, 15/2012, 41/2013, 3/2014) 1) proizvođači/uvoznici guma 2) proizvođači i uvoznici proizvoda koji sadrže azbest 3) proizvođači/uvoznici akumulatora i baterija 4) proizvođači/uvoznici mineralnog ili sintetičkog ulja, 5) proizvođači/uvoznici električnih i elektronskih proizvoda 6) proizvođači/uvoznici vozila

741592	Naknada za zagađivanje životne sredine u područjima od posebnog državnog interesa	Zakon o zaštiti životne sredine (135/2004, 36/2009, 43/2011 odluka US, 14/2016), član 85a. – Vlada utvrđuje područja od posebnog državnog interesa u oblasti zaštite životne sredine, kao i visinu i način plaćanja naknade za zagađivanje u ovim područjima. Sredstva ostvarena u visini 80% prihod su budžeta Republike, a u visini 20% prihod su lokalne samouprave i koriste se namenski za zaštitu i unapređivanje životne sredine.	
741593	Naknada za stavljanje ambalaže u promet	Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu (36/2009), član 43 – Naknadu plaća isporučilac koji ambalažu ili upakovan proizvod stavlja u promet. Sredstva od naknade prihod su budžeta Republike Srbije i koriste se namenski za upravljanje otpadom preko Fonda za zaštitu životne sredine.	Uredba o kriterijumima za obračun naknade za ambalažu ili upakovan proizvod, oslobađanje od plaćanjem obveznicima plaćanja, načinu obračunavanja i plaćanja (8/2010) Naknada za ambalažu ili upakovan proizvod koji posle upotrebe postaje ambalažni otpad, plaća isporučilac koji prvi stavlja u promet u Srbiji, obračunava se i plaća prema vrsti, količini i sastavu, nameni ambalaže (jednokratna i višekratna).
741594	Naknade za kompenzacijske mere	Zakon o zaštiti prirode (36/2009, 88/2010, 14/2016), član 12 – Pravno/fizičko lice koje izazove štetne posledice na ekološki značajnom području ili zaštićenom prirodnom dobru, dužno je da sprovede kompenzacijske mere među kojima je i novčana naknada u vrednosti prouzrokovanog oštećenja u slučaju da nije moguće sprovesti mere sanacije. Novčani iznos je prihod budžeta Republike i koristi se preko Fonda za zaštitu životne sredine isključivo za finansiranje projekata zaštite prirode.	Pravilnik o kompenzacijskim merama (20/2010).

Prilog 2. Prihodi i rashodi lokalnih samouprava u 2014. godini

Grad/opština		714548	714549	714.562	Ukupno	Neurošeno i preneto iz 2013. godine	Ukupni prihodi u 2014. godini	Rashodi Fonda u 2014. godini	Neurošeno i preneto u 2015. godinu	
Centralna Srbija	1	Aleksandrovac	0	0	8.498.459	8.498.459	12.270.581	20.769.040	3.000.000	17.769.040
	2	Aleksinac	53.486	0	13.550.175	13.603.661	6.974.855	20.578.516	2.070.075	18.508.441
	3	Arandelovac	53	0	14.018.667	14.018.720	0	14.018.720	10.125.770	3.892.950
	4	Arilje	0	0	16.982	16.982	0	16.982	7.472.000	0
	5	Babušnica	0	0	1.807	1.807	875.297	877.104	1.141.588	0
	6	Bajina Bašta	0	0	14.735.638	14.735.638	25.817.631	40.553.269	15.534.097	25.019.172
	7	Batočina	207.493	0	5.246.077	5.453.570	15.791.059	21.244.629	0	21.244.629
	8	Bela Palanka	0	0	10.370.605	10.370.605	10.689.380	21.059.985	2.577.794	18.482.191
	9	Beograd	3.559.593	520.588.692	296.203.488	820.351.773	1.275.823.477	2.096.175.250	434.484.815	1.661.690.435
	10	Blace	0	0	1.541.210	1.541.210	1.623.447	3.164.657	1.633.881	1.530.776
	11	Bogatić	0	0	93.304	93.304	870.994	964.298	0	964.298
	12	Bojnik	0	0	1.813.601	1.813.601	1.636.320	3.449.921	867.936	2.581.985
	13	Boljevac	0	0	5.123.211	5.123.211	0	5.123.211	1.902.599	3.220.612
	14	Bor	0	0	18.528.332	18.528.332	178.185.611	196.713.943	21.316.024	175.397.919
	15	Bosilegrad	0	0	1.332.492	1.332.492	188.890	1.521.382	674.138	847.244
	16	Brus	0	0	0	0	0	0	0	0
	17	Bujanovac	0	0	1.660.128	1.660.128	4.209.245	5.869.373	1.926.400	3.942.973
	18	Valjevo	49.196	0	29.264.889	29.314.085	19.960.814	49.274.899	24.501.214	24.773.685
	19	Varvarin	0	0	0	0	3.006.631	3.006.631	931.546	2.075.085
	20	Velika Plana	0	0	7.160.501	7.160.501	5.052.720	12.213.221	3.265.267	8.947.954
	21	Veliko Gradište	0	0	43.530	43.530	1.448.650	1.492.180	0	1.492.180
	22	Vladimirci	0	0	953.047	953.047	6.319.225	7.272.272	0	7.272.272
	23	Vladičin Han	0	0	0	0	0	0	41.806.087	0
	24	Vlasotince	29.012	317.544	0	346.556	0	346.556	32.000	314.556
	25	Vranje	0	0	36.719.057	36.719.057	49.831.602	86.550.659	10.462.671	76.087.988
	26	Vranjačka Banja	0	0	825	825	4.459.175	4.460.000	1.475.000	2.985.000
	27	Gadžin Han	0	0	730.486	730.486	240.490	970.976	279.097	691.879
	28	Golubac	0	0	2.999.972	2.999.972	4.227.507	7.227.479	1.535.310	5.692.169
	29	Gornji Milanovac	386.541	30.112	9.835.580	10.252.233	0	10.252.233	13.637.822	0
	30	Despotovac	0	0	8.649.202	8.649.202	0	8.649.202	44.793.534	0
	31	Dimitrovgrad	0	0	3.090.731	3.090.731	6.927.964	10.018.695	1.112.751	8.905.944
	32	Doljevac	0	0	1.261.898	1.261.898	292.605	1.554.503	874.800	679.703
	33	Žabari	0	0	2.498.086	2.498.086	3.710.606	6.208.692	3.884.985	2.323.707
	34	Žagubica	0	0	4.872.876	4.872.876	7.544.214	12.417.090	3.790.000	8.627.090
	35	Žitorađa	0	0	1.478.334	1.478.334	2.584.444	4.062.778	1.478.334	2.584.444
	36	Zaječar	0	7.906	60.420.213	60.428.119	62.587.002	123.015.121	25.868.119	97.147.002
	37	Ivanjica	0	0	9.373.067	9.373.067	0	9.373.067	24.815.274	0
	38	Jagodina	0	15.940	41.160.975	41.176.915	137.973.152	179.150.067	74.301.006	104.849.061
	39	Kladovo	0	0	35.879.549	35.879.549	4.902.899	40.782.448	29.019.493	11.762.955
	40	Knić	0	0	0	0	474.585	474.585	574.000	0
	41	Knjaževac	0	0	11.273.064	11.273.064	9.625.120	20.898.184	5.221.311	15.676.873
	42	Kosjerić	0	325.787	13.074.381	13.400.168	20.579.920	33.980.088	21.395.738	12.584.350
	43	Koceljeva	46.062	286.520	8.569.191	8.901.773	5.817.967	14.719.740	103.685	14.616.055
	44	Kragujevac	112.978	1.989.947	16.903.235	19.006.160	2.807.965	21.814.125	5.794.987	16.019.138
	45	Kraljevo	0	167.690	27.471.574	27.639.264	13.698.121	41.337.385	9.246.004	32.091.381

46	Krupanj	0	0	2.337.725	2.337.725	5.570.764	7.908.489	1.061.583	6.846.906
47	Kruševac	0	39.433	13.924.309	13.963.742	21.678.693	35.642.435	14.110.481	21.531.954
48	Kuršumlija	0	0	2.989.622	2.989.622	4.139.435	7.129.057	0	7.129.057
49	Kučevo	0	0	7.933.764	7.933.764	31.861.541	39.795.305	2.235.138	37.560.167
50	Lajkovac	0	0	169.457.541	169.457.541	126.763.170	296.220.711	70.825.340	225.395.371
51	Lapovo	0	0	4.770.273	4.770.273	3.705.918	8.476.191	1.803.987	6.672.204
52	Lebane	0	0	1.309.155	1.309.155	5.357.150	6.666.305	0	6.666.305
53	Leskovac	0	242.831	31.825.621	32.068.452	53.474.448	85.542.900	2.897.163	82.645.737
54	Loznica	0	81.524	11.039.556	11.121.080	0	11.121.080	77.397.639	0
55	Lučani	0	0	7.249.922	7.249.922	0	7.249.922	39.707.488	0
56	Ljig	0	0	4.035.475	4.035.475	5.650.663	9.686.138	1.065.390	8.620.748
57	Ljubovija	0	0	2.914.553	2.914.553	1.219.448	4.134.001	2.144.511	1.989.490
58	Majdanpek	0	0	14.215.760	14.215.760	0	14.215.760	21.366.900	0
59	Mali Zvornik	0	0	12.084.417	12.084.417	6.085.730	18.170.147	113.898	18.056.249
60	Malo Crniće	0	0	735.946	735.946	0	735.946	5.177.708	0
61	Medveđa	0	0	344.114	344.114	207.890	552.004	0	552.004
62	Merošina	0	0	928.352	928.352	3.543.979	4.472.331	0	4.472.331
63	Mionica	0	0	6.151.909	6.151.909	9.761.032	15.912.941	1.289.190	14.623.751
64	Negotin	0	0	44.043.669	44.043.669	117.043.262	161.086.931	29.865.000	131.221.931
65	Niš	1.342.889	0	60.232.161	61.575.050	48.912.429	110.487.479	60.961.000	49.526.479
66	Nova Varoš	0	11.827	2.589.602	2.601.429	4.124.943	6.726.372	0	6.726.372
67	Novi Pazar	0	0	0	0	387.213	387.213	1.059.707	0
68	Osečina	0	0	1.304.695	1.304.695	0	1.304.695	1.075.480	229.215
69	Paraćin	0	767.885	20.518.866	21.286.751	26.455.801	47.742.552	13.453.418	34.289.134
70	Petrovac na Mlavi	0	0	2.832.160	2.832.160	5.667.522	8.499.682	2.061.488	6.438.194
71	Pirot	18.055	0	1.092.377	1.110.432	365.554	1.475.986	900.050	575.936
72	Požarevac	0	687.900.726	128.994	688.029.720	248.157.073	936.186.793	226.714.681	709.472.112
73	Požega	0	680.065	840	680.905	80.119	761.024	473.000	288.024
74	Preševo	0	0	360	360	6.252.605	6.252.965	0	6.252.965
75	Priboj	0	0	6.655.925	6.655.925	18.753.063	25.408.988	876.000	24.532.988
76	Prijepolje	0	0	1.605.294	1.605.294	4.127.068	5.732.362	1.000.000	4.732.362
77	Prokuplje	0	156.727	8.726.931	8.883.658	5.583.000	14.466.658	0	14.466.658
78	Ražanj	0	0	1.722.857	1.722.857	3.825.836	5.548.693	1.613.921	3.934.772
79	Rača	0	0	1.200	1.200	367.804	369.004	310.000	59.004
80	Raška	0	0	210	210	0	210	478.580	0
81	Rekovac	0	0	0	0	0	0	2.705.987	0
82	Svilajnac	0	107.672.124	24.651.152	132.323.276	61.533.149	193.856.425	132.632.374	61.224.051
83	Svrljig	0	0	2.200	2.200	116.585	118.785	0	118.785
84	Sjenica	0	0	-619	-619	1.393.387	1.392.768	906.640	486.128
85	Smederevo	384.323	354.990	21.006.760	21.746.073	29.839.303	51.585.376	41.788.929	9.796.447
86	Smederevska Palanka	0	9.457	11.872.356	11.881.813	43.556.526	55.438.339	3.984.455	51.453.884
87	Sokobanja	0	0	5.379.282	5.379.282	11.218.583	16.597.865	696.000	15.901.865
88	Surdulica	0	0	17.499.778	17.499.778	30.202.582	47.702.360	9.758.050	37.944.310
89	Topola	0	0	4.514.936	4.514.936	538.478	5.053.414	3.846.699	1.206.715
90	Trgovište	0	0	188.721	188.721	0	188.721	273.813	0
91	Trstenik	0	0	4.388.033	4.388.033	3.082.512	7.470.545	2.405.376	5.065.169
92	Tutin	0	0	1.541.251	1.541.251	7.097.599	8.638.850	0	8.638.850
93	Ćićevac	0	0	1.018.770	1.018.770	739.751	1.758.521	253.870	1.504.651
94	Ćuprija	209.810	0	5.855.855	6.065.665	20.555.286	26.620.951	2.056.750	24.564.201
95	Ub	0	0	1.450.990	1.450.990	20.922.438	22.373.428	3.614.792	18.758.636
96	Užice	0	0	20.097.004	20.097.004	1.128.559	21.225.563	9.371.335	11.854.228
97	Crna Trava	0	0	-310.528	-310.528	1.025.380	714.852	300.000	414.852
98	Čajetina	0	0	243.883	243.883	2.622.797	2.866.680	635.996	2.230.684
99	Čačak	8.290	614.051	26.619.910	27.242.251	0	27.242.251	21.122.116	6.120.135
100	Šabac	228.994	0	37.380.819	37.609.813	0	37.609.813	37.530.830	78.983

Centralna Srbija

101	Ada	0	0	11.329.006	11.329.006	943.489	12.272.495	11.349.002	923.493
102	Alibunar	383.095	9.390	2.916.916	3.309.401	0	3.309.401	1.788.914	1.520.487
103	Apatin	0	5.882.689	58.042.756	63.925.445	30.583.985	94.509.430	13.198.998	81.310.432
104	Bač	0	0	1.605.883	1.605.883	8.868.917	10.474.800	79.950	10.394.850
105	Bačka Palanka	0	307.106	54.824.657	55.131.763	50.096.634	105.228.397	33.935.567	71.292.830
106	Bačka Topola	0	0	175	175	0	175	308.308	0
107	Bački Petrovac	0	0	4.435.413	4.435.413	110.116	4.545.529	1.772.298	2.773.231
108	Bela Crkva	0	0	0	0	0	0	0	0
109	Beočin	0	253.008	30.641.417	30.894.425	41.964.079	72.858.504	30.894.000	41.964.504
110	Bečeј	0	0	30.273.437	30.273.437	26.122.321	56.395.758	7.116.788	49.278.970
111	Vrbaš	8.827	1.306.344	40.875.740	42.190.911	84.858.043	127.048.954	28.745.937	98.303.017
112	Vršac	0	0	40.496.367	40.496.367	28.548.568	69.044.935	49.003.631	20.041.304
113	Žabalj	0	629.717	8.643.522	9.273.239	0	9.273.239	7.314.845	1.958.394
114	Žitište	0	0	2.685.657	2.685.657	6.282.195	8.967.852	0	8.967.852
115	Zrenjanin	11.322	0	82.844.213	82.855.535	115.704.957	198.560.492	49.317.635	149.242.857
116	Indija	26.694	235.071	11.845.704	12.107.469	16.239.648	28.347.117	5.725.500	22.621.617
117	Irig	0	0	0	0	1.598.123	1.598.123	0	1.598.123
118	Kanjža	0	72.293	8.981.963	9.054.256	825.944	9.880.200	6.640.404	3.239.796
119	Kikinda	0	448.100	47.215.413	47.663.513	13.089.668	60.753.181	25.826.599	34.926.582
120	Kovačica	0	597.492	8.326.632	8.924.124	5.477.538	14.401.662	11.132.614	3.269.048
121	Kovin	0	0	25.649.645	25.649.645	8.150.840	33.800.485	14.256.912	19.543.573
122	Kula	0	2.059.232	27.580.660	29.639.892	5.035.266	34.675.158	24.625.007	10.050.151
123	Mali Idoš	0	402.196	0	402.196	0	402.196	2.876.089	0
124	Nova Crnja	0	0	4.058.496	4.058.496	6.121.757	10.180.253	7.147.269	3.032.984
125	Novi Bečeј	21.637	0	2.000	23.637	0	23.637	0	23.637
126	Novi Kneževac	0	133.781	1.799.497	1.933.278	0	1.933.278	6.797.105	0
127	Novi Sad	109.626	5.179.753	227.652.919	232.942.298	42.116.469	275.058.767	243.046.373	32.012.394
128	Opovo	0	0	0	0	1.638.458	1.638.458	551.222	1.087.236
129	Odžaci	177.841	0	11.301.445	11.479.286	216.944	11.696.230	1.207.988	10.488.242
130	Pančevo	8.049	6.037.034	436.447.767	442.492.850	346.163.254	788.656.104	415.548.546	373.107.558
131	Pećinci	0	1.266.248	48.584.543	49.850.791	20.056.548	69.907.339	2.344.140	67.563.199
132	Plandište	0	0	6.008.239	6.008.239	4.068.941	10.077.180	2.505.357	7.571.823
133	Ruma	24.298	5.438	28.934.855	28.964.591	40.071.746	69.036.337	11.137.302	57.899.035
134	Senta	0	2.095.598	18.845.259	20.940.857	9.863.550	30.804.407	20.971.117	9.833.290
135	Sečanj	0	0	9.705.937	9.705.937	0	9.705.937	15.422.868	0
136	Sombor	0	13.733	7.335.660	7.349.393	0	7.349.393	597.500	6.751.893
137	Srbobran	0	0	6.544.408	6.544.408	9.890.857	16.435.265	6.987.000	9.448.265
138	Sremska Mitrovica	582.510	0	0	582.510	0	582.510	0	582.510
139	Sremski Karlovci	0	6.969	1.254.777	1.261.746	0	1.261.746	0	1.261.746
140	Stara Pazova	411.297	0	13.789.606	14.200.903	56.549.029	70.749.932	6.321.000	64.428.932
141	Subotica	365.951	0	65.918.016	66.283.967	43.986.634	110.270.601	92.303.000	17.967.601
142	Temerin	0	0	0	0	0	0	8.718.000	0
143	Titel	0	0	0	0	2.821.632	2.821.632	137.100	2.684.532
144	Čoka	0	0	122.842	122.842	0	122.842	0	122.842
145	Šid	0	0	10.865.144	10.865.144	15.031.654	25.896.798	2.500.000	23.396.798
	Ukupno	8.767.922	1.349.202.970	2.753.909.733	4.111.880.625	3.956.824.037	8.068.704.662	2.881.001.790	5.428.649.758

Prilog 3. Prihodi i rashodi lokalnih samouprava u 2015. godini

Grad/opština		714548	714549	714562	Ukupno	Neurošeno i preneto iz 2014. godine	Ukupni prihodi u 2015. godini	Rashodi Fonda u 2015. godini	Neurošeno i preneto u 2016. godinu
Centralna Srbija	1 Aleksandrovac	0	0	9.379.939	9.379.939	17.769.040	27.148.979	2.863.608	24.285.371
	2 Aleksinac	8.355	0	16.368.701	16.377.056	18.508.441	34.885.497	22.394.216	12.491.281
	3 Arandjelovac	0	0	17.563.462	17.563.462	3.892.950	21.456.412	11.537.400	9.919.012
	4 Arilje	0	0	18.341	18.341	0	18.341	6.027.984	0
	5 Babušnica	0	0	1.580	1.580	0	1.580	3.110.500	0
	6 Bajina Bašta	0	0	11.396.777	11.396.777	25.019.172	36.415.949	19.660.869	16.755.080
	7 Batočina	717.148	0	5.856.031	6.573.179	21.244.629	27.817.808	231.906	27.585.902
	8 Bela Palanka	0	0	8.507.691	8.507.691	18.482.191	26.989.882	0	26.989.882
	9 Beograd	1.862.983	759.604.927	570.539.604	1.332.007.514	1.661.690.435	2.993.697.949	886.563.211	2.107.134.738
	10 Blace	0	0	1.956.205	1.956.205	1.530.776	3.486.981	2.472.061	1.014.920
	11 Bogatić	0	0	-90.704	-90.704	964.298	873.594	700.000	173.594
	12 Bojnik	0	0	1.826.026	1.826.026	2.581.985	4.408.011	654.906	3.753.105
	13 Boljevac	0	106.348	1.972.535	2.078.883	3.220.612	5.299.495	1.031.000	4.268.495
	14 Bor	0	628.199	23.918.253	24.546.452	175.397.919	199.944.371	86.886.179	113.058.192
	15 Bosilegrad	0	0	1.514.790	1.514.790	847.244	2.362.034	0	2.362.034
	16 Brus	0	0	116	116	0	116	27.873	0
	17 Bujanovac	0	0	3.958.975	3.958.975	3.942.973	7.901.948	56.438.549	0
	18 Valjevo	19.799	0	45.296.408	45.316.207	24.773.685	70.089.892	28.851.750	41.238.142
	19 Varvarin	0	0	0	0	2.075.085	2.075.085	2.607.956	0
	20 Velika Plana	0	0	6.047.507	6.047.507	8.947.954	14.995.461	7.758.573	7.236.888
	21 Veliko Gradište	0	0	64.506	64.506	1.492.180	1.556.686	0	1.556.686
	22 Vladimirci	0	0	1.617.260	1.617.260	7.272.272	8.889.532	0	8.889.532
	23 Vladičin Han	0	0	6.486	6.486	0	6.486	42.883.423	0
	24 Vlasotince	0	96.518	0	96.518	314.556	411.074	0	411.074
	25 Vranje	0	422.085	36.506.400	36.928.485	76.087.988	113.016.473	29.006.000	84.010.473
	26 Vranjačka Banja	0	0	3.954.273	3.954.273	2.985.000	6.939.273	1.500.000	5.439.273
	27 Gadžin Han	0	0	1.542.033	1.542.033	691.879	2.233.912	567.000	1.666.912
	28 Golubac	0	0	4.226.393	4.226.393	5.692.169	9.918.562	5.288.303	4.630.259
	29 Gornji Milanovac	325.258	3.720	11.947.687	12.276.665	0	12.276.665	11.672.276	604.389
	30 Despotovac	0	0	5.327.524	5.327.524	0	5.327.524	48.341.247	0
	31 Dimitrovgrad	0	0	3.835.292	3.835.292	8.905.944	12.741.236	0	12.741.236
	32 Doljevac	0	0	3.963.299	3.963.299	679.703	4.643.002	35.616	4.607.386
	33 Žabari	0	0	2.554.108	2.554.108	2.323.707	4.877.815	7.497.291	0
	34 Žagubica	0	0	1.595.503	1.595.503	8.627.090	10.222.593	1.595.503	8.627.090
	35 Žitorađa	0	38.249	1.019.906	1.058.155	2.584.444	3.642.599	0	3.642.599
	36 Zaječar	0	0	146.075.051	146.075.051	97.147.002	243.222.053	41.087.508	202.134.545
	37 Ivanjica	0	63.371	10.363.522	10.426.893	0	10.426.893	39.602.229	0
	38 Jagodina	0	40.517	62.647.616	62.688.133	104.849.061	167.537.194		
	39 Kladovo	0	0	28.379.068	28.379.068	11.762.955	40.142.023	32.256.455	7.885.568
	40 Knić	0	0	448	448	0	448	954.270	0
	41 Knjaževac	0	0	10.698.615	10.698.615	15.676.873	26.375.488	15.771.344	10.604.144
	42 Kosjerić	0	706.568	12.892.043	13.598.611	12.584.350	26.182.961	11.581.325	14.601.636
	43 Koceljeva	5.424	197.587	6.021.140	6.224.151	14.616.055	20.840.206	2.675.822	18.164.384
	44 Kragujevac	0	5.258.822	15.943.296	21.202.118	16.019.138	37.221.256	17.799.692	19.421.564
	45 Kraljevo	0	280.975	29.389.264	29.670.239	32.091.381	61.761.620	18.253.919	43.507.701
	46 Krupanj	0	0	4.598.461	4.598.461	6.846.906	11.445.367	3.579.456	7.865.911

47	Kruševac	0	100.464	13.718.817	13.819.281	21.531.954	35.351.235	13.277.988	22.073.247
48	Kuršumlija	0	0	4.538.403	4.538.403	7.129.057	11.667.460	1.197.024	10.470.436
49	Kučevo	0	0	14.683.234	14.683.234	37.560.167	52.243.401	1.821.970	50.421.431
50	Lajkovac	0	108.402	113.153.878	113.262.280	225.395.371	338.657.651	170.571.025	168.086.626
51	Lapovo	0	0	4.555.091	4.555.091	6.672.204	11.227.295	4.895.344	6.331.951
52	Lebane	0	0	1.592.042	1.592.042	6.666.305	8.258.347	0	8.258.347
53	Leskovac	234.198	325.964	48.992.669	49.552.831	82.645.737	132.198.568	48.992.669	83.205.899
54	Loznica	663	47.363	17.104.982	17.153.008	0	17.153.008	70.144.340	0
55	Lučani	0	0	13.969.275	13.969.275	0	13.969.275	26.668.679	0
56	Ljig	0	1.075.245	4.433.500	5.508.745	8.620.748	14.129.493	557.300	13.572.193
57	Ljubovija	0	0	5.245.831	5.245.831	1.989.490	7.235.321	1.548.721	5.686.600
58	Majdanpek	0	0	22.873.094	22.873.094	0	22.873.094	6.706.726	0
59	Mali Zvornik	0	0	5.627.536	5.627.536	18.056.249	23.683.785	3.000.000	20.683.785
60	Malo Crniće	0	35.908	110.933	146.841	0	146.841	795.000	0
61	Medveđa	0	0	386.508	386.508	552.004	938.512	380.000	558.512
62	Merošina	0	0	921.365	921.365	4.472.331	5.393.696	535.221	4.858.475
63	Mionica	0	0	5.810.894	5.810.894	14.623.751	20.434.645	1.752.400	18.682.245
64	Negotin	0	1.396.613	44.995.977	46.392.590	131.221.931	177.614.521	32.198.000	145.416.521
65	Niš	830.252	244.153	59.932.104	61.006.509	49.526.479	110.532.988	44.676.956	65.856.032
66	Nova Varoš	0	17.291	4.839.974	4.857.265	6.726.372	11.583.637	1.378.392	10.205.245
67	Novi Pazar	0	0	0	0	0	0	854.497	0
68	Osečina	0	0	501.718	501.718	229.215	730.933	476.840	254.093
69	Paraćin	0	774.721	30.345.817	31.120.538	34.289.134	65.409.672	21.841.586	43.568.086
70	Petrovac na Mlavi	0	0	2.535.402	2.535.402	6.438.194	8.973.596	5.375.511	3.598.085
71	Pirot	0	0	1.752.632	1.752.632	575.936	2.328.568	850.000	1.478.568
72	Požarevac	0	396.909.885	223.143	397.133.028	709.472.112	1.106.605.140	311.525.000	795.080.140
73	Požega	0	216.045	41.761	257.806	288.024	545.830	0	545.830
74	Preševo	0	0	617.374	617.374	6.252.965	6.870.339		
75	Priboj	0	0	5.890.523	5.890.523	24.532.988	30.423.511	687.710	29.735.801
76	Prijepolje	0	0	932.450	932.450	4.732.362	5.664.812	399.920	5.264.892
77	Prokuplje	0	66.711	10.182.594	10.249.305	14.466.658	24.715.963	0	24.715.963
78	Ražanj	0	0	1.738.761	1.738.761	3.934.772	5.673.533	84.492	5.589.041
79	Rača	0	0	0	0	59.004	59.004	856.336	0
80	Raška	0	0	2.787	2.787	0	2.787	919.235	0
81	Rekovac	0	0	0	0	0	0	593.712	0
82	Svilajnac	0	0	27.697.513	27.697.513	61.224.051	88.921.564		
83	Svrljig	0	0	0	0	118.785	118.785	367.904	0
84	Sjenica	0	0	510	510	486.128	486.638	1.900.000	0
85	Smederevo	39.353	2.190.522	58.458.373	60.688.248	9.796.447	70.484.695	35.924.274	34.560.421
86	Smederevska Palanka	0	6.201	20.110.776	20.116.977	51.453.884	71.570.861		
87	Sokobanja	0	0	6.249.720	6.249.720	15.901.865	22.151.585	0	22.151.585
88	Surdulica	0	110.130	23.360.159	23.470.289	37.944.310	61.414.599	25.032.270	36.382.329
89	Topola	0	0	6.089.818	6.089.818	1.206.715	7.296.533	4.539.685	2.756.848
90	Trgovište	0	0	248.115	248.115	0	248.115	5.413.972	0
91	Trstenik	0	0	6.777.376	6.777.376	5.065.169	11.842.545	4.389.278	7.453.267
92	Tutin	0	0	1.852.862	1.852.862	8.638.850	10.491.712	0	10.491.712
93	Ćićevac	0	281.042	723.020	1.004.062	1.504.651	2.508.713	667.495	1.841.218
94	Čuprija	104.665	155.255	2.044.280	2.304.200	24.564.201	26.868.401	1.183.750	25.684.651
95	Ub	0	0	87.596.825	87.596.825	18.758.636	106.355.461	6.950.000	99.405.461
96	Užice	0	55.472	17.376.450	17.431.922	11.854.228	29.286.150	13.372.601	15.913.549
97	Crna Trava	0	0	3.597	3.597	414.852	418.449	0	418.449
98	Čajetina	0	0	325.277	325.277	2.230.684	2.555.961	476.160	2.079.801
99	Čačak	0	105.333	32.828.449	32.933.782	6.120.135	39.053.917	27.546.477	11.507.440
100	Šabac	0	306.762	49.318.066	49.624.828	78.983	49.703.811	1.902.500	47.801.311

Centralna Srbija

101	Ada	0	76.287	14.303.367	14.379.654	923.493	15.303.147	12.536.068	2.767.079
102	Alibunar	0	93.836	1.846.810	1.940.646	1.520.487	3.461.133	2.350.326	1.110.807
103	Apatin	0	3.880.397	52.487.713	56.368.110	81.310.432	137.678.542	28.495.653	109.182.889
104	Bač	0	0	5.491.485	5.491.485	10.394.850	15.886.335	2.499.334	13.387.001
105	Bačka Palanka	0	68.086	34.481.698	34.549.784	71.292.830	105.842.614	40.421.510	65.421.104
106	Bačka Topola	0	2.151	2.115	4.266	0	4.266	560.212	0
107	Bački Petrovac	0	517.241	4.609.832	5.127.073	2.773.231	7.900.304	2.555.000	5.345.304
108	Bela Crkva	0	0	0	0	0	0	0	0
109	Beočin	0	997.874	29.112.682	30.110.556	41.964.504	72.075.060	19.125.333	52.949.727
110	Bečež	4.051	1.000.729	28.585.110	29.589.890	49.278.970	78.868.860	34.434.187	44.434.673
111	Vrbas	987	2.347.851	37.818.577	40.167.415	98.303.017	138.470.432	16.869.204	121.601.228
112	Vršac	0	0	53.000.115	53.000.115	20.041.304	73.041.419	50.784.997	22.256.422
113	Žabalj	0	0	5.844.941	5.844.941	1.958.394	7.803.335	6.531.824	1.271.511
114	Žitište	0	0	2.887.706	2.887.706	8.967.852	11.855.558	329.000	11.526.558
115	Zrenjanin	5.985	347.433	81.836.278	82.189.696	149.242.857	231.432.553	58.775.574	172.656.979
116	Indija	0	3.667	15.391.851	15.395.518	22.621.617	38.017.135	5.803.837	32.213.298
117	Irig	0	0	0	0	1.598.123	1.598.123	0	1.598.123
118	Kanjiža	0	177.465	11.818.533	11.995.998	3.239.796	15.235.794	4.523.389	10.712.405
119	Kikinda	0	7.698.938	53.704.091	61.403.029	34.926.582	96.329.611	30.179.326	66.150.285
120	Kovačica	0	1.196.273	13.449.357	14.645.630	3.269.048	17.914.678	3.639.873	14.274.805
121	Kovin	0	0	22.142.505	22.142.505	19.543.573	41.686.078	25.961.097	15.724.981
122	Kula	0	982.166	23.949.874	24.932.040	10.050.151	34.982.191	7.239.137	27.743.054
123	Mali Idoš	0	0	0	0	0	0	1.480.415	0
124	Nova Crnja	0	0	2.983.828	2.983.828	3.032.984	6.016.812	3.595.482	2.421.330
125	Novi Bečež	1.974	193.281	1.352.348	1.547.603	23.637	1.571.240	1.571.850	0
126	Novi Kneževac	0	0	1.323.811	1.323.811	0	1.323.811	2.232.354	0
127	Novi Sad	111.000	1.176.749	220.620.287	221.908.036	32.012.394	253.920.430	236.529.196	17.391.234
128	Opovo	0	0	0	0	1.087.236	1.087.236	692.208	395.028
129	Ođžaci	198.817	0	17.339.903	17.538.720	10.488.242	28.026.962	5.113.218	22.913.744
130	Pančevo	2.698	23.035.834	414.852.020	437.890.552	373.107.558	810.998.110	330.972.782	480.025.328
131	Pećinci	0	2.515.075	57.416.680	59.931.755	67.563.199	127.494.954	2.334.560	125.160.394
132	Plandište	0	218.133	6.681.117	6.899.250	7.571.823	14.471.073	3.694.123	10.776.950
133	Ruma	0	185.502	17.587.694	17.773.196	57.899.035	75.672.231	21.713.000	53.959.231
134	Senta	0	0	15.278.477	15.278.477	9.833.290	25.111.767	24.458.905	652.862
135	Sečanj	0	0	6.736.121	6.736.121	0	6.736.121	1.269.161	0
136	Sombor	46.636	73.674	12.651.253	12.771.563	6.751.893	19.523.456	3.497.470	16.025.986
137	Srbobran	0	0	7.539.361	7.539.361	9.448.265	16.987.626	6.171.000	10.816.626
138	Sremska Mitrovica	601.842	22.115	13.770	637.727	582.510	1.220.237	0	1.220.237
139	Sremski Karlovci	92.447	243.552	1.126.126	1.462.125	1.261.746	2.723.871	0	2.723.871
140	Stara Pazova	280.557	179.340	18.370.021	18.829.918	64.428.932	83.258.850	3.802.856	79.455.994
141	Subotica	242.071	452.261	83.464.221	84.158.553	17.967.601	102.126.154	58.370.000	43.756.154
142	Temerin	0	36.950	0	36.950	0	36.950	15.968.132	0
143	Titel	0	0	0	0	2.684.532	2.684.532	784.626	1.899.906
144	Čoka	0	0	244.749	244.749	122.842	367.591	254.000	113.591
145	Šid	0	397.843	11.926.428	12.324.271	23.396.798	35.721.069	5.700.000	30.021.069
	Ukupno	5.737.163	1.220.098.071	3.304.786.541	4.530.621.775	5.428.649.758	9.959.271.533	3.460.816.399	6.413.982.852

Prilog 4. Postojanje programa lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine za 2014 – 2015. godinu i saglasnosti na programe

Grad/opština		2015.			2016.		
		Da li postoji program Fonda za 2015. godinu?	Da li postoji saglasnost Ministarstva?	Da li istraživački tim ima program Fonda?	Da li postoji program Fonda za 2016. godinu?	Da li postoji saglasnost Ministarstva?	Da li istraživački tim ima program Fonda?
Centralna Srbija	1	Aleksandrovac	da	da	da	da	da
	2	Aleksinac	da	da	da	da	da
	3	Arandelovac	da	da	da	da	da
	4	Arilje	da	da	da	ne	ne
	5	Babušnica	da	da	da	da	da
	6	Bajina Bašta	da	da	da	da	da
	7	Batočina	da	da	da	da	da
	8	Bela Palanka	da	da	ne	da	ne
	9	Beograd	da	da	da	da	da
	10	Blace	da	da	da	da	da
	11	Bogatić	ne	ne	ne	ne	ne
	12	Bojnik	da	da	da	da	da
	13	Boljevac	da	da	da	da	da
	14	Bor	da	da	da	da	da
	15	Bosilegrad	da	da	da	da	da
	16	Brus	da	da	da	da	da
	17	Bujanovac	da	da	da	da	ne
	18	Valjevo	da	da	da	da	da
	19	Varvarin	da	da	da	da	da
	20	Velika Plana	da	da	da	da	da
	21	Veliko Gradište	ne	ne	ne	ne	ne
	22	Vladimirci	ne	ne	ne	da	ne
	23	Vladičin Han	da	da	da	da	da
	24	Vlasotince	da	da	ne	da	da
	25	Vranje	da	da	da	da	ne
	26	Vranjačka Banja	da	da	da	ne	ne
	27	Gadžin Han	da	da	da	da	da
	28	Golubac	da	da	da	da	da
	29	Gornji Milanovac	da	da	ne	da	ne
	30	Despotovac	ne	ne	ne	ne	ne
	31	Dimitrovgrad	da	da	ne	da	ne
	32	Doljevac	da	da	da	da	da
	33	Žabari	da	da	ne	da	ne
	34	Žagubica	da	da	da	da	da
	35	Žitorađa	da	da	da	da	da
	36	Zaječar	da	da	da	da	da
	37	Ivanjica	da	da	da	ne	ne
	38	Jagodina	da	da	da	da	da
	39	Kladovo	da	da	da	da	ne
	40	Knić	da	da	ne	ne	ne
	41	Knjaževac	da	da	da	da	da
	42	Kosjerić	da	da	da	da	ne
	43	Koceljeva	da	da	da	ne	ne
	44	Kragujevac	da	da	da	da	da
	45	Kraljevo	da	da	da	da	da
	46	Krupanj	da	da	da	da	da
	47	Kruševac	da	da	da	da	da
	48	Kuršumlija	da	da	da	da	da
	49	Kučevo	da	da	da	da	ne

Centralna Srbija	50	Lajkovac	da	da	da	da	da	da
	51	Lapovo	da	da	da	da	da	da
	52	Lebane	da	da	da	da	da	da
	53	Leskovac	da	da	da	da	da	da
	54	Loznica	da	da	ne	Nema podatka	Nema podatka	Nema podatka
	55	Lučani	da	da	da	ne	ne	ne
	56	Ljig	da	da	ne	da	da	da
	57	Ljubovija	da	da	da	ne	ne	ne
	58	Majdanpek	da	da	ne	da	da	ne
	59	Mali Zvornik	da	da	da	da	da	da
	60	Malo Crniće	da	da	da	da	da	da
	61	Medveđa	da	da	da	da	da	da
	62	Merošina	da	da	da	da	da	da
	63	Mionica	da	da	da	da	da	da
	64	Negotin	da	da	da	da	da	da
	65	Niš	da	da	da	da	da	da
	66	Nova Varoš	da	da	da	da	da	da
	67	Novi Pazar	da	da	da	da	da	da
	68	Osečina	da	da	da	da	da	da
	69	Paraćin	ne	ne	ne	da	da	da
	70	Petrovac na Mlavi	da	da	da	da	da	da
	71	Pirot	da	da	da	da	da	da
	72	Požarevac	da	da	da	da	da	da
	73	Požega	ne	ne	ne	ne	ne	ne
	74	Preševo	da	da	ne	da	da	ne
	75	Priboj	da	da	da	da	da	da
	76	Prijepolje	da	da	da	da	da	da
	77	Prokuplje	ne	ne	ne	ne	ne	ne
	78	Ražanj	da	da	da	da	da	da
	79	Rača	ne	ne	ne	ne	ne	ne
	80	Raška	da	da	da	da	da	da
	81	Rekovac	da	da	da	da	da	da
	82	Svilajnac	ne	ne	ne	da	da	ne
	83	Svrljig	da	da	da	da	da	da
	84	Sjenica	da	ne	da	da	ne	da
	85	Smederevo	da	da	da	da	da	da
	86	Smederevska Palanka	da	da	da	da	ne	da
	87	Sokobanja	da	da	da	da	da	da
	88	Surdulica	da	da	da	da	da	da
	89	Topola	da	da	da	da	da	da
	90	Trgovište	da	da	da	da	da	da
	91	Trstenik	da	da	da	da	da	da
	92	Tutin	da	ne	da	da	da	da
	93	Ćićevac	da	da	da	da	da	da
	94	Ćuprija	da	da	da	da	da	da
	95	Ub	da	da	da	da	da	ne
	96	Užice	da	da	da	da	da	da
	97	Crna Trava	da	da	da	da	da	da
	98	Čajetina	da	da	da	da	da	da
	99	Čačak	da	da	da	da	da	da
	100	Šabac	da	da	da	da	da	da

Autonomna Pokrajina Vojvodina	101	Ada	da	da	da	da	da	da
	102	Alibunar	da	da	da	ne	ne	ne
	103	Apatin	da	da	da	da	da	da
	104	Bač	da	da	da	da	da	da
	105	Bačka Palanka	da	da	da	da	da	da
	106	Bačka Topola	da	da	da	da	da	da
	107	Bački Petrovac	da	da	da	da	da	da
	108	Bela Crkva	ne	ne	ne	ne	ne	ne
	109	Beočin	da	ne	da	da	ne	da
	110	Bečej	da	da	da	da	da	da
	111	Vrbas	da	da	ne	da	da	ne
	112	Vršac	da	da	da	da	da	da
	113	Žabalj	da	da	da	da	da	da
	114	Žitište	ne	ne	ne	da	da	da
	115	Zrenjanin	da	da	da	da	da	da
	116	Indija	da	da	da	da	da	da
	117	Irig	da	da	da	da	ne	da
	118	Kanjiža	da	da	da	da	da	da
	119	Kikinda	da	da	da	da	da	da
	120	Kovačica	da	da	da	da	da	da
	121	Kovin	da	da	da	da	da	da
	122	Kula	da	da	da	da	da	da
	123	Mali Idoš	da	da	da	da	da	da
	124	Nova Crnja	da	da	da	da	da	da
	125	Novi Bečej	da	da	da	da	da	da
	126	Novi Kneževac	da	da	da	da	da	da
	127	Novi Sad	da	da	da	da	da	da
	128	Opovo	da	da	da	da	da	da
	129	Odžaci	da	da	da	da	da	da
	130	Pančevo	da	da	da	da	da	da
	131	Pečinci	da	da	ne	ne	ne	ne
	132	Plandište	da	ne	da	da	da	da
	133	Ruma	da	da	da	da	da	da
	134	Senta	da	da	da	da	da	da
	135	Sečanj	da	da	da	da	da	da
	136	Sombor	da	da	da	da	da	da
	137	Srbobran	da	da	da	da	da	da
	138	Sremska Mitrovica	ne	ne	ne	ne	ne	ne
	139	Sremski Karlovci	da	da	da	da	da	da
	140	Stara Pazova	da	da	da	da	da	da
	141	Subotica	da	da	da	ne	ne	ne
	142	Temerin	da	da	da	da	da	da
	143	Titel	da	ne	da	da	ne	da
	144	Čoka	da	da	da	da	da	da
	145	Šid	da	da	da	da	da	da
	Ukupno JLS	145	145	145	145	145	145	
	Da	133	128	121	126	116	116	
	Ne	12	17	24	17	27	29	
	nema podatak	0	0	0	2	2	0	

Prilog 5. Prihodi i rashodi po JLS u okviru lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine

Grad/opština	Neuroše-no i preneto iz 2014. go-dine	Tekući pri-hodi od na-knada u 2015. go-dini	Ukupni pri-hodi Fonda u 2015. go-dini	Planirani rashodi Fon-da u 2015. godini	Razlika uku-pnih prihoda i planiranih rashoda	Neuroše-no i preneto iz 2015. go-dine	Tekući priho-di od nakna-da u 2016. godini	Ukupni pri-hodi Fonda u 2016. godini	Planirani rashodi Fon-da u 2016. godini	Razlika uku-pnih prihoda i planiranih rashoda
1 Aleksandrovac	17.769.040	9.379.939	27.148.979	8.000.000	19.148.979	24.285.371	3.118.098	27.403.469	9.000.000	18.403.469
2 Aleksinac	18.508.441	16.377.056	34.885.497	31.484.954	3.400.543	12.491.281	16.205.669	28.696.950	27.459.499	1.237.451
3 Arandelovac	3.892.950	17.563.462	21.456.412	12.000.000	9.456.412	9.919.012	19.510.092	29.429.104	16.000.000	13.429.104
4 Arilje	0	18.341	18.341	15.148.000	-15.129.659	0	1.584	1.584	Nema program	Nema program
5 Babušnica	0	1.580	1.580	4.026.487	-4.024.907	0	8.108	8.108	1.703.000	-1.694.892
6 Bajina Bašta	25.019.172	11.396.777	36.415.949	28.000.000	8.415.949	16.755.080	16.047.371	32.802.451	25.500.000	7.302.451
7 Batočina	21.244.629	6.573.179	27.817.808	1.300.000	26.517.808	27.585.902	5.017.763	32.603.665	1.300.000	31.303.665
8 Bela Palanka	18.482.191	8.507.691	26.989.882	Nema podatak	Nema podatak	26.989.882	12.806.628	39.796.510	Nema podatak	Nema podatak
9 Beograd	1.661.690.435	1.332.007.514	2.993.697.949	1.678.400.000	1.315.297.949	2.107.134.738	1.723.912.839	3.831.047.577	1.415.655.000	2.415.392.577
10 Blace	1.530.776	1.956.205	3.486.981	2.500.000	986.981	1.014.920	3.221.828	4.236.748	3.000.000	1.236.748
11 Bogatić	964.298	-90.704	873.594	Nema program	Nema program	173.594	310	173.904	Nema program	Nema program
12 Bojnik	2.581.985	1.826.026	4.408.011	2.445.666	1.962.345	3.753.105	2.046.676	5.799.781	1.500.000	4.299.781
13 Boljevac	3.220.612	2.078.883	5.299.495	5.869.350	-569.855	4.268.495	2.860.302	7.128.797	5.560.000	1.568.797
14 Bor	175.397.919	24.546.452	199.944.371	193.836.000	6.108.371	113.058.192	75.104.013	188.162.205	Nema iznos	Nema podatak
15 Bosilegrad	847.244	1.514.790	2.362.034	2.500.000	-137.966	2.362.034	2.736.443	5.098.477	4.200.000	898.477
16 Brus	0	116	116	500.000	-499.884	0	37.079	37.079	500.000	-462.921
17 Bujanovac	3.942.973	3.958.975	7.901.948	2.000.000	5.901.948	0	4.289.486	4.289.486	Nema podatak	Nema podatak
18 Valjevo	24.773.685	45.316.207	70.089.892	40.000.000	30.089.892	41.238.142	42.326.166	83.564.308	65.000.000	18.564.308
19 Varvarin	2.075.085	0	2.075.085	4.000.000	-1.924.915	0	0	0	3.000.000	-3.000.000
20 Velika Plana	8.947.954	6.047.507	14.995.461	11.125.234	3.870.227	7.236.888	7.122.798	14.359.686	10.184.168	4.175.518
21 Veliko Gradište	1.492.180	64.506	1.556.686	Nema program	Nema program	1.556.686	299.023	1.855.709	Nema program	Nema program
22 Vladimirci	7.272.272	1.617.260	8.889.532	Nema program	Nema program	8.889.532	2.044.524	10.934.056	3.000.000	7.934.056
23 Vladičin Han	0	6.486	6.486	45.400.000	-45.393.514	0	22.634	22.634	20.300.000	-20.277.366
24 Vlasotince	314.556	96.518	411.074	Nema podatak	Nema podatak	411.074	113.221	524.295	300.000	224.295
25 Vranje	76.087.988	36.928.485	113.016.473	40.000.000	73.016.473	84.010.473	45.511.554	129.522.027	40.000.000	89.522.027
26 Vranjačka Banja	2.985.000	3.954.273	6.939.273	3.000.000	3.939.273	5.439.273	10.850.589	16.289.862	Nema program	Nema program
27 Gadžin Han	691.879	1.542.033	2.233.912	1.292.000	941.912	1.666.912	1.470.269	3.137.181	3.167.000	-29.819
28 Golubac	5.692.169	4.226.393	9.918.562	8.600.000	1.318.562	4.630.259	4.604.745	9.235.004	7.000.000	2.235.004
29 Gornji Milanovac	0	12.276.665	12.276.665	13.900.000	-1.623.335	604.389	12.503.404	13.107.793	13.020.000	87.793
30 Despotovac	0	5.327.524	5.327.524	Nema program	Nema program	0	8.557.646	8.557.646	Nema program	Nema program
31 Dimitrovgrad	8.905.944	3.835.292	12.741.236	Nema podatak	Nema podatak	12.741.236	3.704.958	16.446.194	Nema podatak	Nema podatak
32 Doljevac	679.703	3.963.299	4.643.002	2.000.000	2.643.002	4.607.386	3.104.132	7.711.518	6.500.000	1.211.518
33 Žabari	2.323.707	2.554.108	4.877.815	7.497.291	-2.619.476	0	2.597.528	2.597.528	2.980.800	-383.272
34 Žaqubica	8.627.090	1.595.503	10.222.593	1.300.000	8.922.593	8.627.090	1.530.036	10.157.126	1.500.000	8.657.126
35 Žitorađa	2.584.444	1.058.155	3.642.599	2.000.000	1.642.599	3.642.599	2.079.379	5.721.978	2.000.000	3.721.978
36 Zajčar	97.147.002	146.075.051	243.222.053	124.251.884	118.970.169	202.134.545	39.580.752	241.715.297	148.000.000	93.715.297
37 Ivanjica	0	10.426.893	10.426.893	28.800.000	-18.373.107	0	10.930.774	10.930.774	Nema program	Nema program
38 Jačodina	104.849.061	62.688.133	167.537.194	41.165.000	126.372.194	104.265.634	56.653.397	160.919.031	90.000.000	70.919.031
39 Kladovo	11.762.955	28.379.068	40.142.023	32.000.000	8.142.023	7.885.568	31.737.739	39.623.307	33.000.000	6.623.307
40 Knjić	0	448	448	Nema podatak	Nema podatak	0	0	0	Nema program	Nema program
41 Knjaževac	15.676.873	10.698.615	26.375.488	25.987.873	387.615	10.604.144	12.068.773	22.672.917	20.444.952	2.227.965
42 Kosjerić	12.584.350	13.598.611	26.182.961	13.350.000	12.832.961	14.601.636	14.167.619	28.769.255	12.450.000	16.319.255
43 Koceljeva	14.616.055	6.224.151	20.840.206	16.569.191	4.271.015	18.164.384	6.836.948	25.001.332	Nema program	Nema program
44 Kraqujevac	16.019.138	21.202.118	37.221.256	29.634.813	7.586.443	19.421.564	24.993.859	44.415.423	18.926.000	25.489.423
45 Kraljevo	32.091.381	29.670.239	61.761.620	47.472.000	14.289.620	43.507.701	29.027.410	72.535.111	40.500.000	32.035.111
46 Krupanj	6.846.906	4.598.461	11.445.367	2.965.246	8.480.121	7.865.911	4.154.272	12.020.183	1.965.246	10.054.937
47 Kruševac	21.531.954	13.819.281	35.351.235	30.215.900	5.135.335	22.073.247	17.357.603	39.430.850	33.104.094	6.326.756
48 Kuršumlija	7.129.057	4.538.403	11.667.460	2.000.000	9.667.460	10.470.436	4.786.732	15.257.168	3.000.000	12.257.168
49 Kučevo	37.560.167	14.683.234	52.243.401	2.515.000	49.728.401	52.243.401	13.611.484	65.854.885	4.500.000	61.354.885

50	Lajkovac	225.395.371	113.262.280	338.657.651	349.305.000	-10.647.349	168.086.626	96.670.150	264.756.776	253.304.581	11.452.195
51	Lapovo	6.672.204	4.555.091	11.227.295	8.400.000	2.827.295	6.331.951	4.152.330	10.484.281	8.050.000	2.434.281
52	Lebane	6.666.305	1.592.042	8.258.347	2.000.000	6.258.347	8.258.347	3.016.993	11.275.340	2.000.000	9.275.340
53	Leskovac	82.645.737	49.552.831	132.198.568	10.000.000	122.198.568	83.205.899	32.712.123	115.918.022	90.000.000	25.918.022
54	Loznica	0	17.153.008	17.153.008	81.373.000	-64.219.992	0	15.150.991	15.150.991	40.980.000	-25.829.009
55	Lučani	0	13.969.275	13.969.275	10.000.000	3.969.275	0	12.854.022	12.854.022	Nema program	Nema program
56	Lijq	8.620.748	5.508.745	14.129.493	6.690.000	7.439.493	13.572.193	5.565.688	19.137.881	6.000.000	13.137.881
57	Ljubovija	1.989.490	5.245.831	7.235.321	3.800.000	3.435.321	5.686.600	8.642.891	14.329.491	Nema program	Nema program
58	Majdanpek	0	22.873.094	22.873.094	25.400.000	-2.526.906	16.166.368	20.267.151	36.433.519	Nema podatak	Nema podatak
59	Mali Zvornik	18.056.249	5.627.536	23.683.785	31.056.250	-7.372.465	20.683.785	8.680.090	29.363.875	29.000.000	363.875
60	Malo Crniće	0	146.841	146.841	1.000.000	-853.159	0	1.535.460	1.535.460	1.000.000	535.460
61	Medveđa	552.004	386.508	938.512	743.914	194.598	558.512	756.539	1.315.051	1.700.000	-384.949
62	Merošina	4.472.331	921.365	5.393.696	1.500.000	3.893.696	4.858.475	1.039.577	5.898.052	1.500.000	4.398.052
63	Mionica	14.623.751	5.810.894	20.434.645	8.000.000	12.434.645	18.682.245	7.271.028	25.953.273	8.000.000	17.953.273
64	Negotin	131.221.931	46.392.590	177.614.521	60.000.000	117.614.521	145.416.521	47.558.649	192.975.170	60.000.000	132.975.170
65	Niš	49.526.479	61.006.509	110.532.988	144.058.000	-33.525.012	65.856.032	70.907.726	136.763.758	167.475.000	-30.711.242
66	Nova Varoš	6.726.372	4.857.265	11.583.637	5.000.000	6.583.637	10.205.245	7.598.848	17.804.093	8.000.000	9.804.093
67	Novi Pazar	0	0	0	3.000.000	-3.000.000	0	367.644	367.644	3.150.000	-2.782.356
68	Osečina	229.215	501.718	730.933	1.400.000	-669.067	254.093	1.695.406	1.949.499	1.787.000	162.499
69	Paraćin	34.289.134	31.120.538	65.409.672	Nema program	Nema program	43.568.086	20.367.006	63.935.092	11.800.000	52.135.092
70	Petrovac na Mlavi	6.438.194	2.535.402	8.973.596	71.300.000	-62.326.404	3.598.085	2.120.080	5.718.165	4.600.000	1.118.165
71	Pirot	575.936	1.752.632	2.328.568	1.643.467	685.101	1.478.568	1.826.868	3.305.436	1.746.000	1.559.436
72	Požarevac	709.472.112	397.133.028	1.106.605.140	796.325.961	310.279.179	795.080.140	448.424.313	1.243.504.453	273.157.745	970.346.708
73	Požega	288.024	257.806	545.830	Nema program	Nema program	545.830	390.039	935.869	Nema program	Nema program
74	Preševo	6.252.965	617.374	6.870.339	Nema podatak	Nema podatak		1.777.454	1.777.454	Nema podatak	Nema podatak
75	Priboj	24.532.988	5.890.523	30.423.511	4.000.000	26.423.511	29.735.801	7.934.737	37.670.538	9.202.813	28.467.725
76	Prijepolje	4.732.362	932.450	5.664.812	1.996.198	3.668.614	5.264.892	1.106.805	6.371.697	1.000.000	5.371.697
77	Prokuplje	14.466.658	10.249.305	24.715.963	Nema program	Nema program	24.715.963	14.754.456	39.470.419	Nema program	Nema program
78	Ražanj	3.934.772	1.738.761	5.673.533	3.595.000	2.078.533	5.589.041	1.807.602	7.396.643	4.395.000	3.001.643
79	Rača	59.004	0	59.004	Nema program	Nema program	0	0	0	Nema program	Nema program
80	Raška	0	2.787	2.787	1.000.000	-997.213	0	55.233	55.233	1.500.000	-1.444.767
81	Rekovac	0	0	0	4.100.000	-4.100.000	0	610	610	2.100.000	-2.099.390
82	Svilajnac	61.224.051	27.697.513	88.921.564	Nema program	Nema program		39.610.301	39.610.301	Nema podatak	Nema podatak
83	Svrljiq	118.785	0	118.785	6.350.000	-6.231.215	0	0	0	950.000	-950.000
84	Sjenica	486.128	510	486.638	2.000.000	-1.513.362	0	240	240	2.000.000	-1.999.760
85	Smederevo	9.796.447	60.688.248	70.484.695	71.680.000	-1.195.305	34.560.421	56.465.514	91.025.935	92.875.082	-1.849.147
86	Smederevska Palanka	51.453.884	20.116.977	71.570.861	1.010.000	70.560.861		15.467.704	15.467.704	11.010.000	4.457.704
87	Sokobanja	15.901.865	6.249.720	22.151.585	9.959.786	12.191.799	22.151.585	6.791.909	28.943.494	11.000.000	17.943.494
88	Surdulica	37.944.310	23.470.289	61.414.599	21.000.000	40.414.599	36.382.329	24.235.694	60.618.023	24.000.000	36.618.023
89	Topola	1.206.715	6.089.818	7.296.533	6.668.236	628.297	2.756.848	6.592.993	9.349.841	6.500.000	2.849.841
90	Trgoviste	0	248.115	248.115	3.500.000	-3.251.885	0	384.205	384.205	3.188.000	-2.803.795
91	Trstenik	5.065.169	6.777.376	11.842.545	7.000.000	4.842.545	7.453.267	8.219.663	15.672.930	8.000.000	7.672.930
92	Tutin	8.638.850	1.852.862	10.491.712	2.600.000	7.891.712	10.491.712	3.157.564	13.649.276	8.450.000	5.199.276
93	Ćićevac	1.504.651	1.004.062	2.508.713	1.330.000	1.178.713	1.841.218	1.469.741	3.310.959	1.000.000	2.310.959
94	Ćuprija	24.564.201	2.304.200	26.868.401	7.400.000	19.468.401	25.684.651	1.906.132	27.590.783	10.000.000	17.590.783
95	Ub	18.758.636	87.596.825	106.355.461	10.000.000	96.355.461	99.405.461	99.068.392	198.473.853	24.000.000	174.473.853
96	Užice	11.854.228	17.431.922	29.286.150	17.500.000	11.786.150	15.913.549	20.287.302	36.200.851	15.000.000	21.200.851
97	Crna Trava	414.852	3.597	418.449	1.329.034	-910.585	418.449	5.581	424.030	1.332.631	-908.601
98	Čajetina	2.230.684	325.277	2.555.961	1.000.000	1.555.961	2.079.801	325.177	2.404.978	600.000	1.804.978
99	Čačak	6.120.135	32.933.782	39.053.917	36.400.000	2.653.917	11.507.440	29.713.614	41.221.054	31.065.000	10.156.054
100	Šabac	78.983	49.624.828	49.703.811	35.000.000	14.703.811	47.801.311	47.635.014	95.436.325	37.000.000	58.436.325

Centralna Srbija

101	Ada	923.493	14.379.654	15.303.147	14.000.000	1.303.147	2.767.079	14.547.590	17.314.669	16.200.000	1.114.669
102	Alibunar	1.520.487	1.940.646	3.461.133	6.350.000	-2.888.867	1.110.807	1.639.627	2.750.434	Nema program	Nema program
103	Apatin	81.310.432	56.368.110	137.678.542	62.000.000	75.678.542	109.182.889	50.668.974	159.851.863	62.000.000	97.851.863
104	Bač	10.394.850	5.491.485	15.886.335	2.700.000	13.186.335	13.387.001	2.063.314	15.450.315	6.677.000	8.773.315
105	Bačka Palanka	71.292.830	34.549.784	105.842.614	91.010.439	14.832.175	65.421.104	39.359.295	104.780.399	103.309.954	1.470.445
106	Bačka Topola	0	4.266	4.266	630.000	-625.734	0	99.745	99.745	1.078.000	-978.255
107	Bački Petrovac	2.773.231	5.127.073	7.900.304	6.663.116	1.237.188	5.345.304	4.960.042	10.305.346	8.717.725	1.587.621
108	Bela Crkva	0	0	0	Nema program	Nema program	0	26.762	26.762	Nema program	Nema program
109	Beočin	41.964.504	30.110.556	72.075.060	40.000.000	32.075.060	52.949.727	44.016.944	96.966.671	40.000.000	56.966.671
110	Bečej	49.278.970	29.589.890	78.868.860	64.316.772	14.552.088	44.434.673	32.321.247	76.755.920	66.468.424	10.287.496
111	Vrbas	98.303.017	40.167.415	138.470.432	26.805.400	111.665.032	121.601.228	46.512.302	168.113.530	43.440.000	124.673.530
112	Vršac	20.041.304	53.000.115	73.041.419	74.000.000	-958.581	22.256.422	61.202.397	83.458.819	12.000.000	71.458.819
113	Žabalj	1.958.394	5.844.941	7.803.335	7.700.000	103.335	1.271.511	5.342.782	6.614.293	7.700.000	-1.085.707
114	Žitište	8.967.852	2.887.706	11.855.558	Nema program	Nema program	11.526.558	4.415.413	15.941.971	3.000.000	12.941.971
115	Zrenjanin	149.242.857	82.189.696	231.432.553	240.949.446	-9.516.893	172.656.979	86.408.553	259.065.532	124.421.000	134.644.532
116	Indija	22.621.617	15.395.518	38.017.135	34.817.343	3.199.792	32.213.298	16.078.794	48.292.092	42.409.025	5.883.067
117	Iriq	1.598.123	0	1.598.123	Nema iznos	Nema podatak	1.598.123	449.299	2.047.422	3.000.000	-952.578
118	Kanjiža	3.239.796	11.995.998	15.235.794	12.323.120	2.912.674	10.712.405	12.036.802	22.749.207	25.512.600	-2.763.393
119	Kikinda	34.926.582	61.403.029	96.329.611	96.800.000	-470.389	66.150.285	45.642.190	111.792.475	102.600.000	9.192.475
120	Kovačica	3.269.048	14.645.630	17.914.678	7.000.000	10.914.678	14.274.805	11.602.959	25.877.764	8.000.000	17.877.764
121	Kovin	19.543.573	22.142.505	41.686.078	37.000.000	4.686.078	15.724.981	22.307.954	38.032.935	43.641.097	-5.608.162
122	Kula	10.050.151	24.932.040	34.982.191	67.570.000	-32.587.809	27.743.054	32.502.705	60.245.759	104.920.000	-44.674.241
123	Mali Idoš	0	0	0	2.100.000	-2.100.000	0	557.940	557.940	11.389.000	-10.831.060
124	Nova Crnja	3.032.984	2.983.828	6.016.812	7.857.703	-1.840.891	2.421.330	5.149.994	7.571.324	7.246.049	325.275
125	Novi Bečej	23.637	1.547.603	1.571.240	1.400.000	171.240	0	2.112.868	2.112.868	3.240.000	-1.127.132
126	Novi Kneževac	0	1.323.811	1.323.811	2.250.000	-926.189	0	1.458.399	1.458.399	2.100.000	-641.601
127	Novi Sad	32.012.394	221.908.036	253.920.430	266.100.000	-12.179.570	17.391.234	219.883.655	237.274.889	251.210.000	-13.935.111
128	Opovo	1.087.236	0	1.087.236	600.000	487.236	395.028	0	395.028	700.000	-304.972
129	Ođžaci	10.488.242	17.538.720	28.026.962	22.000.000	6.026.962	22.913.744	15.796.256	38.710.000	37.100.000	1.610.000
130	Pančevo	373.107.558	437.890.552	810.998.110	533.946.226	277.051.884	480.025.328	404.850.728	884.876.056	495.621.942	389.254.114
131	Pečinci	67.563.199	59.931.755	127.494.954	30.000.000	97.494.954	125.160.394	62.963.377	188.123.771	Nema program	Nema program
132	Plandište	7.571.823	6.899.250	14.471.073	4.900.000	9.571.073	10.776.950	7.160.712	17.937.662	10.750.000	7.187.662
133	Ruma	57.899.035	17.773.196	75.672.231	24.700.000	50.972.231	53.959.231	25.136.592	79.095.823	34.250.000	44.845.823
134	Senta	9.833.290	15.278.477	25.111.767	35.000.000	-9.888.233	652.862	14.065.091	14.717.953	22.000.000	-7.282.047
135	Sečanj	0	6.736.121	6.736.121	10.000.000	-3.263.879	0	7.015.366	7.015.366	7.000.000	15.366
136	Sombor	6.751.893	12.771.563	19.523.456	3.500.000	16.023.456	16.025.986	20.706.159	36.732.145	3.500.000	33.232.145
137	Srbobran	9.448.265	7.539.361	16.987.626	8.300.000	8.687.626	10.816.626	7.791.389	18.608.015	11.397.118	7.210.897
138	Sremska Mitrovica	582.510	637.727	1.220.237	Nema program	Nema program	1.220.237	212.328	1.432.565	Nema program	Nema program
139	Sremski Karlovci	1.261.746	1.462.125	2.723.871	1.280.000	1.443.871	2.723.871	2.188.487	4.912.358	2.000.000	2.912.358
140	Stara Pazova	64.428.932	18.829.918	83.258.850	13.000.000	70.258.850	79.455.994	18.215.973	97.671.967	13.000.000	84.671.967
141	Subotica	17.967.601	84.158.553	102.126.154	103.256.000	-1.129.846	43.756.154	82.540.254	126.296.408	69.729.000	56.567.408
142	Temerin	0	36.950	36.950	11.000.000	-10.963.050	0	30.447	30.447	14.250.000	-14.219.553
143	Titel	2.684.532	0	2.684.532	2.772.000	-87.468	1.899.906	0	1.899.906	4.150.000	-2.250.094
144	Čoka	122.842	244.749	367.591	512.372	-144.781	113.591	46.677	160.268	621.622	-461.354
145	Šid	23.396.798	12.324.271	35.721.069	20.050.000	15.671.069	30.021.069	13.374.972	43.396.041	14.450.000	28.946.041
	Ukupno	5.428.649.758	4.530.621.775	9.959.271.533	6.440.625.672		6.536.236.824	4.955.082.860	11.491.319.684	5.215.438.167	

Prilog 6. Planiranje prenetih sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine

Grad/opština		2015.	2016.	
		Da li su planirana i sredstva preneti iz 2014. godine?	Da li su planirana i sredstva preneti iz 2015. godine?	
Centralna Srbija	1	Aleksandrovac	ne	ne
	2	Aleksinac	da	da
	3	Arandjelovac	ne	ne
	4	Arilje	nema	nema
	5	Babušnica	nema	nema
	6	Bajina Bašta	da, manje	da, manje
	7	Batočina	ne	ne
	8	Bela Palanka	ne	ne
	9	Beograd	da, manje	da, manje
	10	Blace	ne	ne
	11	Bogatić	ne	ne
	12	Bojnik	da, manje	da, manje
	13	Boljevac	ne	ne
	14	Bor	da	da
	15	Bosilegrad	da	da
	16	Brus	nema	nema
	17	Bujanovac	ne	nema
	18	Valjevo	da	da, manje
	19	Varvarin	ne	nema
	20	Velika Plana	da, manje	da, manje
	21	Veliko Gradište	ne	ne
	22	Vladimirci	ne	ne
	23	Vladičin Han	nema	nema
	24	Vlasotince	ne	ne
	25	Vranje	ne	da, manje
	26	Vranjačka Banja	da, bez iznosa	ne
	27	Gadžin Han	da	da
	28	Golubac	da, bez iznosa	da, bez iznosa
	29	Gornji Milanovac	nema	nema podatak
	30	Despotovac	nema	nema
	31	Dimitrovgrad	ne	ne
	32	Doljevac	ne	da
	33	Žabari	nema podatak	nema
	34	Žagubica	ne	ne
	35	Žitorađa	ne	ne
	36	Zaječar	da, manje	da, manje
	37	Ivanjica	nema	nema
	38	Jagodina	da, bez iznosa	da, bez iznosa
	39	Kladovo	ne	ne
	40	Knić	nema	nema
	41	Knjaževac	da	da
	42	Kosjeric	ne	ne
	43	Koceljeva	da, manje	ne
	44	Kragujevac	ne	ne
	45	Kraljevo	da, manje	da, manje
	46	Krupanj	da, manje	ne
	47	Kruševac	da, manje	da, manje

48	Kuršumlja	ne	ne
49	Kučevo	ne	ne
50	Lajkovac	da	da
51	Lapovo	ne	ne
52	Lebane	ne	ne
53	Leskovac	da, manje	da, manje
54	Loznica	nema	nema
55	Lučani	nema	nema
56	Ljig	nema podatak	ne
57	Ljubovija	ne	ne
58	Majdanpek	nema	nema podatak
59	Mali Zvornik	da	da
60	Malo Crniće	nema	nema
61	Medveđa	ne	ne
62	Merošina	ne	ne
63	Mionica	ne	da, manje
64	Negotin	da, manje	da, manje
65	Niš	da	da, manje
66	Nova Varoš	da, manje	da, manje
67	Novi Pazar	nema	nema
68	Osečina	ne	da
69	Paraćin	ne	ne
70	Petrovac na Mlavi	da, manje	ne
71	Pirot	ne	ne
72	Požarevac	da, manje	da, manje
73	Požega	ne	ne
74	Preševo	nema podatak	nema podatak
75	Priboj	ne	da, manje
76	Prijepolje	ne	ne
77	Prokuplje	ne	ne
78	Ražanj	da, manje	da, manje
79	Rača	ne	nema
80	Raška	nema	nema
81	Rekovac	nema	nema
82	Svilajnac	nema podatak	nema podatak
83	Svrljig	ne	nema
84	Sjenica	ne	nema
85	Smederevo	ne	da, manje
86	Smederevska Palanka	ne	ne
87	Sokobanja	da, manje	da, manje
88	Surdulica	ne	ne
89	Topola	da, manje	ne
90	Trgovište	nema	nema
91	Trstenik	ne	ne
92	Tutin	ne	ne
93	Čičevac	ne	ne
94	Čuprija	da, bez iznosa	da, bez iznosa
95	Ub	ne	nema podatak
96	Užice	da	da, manje
97	Crna Trava	da	da
98	Čajetina	ne	ne
99	Čačak	ne	ne
100	Šabac	ne	ne

Centralna Srbija

Autonomna Pokrajina Vojvodina	101	Ada	ne	ne
	102	Alibunar	da, bez iznosa	ne
	103	Apatin	ne	ne
	104	Bač	da, manje	da, manje
	105	Bačka Palanka	da, manje	da
	106	Bačka Topola	nema	nema
	107	Bački Petrovac	da	da
	108	Bela Crkva	nema	nema
	109	Beočin	ne	ne
	110	Bečej	ne	ne
	111	Vrbas	nema podatak	nema podatak
	112	Vršac	da	ne
	113	Žabalj	da	da
	114	Žitište	ne	ne
	115	Zrenjanin	da	ne
	116	Indija	da	da
	117	Irig	ne	ne
	118	Kanjiža	da	da
	119	Kikinda	da	da
	120	Kovačica	ne	ne
	121	Kovin	da, manje	da
	122	Kula	ne	da
	123	Mali Iđoš	nema	nema
	124	Nova Crnja	da	da
	125	Novi Bečej	da	nema
	126	Novi Kneževac	nema	nema
	127	Novi Sad	da, manje	ne
	128	Opovo	ne	ne
	129	Odžaci	da, manje	da
	130	Pančevo	da, bez iznosa	da, bez iznosa
	131	Pečinci	ne	ne
	132	Plandište	da, manje	da, manje
	133	Ruma	ne	ne
	134	Senta	da	da
	135	Sečanj	nema	nema
136	Sombor	ne	ne	
137	Srbobran	ne	da, manje	
138	Sremska Mitrovica	ne	ne	
139	Sremski Karlovci	ne	ne	
140	Stara Pazova	ne	ne	
141	Subotica	ne	nema podatak	
142	Temerin	nema	nema	
143	Titel	da	da	
144	Čoka	da	da	
145	Šid	da, manje	da, manje	
Ukupno			145	145
Da			23	23
Da, manje			24	24
Da, bez iznosa			6	4
Ne			65	60
Nema podatak			5	7
Nema preneti sredstva			22	27

Prilog 7. Postojanje izveštaja o korišćenju sredstava lokalnog budžetskog fonda za zaštitu životne sredine

		Da li postoji izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda za godinu:			Komentari za 2015. godinu	
	Grad/opština	2013	2014	2015	Postojanje izveštaja	Dostavljeno
Centralna Srbija	1 Aleksandrovac	ne	da	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	2 Aleksinac	da	da	da		u roku
	3 Aranđelovac	ne	ne	da		u roku
	4 Arilje	da	da	da		u roku
	5 Babušnica	da	da	da		u roku
	6 Bajina Bašta	da	ne	da		bez datuma
	7 Batočina	ne	ne	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	8 Bela Palanka	da	da	nema podatak	nisu poslali dokument	
	9 Beograd	da	da	nema podatak	nisu poslali dokument	
	10 Blace	da	da	da		u roku
	11 Bogatić	ne	ne	nema podatak		
	12 Bojnik	da	da	da		u roku
	13 Boljevac	da	da	da		u roku
	14 Bor	da	ne	da		u roku
	15 Bosilegrad	da	da	da		u roku
	16 Brus	da+	da+	da		u roku
	17 Bujanovac	da	da	da		prekoračen
	18 Valjevo	da	da	da		u roku
	19 Varvarin	da	da	da		u roku
	20 Velika Plana	da	da	da		u roku
	21 Veliko Gradište	ne	ne	nema podatak		
	22 Vladimirci	da	da	da**	nema program, ima izveštaj	prekoračen
	23 Vladičin Han	ne	ne	da		prekoračen
	24 Vlasotince	da	da	da		u roku
	25 Vranje	ne	ne	nema podatak	nisu poslali dokument	
	26 Vranjačka Banja	da	da	da		u roku
	27 Gadžin Han	ne	ne	da		prekoračen
	28 Golubac	da	da	da		u roku
	29 Gornji Milanovac	da	da	da		u roku
	30 Despotovac	ne	da	nema podatak		
	31 Dimitrovgrad	ne	ne	ne	nije potvrđeno u dopisu	
	32 Doljevac	da	da	da		u roku
	33 Žabari	da	da	da		u roku
	34 Žagubica	ne	da	da		u roku
	35 Žitorađa	ne	ne	nema podatak	nisu poslali dokument	
	36 Zaječar	da	da	da		u roku
	37 Ivanjica	da	da	ne	nema pravi izveštaj	
	38 Jagodina	da	da	da		u roku
	39 Kladovo	ne	ne	da		u roku
	40 Knić	ne	ne	ne	nije potvrđeno u dopisu	
	41 Knjaževac	da	da	da		u roku
	42 Kosjerić	da	da	da		prekoračen
	43 Koceljeva	ne	ne	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	44 Kragujevac	da	da	da		u roku
	45 Kraljevo	da	da	da		u roku
	46 Krupanj	da	da	da		u roku
	47 Kruševac	da	da	da		bez datuma
	48 Kuršumlija	ne	da	ne	nema pravi izveštaj	
	49 Kučevo	da	da	da		u roku

Centralna Srbija	50	Lajkovac	da	da	da		u roku
	51	Lapovo	da	da	da		u roku
	52	Lebane	da	ne	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	53	Leskovac	da	da	da		u roku
	54	Loznica	da	da	nema podatak	nisu poslali dokument	
	55	Lučani	ne	ne	ne	nema pravi izveštaj	
	56	Ljig	da	da	nema podatak	nisu poslali dokument	
	57	Ljubovija	ne	da	da		prekoračen
	58	Majdanpek	ne	ne	ne	nije potvrđeno u dopisu	
	59	Mali Zvornik	da	da	ne	usvojen, ali nije objavljen	
	60	Malo Crniće	da	da	da		u roku
	61	Medveđa	da	da	da		u roku
	62	Merošina	ne	da	da		u roku
	63	Mionica	ne	da	da		prekoračen
	64	Negotin	da	da	da		u roku
	65	Niš	da	da	da		u roku
	66	Nova Varoš	ne	ne	ne	nema pravi izveštaj	
	67	Novi Pazar	da	da	ne	nema pravi izveštaj	
	68	Osečina	da	ne	da		u roku
	69	Paraćin	da	da	da**	nema program, ima izveštaj	u roku
	70	Petrovac na Mlavi	da	da	da		bez datuma
	71	Pirot	da	da	da		prekoračen
	72	Požarevac	da	da	da		u roku
	73	Požega	ne	ne	nema program		
	74	Preševo	ne	ne	nema podatak	nisu poslali dokument	
	75	Priboj	da	ne	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	76	Prijepolje	ne	da	da		bez datuma
	77	Prokuplje	ne	ne	nema program		
	78	Ražanj	da	da	da		u roku
	79	Rača	ne	ne	nema program		
	80	Raška	da	ne	da		u roku
	81	Rekovac	da	da	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	82	Svilajnac	ne	da	nema program		
	83	Svrljig	ne	ne	da		u roku
	84	Sjenica	ne	ne	ne	nije potvrđeno u dopisu	
	85	Smederevo	da	da	da		u roku
	86	Smederevska Pa- lanka	ne	ne	ne	u dopisu potvrđeno da nema	
	87	Sokobanja	da	da	da		u roku
	88	Surdulica	ne	ne	nema podatak	nisu poslali dokument	
	89	Topola	da	da	da		u roku
	90	Trgovište	ne	ne	ne	nema pravi izveštaj	
	91	Trstenik	ne	da	da		u roku
	92	Tutin	ne	ne	nema podatak	nisu poslali dokument	
	93	Čičevac	da	da	da		u roku
	94	Čuprija	ne	da	da		prekoračen
	95	Ub	da	da	da		bez datuma
	96	Užice	ne	da	da		bez datuma
	97	Crna Trava	ne	ne	da		prekoračen
	98	Čajetina	ne	da	da		u roku
	99	Čačak	da	da	da		bez datuma
	100	Šabac	da	ne	da		bez datuma

Autonomna Pokrajina Vojvodina	101	Ada	da	da	da		prekoračen
	102	Alibunar	da	da	nema podatak	nisu poslali dokument	
	103	Apatin	da	da	da		bez datuma
	104	Bač	da	da	da		u roku
	105	Bačka Palanka	da	da	da		prekoračen
	106	Bačka Topola	da	da	da		bez datuma
	107	Bački Petrovac	da	da	da		u roku
	108	Bela Crkva	ne	ne	nema program		
	109	Beočin	da	da	da		bez datuma
	110	Bečej	ne	ne	ne	nema pravi izveštaj	
	111	Vrbas	ne	da	nema podatak	nisu poslali dokument	
	112	Vršac	ne	ne	da		prekoračen
	113	Žabalj	da	da	da		u roku
	114	Žitište	ne	ne	nema program		
	115	Zrenjanin	da	da	da		u roku
	116	Indija	da	da	da		bez datuma
	117	Irig	ne	ne	ne	nema pravi izveštaj	
	118	Kanjža	da	da	ne	nema pravi izveštaj	
	119	Kikinda	da	da	da		u roku
	120	Kovačica	da	da	da		prekoračen
	121	Kovin	da	da	da		u roku
	122	Kula	da	da	ne	još nije usvojen	
	123	Mali Idoš	da	da	da		u roku
	124	Nova Crnja	da	da	da		prekoračen
	125	Novi Bečej	ne	ne	da		u roku
126	Novi Kneževac	ne	ne	da		bez datuma	
127	Novi Sad	da	da	da		u roku	
128	Opovo	ne	da	da		prekoračen	
129	Odžaci	da	da	da		u roku	
130	Pančevo	da	da	da		u roku	
131	Pećinci	da	da	ne	u dopisu potvrđeno da nema		
132	Plandište	da	da	da		prekoračen	
133	Ruma	da	da	da		prekoračen	
134	Senta	da	da	da		u roku	
135	Sečanj	da	da	da		u roku	
136	Sombor	ne	ne	ne	nema pravi izveštaj		
137	Srbobran	da	da	da		prekoračen	
138	Sremska Mitrovica	ne	ne	nema program			
139	Sremski Karlovci	ne	ne	ne	nije potvrđeno u dopisu		
140	Stara Pazova	da	da	da		u roku	
141	Subotica	da	da	da		u roku	
142	Temerin	da	da	da		u roku	
143	Titel	ne	ne	ne	nije potvrđeno u dopisu		
144	Čoka	da	da	da		u roku	
145	Šid	ne	da	da		prekoračen	
	Ukupno JLS	145	145	145			
	Da	89	98	98			
	Ne	56	47	26			
	nema program			10			
	nema podatak			11			

Prilog 8. Nadležni organi koji usvajaju program i izveštaj o korišćenju sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine

	Grad/opština	Program	Izveštaj	
Centralna Srbija	1	Aleksandrovac	Skupština	nema izveštaj
	2	Aleksinac	Opštinsko veće	Predsednik opštine
	3	Arandjelovac	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	4	Arilje	Opštinsko veće	Uprava
	5	Babušnica	Skupština	Uprava
	6	Bajina Bašta	Opštinsko veće	Predsednik opštine
	7	Batočina	Opštinsko veće	nema izveštaj
	8	Bela Palanka	nema podatak	nema podatak
	9	Beograd	Gradonačelnik	nema podatak
	10	Blace	Opštinsko veće	Predsednik opštine
	11	Bogatić	nema program	nema izveštaj
	12	Bojnik	Uprava	Uprava
	13	Boljevac	Opštinsko veće	Predsednik opštine
	14	Bor	Skupština	Uprava
	15	Bosilegrad	Opštinsko veće	Skupština
	16	Brus	Skupština	Uprava
	17	Bujanovac	Skupština	Uprava
	18	Valjevo	Skupština	Uprava
	19	Varvarin	Skupština	predsednik opštine
	20	Velika Plana	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	21	Veliko Gradište	nema program	nema izveštaj
	22	Vladimirci	nema program	Uprava
	23	Vladičin Han	Opštinsko veće	Uprava
	24	Vlasotince	nema podatak	Uprava
	25	Vranje	nema podatak	nema podatak
	26	Vranjačka Banja	Opštinsko veće	Uprava
	27	Gadžin Han	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	28	Golubac	Skupština	Uprava
	29	Gornji Milanovac	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	30	Despotovac	nema program	nema izveštaj
	31	Dimitrovgrad	nema podatak	nema izveštaj
	32	Doljevac	Skupština	Uprava
	33	Žabari	Predsednik opštine	Predsednik opštine
	34	Žagubica	Opštinsko veće	Uprava
	35	Žitorađa	Skupština	nema podatak
	36	Zaječar	Skupština	Gradsko veće
	37	Ivanjica	Opštinsko veće	nema pravi izveštaj
	38	Jagodina	Skupština	Uprava
	39	Kladovo	Opštinsko veće	Uprava
	40	Knić	nema podatak	nema izveštaj
	41	Knjaževac	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	42	Kosjerić	Skupština	Predsednik opštine
	43	Koceljeva	Opštinsko veće	nema izveštaj
	44	Kragujevac	Gradsko veće	Uprava
	45	Kraljevo	Gradsko veće	Gradsko veće
	46	Krupanj	Skupština	Uprava
	47	Kruševac	Skupština	Gradonačelnik
	48	Kuršumlija	Skupština	nema pravi izveštaj
	49	Kučevo	Opštinsko veće	Uprava

Centralna Srbija	50	Lajkovac	Skupština	Skupština
	51	Lapovo	Opštinsko veće	Uprava
	52	Lebane	Uprava	nema izveštaj
	53	Leskovac	Gradsko veće	Uprava
	54	Loznica	nema podatak	nema podatak
	55	Lučani	Skupština	nema pravi izveštaj
	56	Ljig	nema podatak	nema podatak
	57	Ljubovija	Skupština	Uprava
	58	Majdanpek	nema podatak	nema izveštaj
	59	Mali Zvornik	Opštinsko veće	nema izveštaj
	60	Malo Crniće	Opštinsko veće	Uprava
	61	Medveđa	Opštinsko veće	Uprava
	62	Merošina	Skupština	Predsednik opštine
	63	Mionica	Skupština	Uprava
	64	Negotin	Skupština	Skupština
	65	Niš	Gradsko veće	Uprava
	66	Nova Varoš	nema podatak	nema pravi izveštaj
	67	Novi Pazar	Uprava	nema pravi izveštaj
	68	Osečina	Opštinsko veće	Uprava
	69	Paraćin	nema podatak	Skupština
	70	Petrovac na Mlavi	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	71	Pirot	Gradsko veće	Uprava
	72	Požarevac	Skupština	Gradsko veće
	73	Požega	nema program	nema izveštaj
	74	Preševo	nema podatak	nema podatak
	75	Priboj	Skupština	nema izveštaj
	76	Prijepolje	Skupština	Uprava
	77	Prokuplje	nema program	nema izveštaj
	78	Ražanj	Skupština	Uprava
	79	Rača	nema program	nema izveštaj
	80	Raška	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	81	Rekovac	Uprava	nema izveštaj
	82	Svilajnac	nema program	nema izveštaj
	83	Svrljig	Opštinsko veće	Uprava
	84	Sjenica	Skupština	nema izveštaj
	85	Smederevo	Gradonačelnik	Uprava
86	Smederevska Palanka	Skupština	nema izveštaj	
87	Sokobanja	Skupština	Predsednik opštine	
88	Surdulica	Skupština	nema podatak	
89	Topola	Skupština	Skupština	
90	Trgovište	Skupština	nema pravi izveštaj	
91	Trstenik	Opštinsko veće	Uprava	
92	Tutin	Opštinsko veće	nema podatak	
93	Ćićevac	Opštinsko veće	Uprava	
94	Ćuprija	Skupština	Uprava	
95	Ub	Opštinsko veće	Opštinsko veće	
96	Užice	Gradsko veće	nema podatak	
97	Crna Trava	Opštinsko veće	Uprava	
98	Čajetina	Skupština	Uprava	
99	Čačak	Skupština	Uprava	
100	Šabac	Gradsko veće	Uprava	

Autonomna Pokrajina Vojvodina	101	Ada	Opštinsko veće	Opštinsko veće
	102	Alibunar	Skupština	nema podatak
	103	Apatin	Skupština	Uprava
	104	Bač	Opštinsko veće	Predsednik opštine
	105	Bačka Palanka	Opštinsko veće	Predsednik opštine
	106	Bačka Topola	Opštinsko veće	Uprava
	107	Bački Petrovac	Opštinsko veće	Uprava
	108	Bela Crkva	nema program	nema izveštaj
	109	Beočin	nema podatak	Uprava
	110	Bečej	Opštinsko veće	nema pravi izveštaj
	111	Vrbas	nema podatak	nema podatak
	112	Vršac	Skupština	Uprava
	113	Žabalj	Skupština	Predsednik opštine
	114	Žitište	nema program	nema izveštaj
	115	Zrenjanin	Gradsko veće	Uprava
	116	Indija	Skupština	Uprava
	117	Irig	Skupština	nema pravi izveštaj
	118	Kanjiža	Opštinsko veće	nema pravi izveštaj
	119	Kikinda	Skupština	Gradsko veće
	120	Kovačica	Opštinsko veće	Uprava
	121	Kovin	Skupština	Uprava
	122	Kula	Opštinsko veće	nema izveštaj
	123	Mali Idoš	Uprava	Uprava
	124	Nova Crnja	Skupština	Skupština
	125	Novi Bečej	Skupština	Uprava
126	Novi Kneževac	Opštinsko veće	Uprava	
127	Novi Sad	Gradonačelnik	Uprava	
128	Opovo	Skupština	Uprava	
129	Odžaci	Opštinsko veće	Uprava	
130	Pančevo	Gradsko veće	Uprava	
131	Pećinci	nema podatak	nema izveštaj	
132	Plandište	Opštinsko veće	Opštinsko veće	
133	Ruma	Opštinsko veće	Uprava	
134	Senta	Skupština	Uprava	
135	Sečanj	Skupština	Uprava	
136	Sombor	Gradsko veće	nema pravi izveštaj	
137	Srbobran	Opštinsko veće	Predsednik opštine	
138	Sremska Mitrovica	nema program	nema izveštaj	
139	Sremski Karlovci	Opštinsko veće	nema izveštaj	
140	Stara Pazova	Opštinsko veće	Opštinsko veće	
141	Subotica	Skupština	Uprava	
142	Temerin	Opštinsko veće	Predsednik opštine	
143	Titel	Opštinsko veće	nema izveštaj	
144	Čoka	Opštinsko veće	Uprava	
145	Šid	Skupština	Predsednik opštine	

Prilog 9. Analiza izveštaja o korišćenju sredstva lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine

Izveštaji o korišćenju sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine u 2013. godini	
<p>Grupa 1 – 45 Izveštaj je potpun, za svaku stavku postoji jasno objašnjenje za koje aktivnosti su sredstva utrošena, sa navedenim iznosima sredstava.</p>	<p>Centralna Srbija: Aleksinac, Bajina Bašta, Bela Palanka, Beograd, Blace, Boljevac, Bor, Bosilegrad, Valjevo, Velika Plana, Vladimirci, Vrnjačka Banja, Golubac, Gornji Milanovac, Zaječar, Knjaževac, Lajkovac, Lapovo, Leskovac, Negotin, Niš, Osečina, Paraćin, Petrovac, Pirot, Požarevac, Rekovac, Smederevo, Sokobanja, Ub, Čačak, Šabac AP Vojvodina: Ada, Apatin, Bački Petrovac, Kovin, Kula, Nova Crnja, Novi Sad, Odžaci, Pančevo, Senta, Sečanj, Stara Pazova, Subotica</p>
<p>Grupa 2 – 37 Izveštaj sadrži najmanje jednu uopšteno opisanu stavku, iz koje se ne može jasno zaključiti za koje aktivnosti su sredstva utrošena, ili nisu dati iznosi utrošenih sredstava za svaku stavku.</p>	<p>Centralna Srbija: Babušnica, Bojnik, Bujanovac, Vlasotince, Žabari, Ivanjica, Jagodina, Kosjerić, Kragujevac, Kraljevo, Krupanj, Kruševac, Kučevo, Lebane, Loznica, Mali Žvornik, Malo Crniće, Medveđa, Novi Pazar, Priboj, Ražanj, Topola, Čičevac AP Vojvodina: Bačka Palanka, Bačka Topola, Beočin, Žabalj, Zrenjanin, Kanjiža, Kikinda, Kovačica, Mali Idoš, Pećinci, Plandište, Ruma, Srbobran, Temerin</p>
<p>Grupa 3 – 5 Izveštaj sadrži samo osnovne podatke o iznosu utrošenih sredstava, bez ikakvih objašnjenja.</p>	<p>Centralna Srbija: Arilje, Varvarin, Ljig, Raška AP Vojvodina: Inđija</p>
<p>Grupa 4 – 2 Lokalna samouprava je sačinila izveštaj, ali nije imala rashode u budžetskom fondu.</p>	<p>Centralna Srbija: - AP Vojvodina: Alibunar, Čoka</p>
<p>Grupa 5 – 56 Lokalna samouprava nije sačinila izveštaj.</p>	
<p>Ukupno Srbija – 89 lokalnih samouprava (od 145, ili 61,4%) ima izveštaje, i to: - Centralna Srbija – 59 lokalnih samouprava (od 100, ili 59%) - AP Vojvodina – 30 lokalnih samouprava (od 45 ili 66,66%)</p>	

Prilog 10. Izvod iz Pravilnika o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem koji se odnosi na zaštitu životne sredine

Kategorija 5 – Zaštita životne sredine sadrži grupe:

- 51 – Upravljanje otpadom
- 52 – Upravljanje otpadnim vodama
- 53 – Smanjenje zagađenosti
- 54 – Zaštita biljnog i životinjskog sveta i krajolika
- 55 – Zaštita životne sredine - istraživanje i razvoj
- 56 – Zaštita životne sredine neklasifikovana na drugom mestu.

Grupa 51: Upravljanje otpadom sadrži klasu 510 – Upravljanje otpadom, koja obuhvata:

- Sakupljanje, obradu i odlaganje otpada;
- Sakupljanje otpada obuhvata čišćenje ulica, trgova, staza, pijaca, javnih vrtova, parkova, itd; sakupljanje svih vrsta otpada, bilo selektivno po vrsti otpada ili neselektivno sakupljanje svih vrsta otpada, kao i njegovo prevoženje do mesta za obradu ili odlaganje;
- Obrada otpada obuhvata bilo koji metod ili proces koji se koristi za promenu fizičkog, hemijskog ili biološkog oblika ili sastava otpada, kako bi se isti neutralizovao, učinio bezopasnim, podobnim za bezbedniji prevoz, pogodnijim za reciklažu, skladištenje ili smanjivanje obima;
- Odlaganje otpada obuhvata konačno odlaganje otpada, za koji se ne predviđa dalja upotreba, na deponije, podzemne deponije, u more ili neki drugi odgovarajući način;
- Administraciju, nadzor, pregled, poslove ili podršku sistemima sakupljanja, obrade i odlaganja otpada;
- Donacije, transfere ili subvencije za pomoć poslovima, izgradnji, održavanju ili unapređenju takvih sistema. Uključuje: sakupljanje, obradu i odlaganje nuklearnog otpada.

Grupa 52: Upravljanje otpadnim vodama sadrži klasu 520 – Upravljanje otpadnim vodama, koja obuhvata:

- Sisteme za odvod i obradu otpadnih voda;
- Sistemi za odvod otpadnih voda obuhvataju upravljanje i izgradnju kolektora, cevovoda i pumpi za odvođenje svih vrsta otpadnih voda (kišnice, voda iz domaćinstava i ostalih raspoloživih otpadnih voda) od mesta stvaranja do mesta gde se otpadna voda prazni u površinske vode;
- Obrada otpadnih voda uključuje svaki oblik mehaničke, biološke ili napredne obrade otpadnih voda kako bi se zadovoljili odgovarajući standardi zaštite životne sredine ili ostale kvalitativne norme;
- Administraciju, nadzor, pregled, poslovanje i podršku sistemima odvoda i obrade otpadnih voda;
- Donacije, transfere ili subvencije za pomoć poslovima, izgradnji, održavanju ili unapređenju takvih sistema.

Grupa 53: Smanjenje zagađenosti sadrži klasu 530 – Smanjenje zagađenosti, koja obuhvata:

- Aktivnosti vezane za zaštitu vazduha i klime, tla i podzemnih voda, buke, smanjivanje buke i vibracija i zaštitu od zračenja. Ove aktivnosti uključuju izgradnju, održavanje poslovanje sistema i stanica za nadgledanje (izuzev meteoroloških stanica); izradu različitih vidova zaštite od buke, uključujući i pokrivanje delova autoputa ili železničkih pruga koji prolaze kroz gradove površinama za smanjenje buke; mere za smanjivanje zagađenja rečnih tokova; mere za kontrolu ili prevenciju emisije gasova koji stvaraju efekat staklene bašte kao i ostalih zagađivača koji negativno utiču na kvalitet vazduha; izgradnju, održavanje i poslovanje instalacija za dekontaminaciju zagađene zemlje i skladištenje zagađivača; prevoz zagađivača;
- Administraciju, nadzor, inspekciju, poslove ili podršku aktivnostima vezanim za smanjenje i kontrolu zagađenosti;
- Donacije, kredite, transfere ili subvencije za pomoć aktivnostima u oblasti smanjenja i kontrole zagađenosti.

Grupa 54: Zaštita biljnog i životinjskog sveta i krajolika sadrži klasu 540 – Zaštita biljnog i životinjskog sveta i krajolika, koja obuhvata:

- Aktivnosti vezane za zaštitu biljnih i životinjskih vrsta (uključujući zanavljanje izumrlih vrsta i zaštitu ugroženih vrsta); zaštitu staništa (uključujući upravljanje nacionalnim parkovima i rezervatima) i zaštitu krajolika radi očuvanja estetske vrednosti (uključujući i ponovno oblikovanje oštećenih krajolika radi povećanja njihove estetske vrednosti i rehabilitaciju napuštenih rudnika i kopova);
- Administraciju, nadzor, inspekciju, poslove ili podršku aktivnostima vezanim za zaštitu biljnog i životinjskog sveta i krajolika;
- Donacije, kredite, transfere ili subvencije za pomoć aktivnostima u oblasti zaštite biljnog i životinjskog sveta i krajolika.

Grupa 55: Zaštita životne sredine – istraživanje i razvoj, sadrži klasu 550 – Zaštita životne sredine -istraživanje i razvoj, koja obuhvata:

- Administraciju i poslove državnih organa i organizacija učesnika u primenjenom istraživanju i eksperimentalnom razvoju u oblasti zaštite životne sredine;
- Donacije, kredite, transfere ili subvencije za pomoć primenjenom istraživanju i eksperimentalnom razvoju u oblasti zaštite životne sredine koju izvode nevladine organizacije, kao što su istraživački instituti i univerziteti;
- Ne uključuje: osnovno istraživanje (140).

Grupa 56: Zaštita životne sredine neklasifikovana na drugom mestu, sadrži klasu 560 – Zaštita životne sredine neklasifikovana na drugom mestu (KU), koja obuhvata:

- Administraciju, upravljanje, uređivanje, nadzor, poslovanje i podršku aktivnostima kao što su izrada, administracija, koordinacija i praćenje pravila, planova, programa i budžeta za promovisanje zaštite životne sredine; pripremu i sprovođenje propisa i standarda za obezbeđivanje usluga zaštite životne sredine;
- Izradu i davanje opštih informacija, tehničke dokumentacije i statističkih podataka o zaštiti životne sredine.

Uključuje: poslove i usluge zaštite životne sredine koji se ne mogu svrstati pod (51), (52), (53), (54) ili (55).

Prilog 11. Spisak aktivnosti planiranih u okviru programa za korišćenje sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine, a koje ne pripadaju životnoj sredini ili čija je pripadnost ovoj oblasti upitna

Br.	Opština/grad	Aktivnosti planirane u okviru Programa za korišćenje sredstava lokalnih budžetskih fondova za zaštitu životne sredine, a koje ne pripadaju životnoj sredini ili čija je pripadnost ovoj oblasti upitna	
		2015.	2016.
1	Aleksandrovac	Praćenje i kontrola kvaliteta vode za piće, bazena i kupališta; drugi podsticajni i preventivni program; čišćenje rečnog korita	Drugi podsticajni i preventivni program; čišćenje rečnog korita
2	Aleksinac	Projekat uspostavljanja baze podataka za nadzor nad potrošnjom energije u objektima koji su povereni opštini i izrada programa energetske efikasnosti; održivo funkcionisanje plaže na Bovanskom jezeru	Projekat uspostavljanja baze podataka za nadzor nad potrošnjom energije u objektima koji su povereni opštini i izrada programa energetske efikasnosti
3	Arandjelovac	Podsticajni, preventivni i sanacioni program i projekti	Suzbijanje ambrozije; podsticajni, preventivni i sanacioni program i projekti (projekti zaštite i unapređenja životne sredine bez dalje specifikacije)
4	Arilje		
5	Babušnica	Projekti upravljanja energijom; ostale preventivne i podsticajne programe i projekte za čijom se realizacijom ukaže potreba	Projekti upravljanja energijom; ostale preventivne i podsticajne programe i projekte za čijom se realizacijom ukaže potreba
6	Bajina Bašta	Vanredne mere	
7	Batočina	Suzbijanje ambrozije; interventne aktivnosti u oblasti životne sredine za koje se tokom godine ukaže potreba, a koje nije bilo moguće precizno planirati	Suzbijanje ambrozije; interventne aktivnosti u oblasti životne sredine za koje se tokom godine ukaže potreba, a koje nije bilo moguće precizno planirati
8	Bela Palanka		
9	Beograd (Obrenovac)	Sprovođenje projekata sanacije postojeće toplovodne mreže, projektovanje, rešavanje imovine i izgradnja nove toplovodne mreže u cilju smanjenja broja individualnih ložišta u centralnom i širem području grada u cilju poboljšanja kvaliteta vazduha; smanjenje broja prevoznih sredstava u užem gradskom jezgri, kao mera za poboljšanje kvaliteta vazduha nastala smanjenim emitovanjem sumpor-dioksida, azot-dioksida, ugljen-monoksida, suspendovane materije pm10, benzopirena i drugih štetnih materija, kroz nastavak izgradnje obilaznice u Ulici kralja Aleksandra sa kružnim tokom, Tamnavska ulica, faza IV i izgradnja biciklističkih staza; dogradnja kanalske mreže na teritoriji gradske opštine; dezinfekcija i deratizacija; izgradnja, održavanje i rekonstrukcija javne rasvete; izrada projekata i izvođenje građevinskih radova koji će smanjiti toplotne gubitke u zgradama kolektivnog stanovanja na javnim objektima; sanacija izvorišta podzemne vode u cilju dobijanja zdrave pijaće vode; rekonstrukcija i sanacija postrojenja za preradu vode i vodovodne mreže; uređenje kanalske mreže i uređenje rečnih slivova u cilju zaštite od poplava i zaštite zemljišta	Suzbijanje ambrozije – sprovođenje redovnih merenja na teritoriji opštine; proširenje sistema daljinskog grejanja; projektovanje i izgradnja biciklističkih staza; izrada projektne dokumentacije, održavanje i izgradnja obilaznica oko naseljenih mesta, kategorisanih i nekategorisanih puteva; realizacija projekata u oblasti povećanja korišćenja obnovljivih izvora energije; korišćenje solarne energije (solarni punjač); zaštita zdravlja mlađe populacije – sport; povećanje kvaliteta zemljišta; dezinfekcija i deratizacija; izgradnja, održavanje i rekonstrukcija javne rasvete; rekonstrukcija i sanacija postrojenja za preradu vode i vodovodne mreže; uređenje rečnih korita i kanala u cilju zaštite od poplava
10	Blace	Čišćenje korita, reka i kanala od otpada	Čišćenje korita, reka i kanala od otpada
11	Bogatić		
12	Bojnik	Dezinfekcija i deratizacija; čišćenje reka, potoka i kanala od otpada	Dezinfekcija i deratizacija; čišćenje reka, potoka i kanala od otpada

13	Boljevac	Izrada plana održivog energetskeg razvoja; podsticajne i preventivne aktivnosti koje doprinose zaštiti životne sredine	Merenje parametara u vezi sa vodom za piće; podsticajne i preventivne aktivnosti koje doprinose zaštiti životne sredine
14	Bor	Izrada projektno-tehničke dokumentacije za postrojenje za preradu pijaće vode (uključujući studiju o proceni uticaja na životnu sredinu); izrada projektno-tehničke dokumentacije potrebne za rekonstrukciju i sanaciju motela ispred Lazareve pećine sa ciljem povećanja energetske efikasnosti; rekonstrukcija i sanacija javnih objekata (zgrada opštinske uprave, osnovne i srednje škole-zamena stolarije, rekonstrukcija i sanacija krova, ugradnja termoizolacije) zarad energetske efikasnosti; sredstva za rekonstrukciju i sanaciju sistema za grejanje u seoskim školama i ostalim javnim objektima sa ciljem smanjenja potrošnje energenata i povećanja energetske efikasnosti u istim; izrada elaborata energetske efikasnosti za javne objekte na kojima se planira rekonstrukcija i sanacija u cilju povećanja energetske efikasnosti; sanacija izvorišta i bunara	Rekonstrukcija i sanacija javnih objekata (zgrada opštinske uprave, osnovne i srednje škole – zamena stolarije, rekonstrukcija i sanacija krova, ugradnja termoizolacije); postavljanje termoizolacije u javnim objektima; zamena kotlova za potrebe JP „Toplana“ u cilju povećanja energetske efikasnosti
15	Bosilegrad	Ostali preventivni i podsticajni programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba	Ostali preventivni i podsticajni programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba
16	Brus	Čišćenje korita reka	Čišćenje korita reka
17	Bujanovac		
18	Valjevo	Nastavak radova na toplifikaciji grada Valjeva; aktivnosti na uklanjanju ambrozije; radovi na regulaciji kanala u putnom zemljištu	Radovi na toplifikaciji; suzbijanje ambrozije; radovi na regulaciji kanala u putnom zemljištu
19	Varvarin	Dezinsekcija	Dezinsekcija
20	Velika Plana	Dezinsekcija; suzbijanje ambrozije; finansiranje planova, programa i projekata vezanih za zaštitu životne sredine; ostale specijalizovane usluge, neraspoređena sredstva koja su predviđena za utrošak za slučaj hitnosti, neodložnosti i neplaniranosti, a neophodno ih je sprovesti tokom 2015. godine u okviru aktivnosti iz oblasti zaštite životne sredine; zaštita izvorišta	Dezinsekcija; suzbijanje ambrozije; izrada planova, programa i projekata vezanih za zaštitu životne sredine; ostale specijalizovane usluge, neraspoređena sredstva koja su predviđena za utrošak za slučaj hitnosti, neodložnosti i neplaniranosti, a neophodno ih je sprovesti tokom 2016. godine u okviru aktivnosti iz oblasti zaštite životne sredine; zaštita izvorišta
21	Veliko Gradište		
22	Vladimirci	Program sistematske deratizacije i dezinsekcije na teritoriji opštine Vladimirci; programe suzbijanja ambrozije i ostalih alergenih biljaka na teritoriji opštine Vladimirci; sanacioni programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba	
23	Vladičin Han	Ostale mere	Dezinsekcija i deratizacija; servisiranje obaveza po osnovu analiza bunara i voda privatnih vodovoda
24	Vlasotince		Mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama i druge mere za kojima se ukaže potreba
25	Vranje	Uređenje lokalnih puteva, kanala i rečnih korita; zaštita zemljišta od erozije	Izgradnja sistema kanala za navodnjavanje i odvodnjavanje; uređenje lokalnih puteva, kanala i rečnih korita; sanacija površina oštećenih požarom; zaštita zemljišta od erozije; izrada lokalnog energetskeg akcionog plana
26	Vrnjačka Banja	Suzbijanje širenja ambrozije; dezinsekcija i deratizacija; izrada studije i unapređenja energetske efikasnosti javnih objekata u cilju smanjenja zagađenja; zaštita izvorišta podzemne vode	
27	Gadžin Han		Čišćenje korita reka i potoka
28	Golubac	Mere za suzbijanje komaraca; druge podsticajne, preventivne mere i sanacioni projekte za čijom se realizacijom ukaže potreba; mere za otklanjanje opasnosti po životnu sredinu (zamena vodovodnih azbestnih cevi); mere za korišćenje obnovljivih izvora energije	Mere za otklanjanje opasnosti po životnu sredinu (zamena vodovodnih azbestnih cevi); dezinsekcija; druge podsticajne, preventivne mere i sanacioni projekte za čijom se realizacijom ukaže potreba; mere za korišćenje obnovljivih izvora energije
29	Gornji Milanovac		
30	Despotovac		
31	Dimitrovgrad		
32	Doljevac	Čišćenje korita i kanala i potoka	Druge mere

33	Žabari		Deratizacija; Stručne usluge
34	Žagubica	Podsticanje čistijeg transporta; podsticanje obnovljivih izvora energije i povećanje energetske efikasnosti; podsticanje održivih privrednih delatnosti odnosno održivog privrednog razvoja; podsticanje održivog razvoja ruralnog područja; sufinansiranje državnih i donatorskih programa, planova i projekata i drugih aktivnosti u oblasti zaštite i unapređenja životne sredine	Podsticanje održivog razvoja ruralnog područja; podsticanje korišćenja obnovljivih izvora energije i povećanje energetske efikasnosti; podsticanje čistijeg transporta; podsticanje održivih privrednih delatnosti odnosno održivog privrednog razvoja; sufinansiranje državnih i donatorskih programa, planova i projekata i drugih aktivnosti u oblasti zaštite i unapređenja životne sredine
35	Žitorađa		
36	Zaječar	Zaštita podzemnih voda od sekundarnog zagađenja; zamena azbestnih cevi; dezinfekcija; suzbijanje ambrozije	Zaštita podzemnih voda od sekundarnog zagađenja; zaštita površinskih voda; uklanjanje mulja iz laguna kod Lubničke reke i studija o uklanjanju mulja iz površinske akumulacije Grlšte; zamena azbestnih cevi; dezinfekcija; uklanjanje ambrozije
37	Ivanjica	Deratizacija	
38	Jagodina	Drugi programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba; dezinfekcija; ostale specijalizovane usluge	Dezinfekcija; drugi programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba
39	Kladovo		
40	Knić		
41	Knjaževac	Unapređenje distribucije vode zamenom azbestnih cevi; zaštita podzemnih voda izvorišta vodosnabdevanja	Unapređenje postojeće infrastrukture distribucije vode zamenom azbestnih cevi sa rekonstrukcijom priključka; realizacija dela projekta pešačko biciklističke staze Knjaževac – sportsko turistički centar, bazen banjica, uz obalu Timoka (u cilju smanjenja izduvnih gasova usled povećanog obima saobraćaja motornih vozila na navedenoj relaciji); dezinfekcija i deratizacija; zaštita podzemnih voda izvorišta vodosnabdevanja
42	Kosjerić		
43	Koceljeva		
44	Kragujevac	Projekti energetske efikasnosti i podsticanje korišćenja obnovljivih izvora energije; ostale stručne usluge	Projekti energetske efikasnosti i podsticanje korišćenja obnovljivih izvora energije; ostale stručne usluge; zaštita izvorišta vodosnabdevanja
45	Kraljevo	Dezinfekcija; uništavanje ambrozije; uspostavljanje pravnog modela upravljanja izvorištima vodosnabdevanja u seoskim domaćinstvima i nabavka seoske opreme	Nabavka opreme za seoske vodovode; dezinfekcija; uništavanje ambrozije; provera kvaliteta vode za piće i rešavanje vlasničkih pitanja oko objekata za snabdevanje pijaćom vodom
46	Krupanj		Deratizacija
47	Kruševac	Zaprašivanje komaraca i krpelja; energetska efikasnost u objektima od javnog interesa (postavljanje termoizolacije na objektu OŠ „Nada Popović“, postavljanje solarnih panela na objektu kuhinje „Pionir“, PU „Nada Veljković“)	Energetska efikasnost u objektima od javnog interesa, zamena fasadne stolarije u OŠ „Dragomir Marković“; postavljanje solarnih panela na objektu kuhinje „Pionir“ (PU „Nada Veljković“); dezinfekcija
48	Kuršumlija		
49	Kučevo	Ostale usluge u oblasti zaštite životne sredine; nabavka cisterne za snabdevanje pijaćom vodom; čišćenje i poribljavanje jezera	Ostale usluge u oblasti zaštite životne sredine
50	Lajkovac	Unapređenje energetske efikasnosti ustanova – Dom zdravlja, osnovna i srednja škola, sportska hala kroz dogradnju kotlarnice Doma zdravlja; projekat energetske efikasnosti – nabavka i montaža uređaja za uštedu javne rasvete; uništavanje larvi komaraca na teritoriji opštine; rekonstrukcija vodovodne mreže, zamena azbestnih cevi; čišćenje kanala i korita vodotokova koji služe za prihvatanje atmosferskih voda; Uređenje i čišćenje kanala; saniranje oštećenja nastalih od poplava	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija; izrada projektne dokumentacije idejnog rešenja postrojenja Gradske toplane „Lajkovac“; nabavka uređaja za uštedu javne rasvete; uređenje i čišćenje kanala; saniranje oštećenja nastalih od poplava; čišćenje i izmuljenje Kolubare

51	Lapovo	Izrada projekta i izvođenje radova na zgradi opštine koji će smanjiti gubitak toplotne energije i doprineti povećanju energetske efikasnosti; uništavanje krpelja, komaraca, glodara i ambrozije; druge podsticajne, preventivne i sanacione mere za čijom se realizacijom ukaže potreba; zaštita izvorišta vodosnabdevanja i uspostavljanja zaštitnog pojasa; zamena azbestnih vodovodnih cevi; čišćenje korita potoka od čvrstog otpada	Dezinsekcija i deratizacija; suzbijanje ambrozije; zamena azbestnih vodovodnih cevi; izrada projekta i izvođenje radova na zgradi opštine koji će smanjiti gubitak toplotne energije i doprineti povećanju energetske efikasnosti; zaštita izvorišta vodosnabdevanja i uspostavljanja zaštitnog pojasa; čišćenje korita potoka od čvrstog otpada
52	Lebane	Održavanje keja reke Jablanice i Šumanke (košenje trave, uklanjanje otpada i nanosa od padavina)	Održavanje keja reke Jablanice i Šumanke (košenje trave, uklanjanje otpada i nanosa od padavina)
53	Leskovac	Dezinsekcija	Dezinsekcija
54	Loznica		
55	Lučani		
56	Ljig		Dezinsekcija; čišćenje vodotokova, kanala i korita
57	Ljubovija		
58	Majdanpek		
59	Mali Zvornik		
60	Malo Crniće	Radovi na uređenju vodotokova	Radovi na uređenju vodotokova
61	Medveđa	Čišćenje, sanacija, uređenje i regulacija rečnog korita reke Jablanice i Lepaštice	Čišćenje, sanacija, uređenje i regulacija rečnog korita reke Jablanice i Lepaštice
62	Merošina	Uređenje dvorišta školskih i predškolskih ustanova	Dezinsekcija
63	Mionica	Rekonstrukcija vodovodne mreže sa zamenom azbestnih cevi; čišćenje kanala i korita vodotokova	Rekonstrukcija vodovodne mreže, zamena azbestnih cevi; čišćenje kanala i korita vodotokova; suzbijanje ambrozije
64	Negotin	Instaliranje nove javne rasvete; održavanje kanala i vodotokova; zamena azbestnih vodovodnih cevi	Instaliranje nove javne rasvete; održavanje kanala i vodotokova; zamena azbestnih vodovodnih cevi
65	Niš	Dezinsekcija i deratizacija; program monitoring vode za piće	Dezinsekcija; postavljanje solarne autobuske stanice
66	Nova Varoš	Projekti energetske efikasnosti – termička izolacija stambenih objekata i korišćenje alternativnih izvora energije, zamena stolarije na zgradi opštinske uprave, elaborati za energetske efikasnost javnih objekata; istraživanja za potrebe vodosnabdevanja; zaštita izvorišta vodonabdevanja i seoskih vodovoda; održavanje vodovodnih česmi; čišćenje vodotokova	Projekti energetske efikasnosti – rekonstrukcija sistema daljinskog grejanja (kotlarnica, podstanica itd.) termička izolacija stambenih objekata, energetska efikasnost javnih objekata; održavanje vodovodnih česmi; čišćenje vodotokova
67	Novi Pazar	Ugradnja prečistača za pijaću vodu	Ugradnja prečistača za pijaću vodu
68	Osečina	Suzbijanje ambrozije; uništavanje larvi komaraca	Suzbijanje ambrozije; dezinsekcija
69	Paraćin	Izgradnja i održavanje kanala (antierozivni radovi) zarad sprečavanja narušavanja biodiverziteta i kvaliteta podzemnih voda	Uređenje vodotokova od nanosa od poplava u cilju zaštite biodiverziteta
70	Petrovac	Nabavka i instalacija opreme za energetske efikasnost javnih objekata (opštine, škole, vrtića); sistemska dezinsekcija javnih površina; suzbijanje ambrozije	Dezinsekcija; suzbijanje ambrozije
71	Pirot		
72	Požarevac	Izrada vodovodne mreže; projekti JP „Toplifkacija“ – Moravska primar GM magistralni vod MZ Burjan, izrada TPS 3/60 MZ Sopot; zaštita vodoizvorišta „Ključ“; nabavka opreme za postrojenje pitke vode; Projekat „Savetovanje - održivi razvoj grada Požarevca i energetskog kompleksa Kostolac“; suzbijanje ambrozije	Izgradnja sistema toplifikacije, distributivne mreže i priključnih toplovoda; izgradnja vodovodne mreže; izgradnja toplovodne mreže
73	Požega		
74	Preševo		
75	Priboj	Upravljanje energijom	Upravljanje energijom
76	Prijepolje	Upravljanje energijom	
77	Prokuplje		Monitoring javnih česmi
78	Ražanj		
79	Rača		
80	Raška		

81	Rekovac	Čišćenje rečnih korita; kontrola i suzbijanje komaraca	
82	Svilajnac		
83	Svrljig		
84	Sjenica	Mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama i druge mere za kojima se ukaže potreba	Mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama i druge mere za kojima se ukaže potreba
85	Smederevo	Čišćenje korita	
86	Smederevska Palanka	Suzbijanje komaraca; suzbijanje ambrozije	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija; strateška procena uticaja na životnu sredinu
87	Sokobanja	Zamena azbestnih cevi vodovodne mreže	Zamena azbestnih cevi vodovodne mreže
88	Surdulica	Suzbijanje ambrozije; ostali programi u oblasti zaštite životne sredine	Suzbijanje ambrozije; ostali programi u oblasti zaštite životne sredine
89	Topola		
90	Trgovišće		
91	Trstenik	Dezinfekcija; nabavka termovizijskih kamera za izradu elaborata energetske efikasnosti javnih objekata	Dezinfekcija
92	Tutin		Poslovi u vezi sa vodosnabdevanjem i održavanjem rečnih korita
93	Ćićevac	Čišćenje korita reka i potoka; dezinfekcija	Dezinfekcija
94	Čuprija	Zoohigijena i dezinfekcija; zamena azbestnih vodovodnih cevi; projekti energetske efikasnosti; kupovina filtera za prečišćavanje vode za piće	Zoohigijena i dezinfekcija; unapređenje vodovoda; zamena azbestnih vodovodnih cevi; unapređenje energetske efikasnosti javnih zgrada; čišćenje vodotokova
95	Ub		
96	Užice		
97	Crna Trava		
98	Čajetina		
99	Čačak	Zamena opreme u javnoj rasveti i drugih uređaja u smislu uštede energije radi smanjenja troškova potrošnje energije u javnoj rasveti; zamena azbestnih vodovodnih cevi; čišćenje otpada u rečnim tokovima	Zamena kotlarnice na mazut kotlarnicom na gas (Kotlarnica, "Prosveta"); primena mera energetske efikasnosti u školama; zamena azbestnih vodovodnih cevi; čišćenje otpada u rečnim tokovima
100	Šabac	Suzbijanje komaraca; ostale preventivne i podsticajne programe i projekte za čijom se realizacijom ukaže potreba; suzbijanje ambrozije; ostale aktivnosti od značaja za životnu sredinu u gradu	Suzbijanje komaraca; ostale preventivne i podsticajne programe i projekte za čijom se realizacijom ukaže potreba; suzbijanje ambrozije; ostale aktivnosti od značaja za životnu sredinu u gradu
101	Ada		
102	Alibunar	Energetska sanacija termičkog omotača i osvetljenja osnovnih škola	
103	Apatin	Suzbijanje i uništavanje ambrozije; suzbijanje komaraca; dezinfekcija i deratizacija; sufinansiranje preventivnih i interventnih mera u vanrednim okolnostima zagađivanja životne sredine; podsticajna i stimulativna sredstva lovačkim udruženjima za rešavanje problema štetočina (divlji psi šakali na teritoriji opštine)	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija; sufinansiranje preventivnih i interventnih mera u vanrednim okolnostima zagađivanja životne sredine
104	Bač	Čišćenje i izmuljavanje jezera	Čišćenje i izmuljavanje jezera
105	Bačka Palanka	Suzbijanje krpelja i ambrozije; suzbijanje komaraca; izrada elaborata energetske efikasnosti u cilju utvrđivanja mera energetske efikasnosti objekata javne namene; izrada obaloutvrde na jezeru Tikvara	Suzbijanje ambrozije; deratizacija; dezinfekcija; izrada elaborata energetske efikasnosti u cilju utvrđivanja mera energetske efikasnosti objekata javne namene; izrada energetskih pasova za javne objekte; uvođenje energetski efikasne javne rasvete; uvođenje solarnih panela u opštini; nabavka bicikala na električni pogon radi potrebe komunalne inspekcije i inspekcije zaštite životne sredine; izrada obaloutvrde na jezeru Tikvara
106	Bačka Topola	Suzbijanje ambrozije; podsticanje korišćenja obnovljivih izvora energije; drugi podsticajni, preventivni i sanacioni programi i projekti za čijom realizacijom se ukaže potreba	Suzbijanje ambrozije; drugi podsticajni, preventivni i sanacioni programi i projekti za čijom realizacijom se ukaže potreba; podsticanje korišćenja obnovljivih izvora energije

107	Bački Petrovac	Uništavanje ambrozije; merenje posebne namene u vanrednim situacijama	Suzbijanje ambrozije; merenja posebne namene
108	Bela Crkva		
109	Beočin	Čišćenje vodotokova; suzbijanje ambrozije, dezinfekcija, deratizacija; specijalizovane usluge u oblasti životne sredine u zimskim uslovima – troškovi štaba za praćenje vremenskih uslova, dežurstva, nabavka materijala za obezbeđenje prohodnosti puteva, obezbeđenje podataka o vremenskim uslovima i prognozama od nadležnih institucija, angažovanje mehanizacije na obezbeđenju nesmetanog kretanja stanovništva	Čišćenje vodotokova; suzbijanje ambrozije, dezinfekcija, deratizacija; specijalizovane usluge u oblasti životne sredine u zimskim uslovima – troškovi štaba za praćenje vremenskih uslova, dežurstva, nabavka materijala za obezbeđenje prohodnosti puteva, obezbeđenje podataka o vremenskim uslovima i prognozama od nadležnih institucija, angažovanje mehanizacije na obezbeđenju nesmetanog kretanja stanovništva
110	Bečež	Aktivnosti energetske efikasnosti osnovne škole (izolacija fasade, krova i zamena stakala na prozorima); suzbijanje ambrozije, dezinfekcija i deratizacija; postavljanje energetske efikasne javne rasvete; energetska efikasnost – zamena toplotne podstanice; izrada projektne dokumentacije za potrebe vodosnabdevanja	Aktivnosti energetske efikasnosti osnovne škole (izolacija fasade, krova i zamena stakala na prozorima); suzbijanje ambrozije; dezinfekcija
111	Vrbas		
112	Vršac	Realizacija projekata koji ne ugrožavaju prirodne vrednosti oko Vršačke kule; izgradnja vodovoda i postavljanje ekološkog osvetljenja (radi smanjenja utroška električne energije i emisije CO2 u atmosferu) na Vršačkoj kuli; projekti iz oblasti energetske efikasnosti (javno osvetljenje); postavljanje solarnih panela za zagrevanje vode u dečjem bazenu; uređenje potoka; izgradnja vodovoda	Suzbijanje ambrozije; postavljanje solarnih panela za zagrevanje vode u dečjem bazenu; čišćenje i izmuljavanje jezera; uređenje kanala
113	Žabalj	Mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama	Mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama
114	Žitište		
115	Zrenjanin	Održavanje crpne stanice Zrenjanin; studija o proceni uticaja na životnu sredinu – regionalni centar za upravljanje otpadom; obeležavanje granica ribolovnog područja; radovi na održavanje odvodnih kanala	
116	Indija	Suzbijanje ambrozije; mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama kao i ostale podsticajne, preventivne i sanacione programe za čijom se realizacijom ukaže potreba	Mere zaštite životne sredine u vanrednim situacijama kao i ostale podsticajne, preventivne i sanacione programe za čijom se realizacijom ukaže potreba
117	Irig		Suzbijanje komaraca i krpelja, deratizacija; suzbijanje ambrozije; drugi podsticajni, preventivni i sanacioni programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba
118	Kanjiža	Suzbijanje ambrozije	Suzbijanje ambrozije
119	Kikinda	Dezinfekcija (komarci, krpelji)	Kontrola pijaće vode sa javnih česmi; dezinfekcija
120	Kovačica	Dezinfekcija; hvatanje i zbrinjavanje napuštenih životinja	Dezinfekcija; deratizacija
121	Kovin	Ispiranje i testiranje bunara za pijaću vodu; izrada idejnih projekata za izgradnju postrojenja za preradu vode za potrebe vodosnabdevanja; uređenje stočnih grobalja	Izrada projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja za potrebe vodosnabdevanja; sanacija bunara za pijaću vodu; uređenje stočnih grobalja
122	Kula		
123	Mali Idoš	Uništavanje ambrozije	Suzbijanje ambrozije
124	Nova Crnja	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija
125	Novi Bečež	Upravljanje energijom; projekti od interesa za lokalnu samoupravu; ostali preventivni podsticajni programi i projektu za čijom se realizacijom ukaže potreba	Upravljanje energijom; projekti od interesa za lokalnu samoupravu; ostali preventivni podsticajni programi i projektu za čijom se realizacijom ukaže potreba
126	Novi Kneževac		
127	Novi Sad		
128	Opovo	Dezinfekcija; suzbijanje ambrozije	Dezinfekcija; suzbijanje ambrozije
129	Odžaci	Uništavanje ambrozije	Suzbijanje ambrozije

130	Pančevo	Projekti korišćenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti; vanredni troškovi u realizaciji programa fonda; ugradnja sistema potrošnje tečnog naftnog gasa u autobusima JKP ATP Pančevo; usluge špedicije; čišćenje kotlarnica JKP Grejanje; izmuljavanje reke; suzbijanje ambrozije; rekonstrukcija vodovodne mreže; održavanje ulica i kolovoza u cilju smanjenja koncentracije PM	Projekti korišćenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti; vanredni troškovi u realizaciji Programa fonda; ugradnja sistema potrošnje tečnog naftnog gasa u autobusima JKP ATP Pančevo; projektno tehnička dokumentacija izmene projekta I-A faze i integracije sa I fazom uz prateće neophodne sadržaje koji čine funkcionalnu celinu; čišćenje kotlarnica JKP Grejanje; izmuljavanje reke; suzbijanje ambrozije; održavanje ulica i kolovoza u cilju smanjenja koncentracije PM
131	Pećinci		
132	Plandište	Suzbijanje ambrozije; suzbijanje komaraca; deratizacija	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija
133	Ruma		
134	Senta	Uništavanje ambrozije; izrada planske dokumentacije i zamena prozora i vrata na zgradama javnih objekata radi smanjenja gubitka toplotne energije u cilju energetske efikasnosti; održavanje i sanacija postojećih kanala	Ostale preventivne i podsticajne mere za čijom se realizacijom ukaže potreba; zamena prozora i vrata na zgradama javnih objekata radi smanjenja gubitka energije u cilju energetske efikasnosti; suzbijanje ambrozije; izrada Lokalnog plana za uštedu električne energije radi energetske efikasnosti opštine Senta
135	Sečanj	Suzbijanje komaraca	Suzbijanje komaraca
136	Sombor		
137	Srbobran	Dezinsekcija; suzbijanje ambrozije	Dezinsekcija; Suzbijanje ambrozije
138	Sremska Mitrovica		
139	Sremski Karlovci	Održavanje zaštitne ograde na mostovima; promena nameštaja za kontejnere u boks za bicikle; sanacija oštećenih betonskih elemenata (gazišta, staza, šaht); rekonstrukcija bedema; saniranje betonskog korita; čišćenje kanala za atmosfersku vodu; čišćenje korita od šljunka i drugog materijala; uspostavljanje nove pešačke staze; zaštita potoka	Održavanje zaštitne ograde na mostovima; sanacija oštećenih betonskih elemenata (gazišta, staza, šaht); zaštita potoka
140	Stara Pazova		
141	Subotica		
142	Temerin	Uništavanje ambrozije; drugi podsticajni, preventivni i sanacioni programi i projekti za čijom se realizacijom ukaže potreba; nabavka potrebnih materijala i opreme neophodne za sprečavanje ili otklanjanje posledica koje utiču na zaštitu životne sredine; izmirenje dospelih obaveza iz prethodne godine; obezbeđenje sufinansiranja za učešće na međunarodnim i domaćim konkursima iz oblasti zaštite životne sredine	Suzbijanje ambrozije; dezinfekcija; nabavka potrebnih materijala i opreme neophodne za sprečavanje ili otklanjanje posledica koje utiču na zaštitu životne sredine; izmirenje dospelih obaveza iz prethodne godine; obezbeđenje sufinansiranja za učešće na međunarodnim i domaćim konkursima iz oblasti zaštite životne sredine; program delatnosti zoohigijenske službe
143	Titel	Suzbijanje ambrozije	Suzbijanje ambrozije
144	Čoka		
145	Šid		Nabavka vozila za hvatanje pasa lualica
Ukupno:		89	90

Prilog 12. Spisak aktivnosti po JLS finansiranih u okviru lokalnih budžetskih fondova u 2015. godini, a koje ne pripadaju životnoj sredini ili čija je pripadnost ovoj oblasti upitna.

Br.	Opština/grad	Aktivnosti finansirane u okviru budžetskog fonda u 2015. godini, a koje ne pripadaju životnoj sredini ili čija je pripadnost ovoj oblasti upitna
1	Aleksandrovac	
2	Aleksinac	Održivo funkcionisanje plaže na Bovanskom jezeru (800.000 dinara)
3	Arandelovac	Projekat odobren predškolskoj ustanovi, koja ima isti status indirektnog korisnika budžeta (300.000 dinara); uništavanje ambrozije (300.000 dinara)
4	Arilje	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
5	Babušnica	
6	Bajina Bašta	Program poboljšanja kvaliteta vode (841.000 dinara)
7	Batočina	
8	Bela Palanka	
9	Beograd	
10	Blace	Nabavka cveća (132.000 dinara); čišćenje kanala i rečnih korita (124.759 dinara)
11	Bogatić	
12	Bojnik	Čišćenje reka i potoka (54.600 dinara)
13	Boljevac	
14	Bor	Autocisterna (3.600.000 dinara), ispravnost vode seoskih vodovoda, zamena stolarije u seoskim školama (16.983.000 dinara)
15	Bosilegrad	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
16	Brus	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
17	Bujanovac	
18	Valjevo	Radovi na regulaciji kanala u putnom zemljištu (1.991.784 dinara); uklanjanje ambrozije (6.499.254 dinara)
19	Varvarin	Dezinsekcija (669.400 dinara)
20	Velika Plana	Uništavanje larvi komaraca (2.000.000 dinara)
21	Veliko Gradište	
22	Vladimirci	Deratizacija (535.000 dinara); naknada štete od ujeda pasa (2.047.992 dinara); naknada za protivgradnu zaštitu (452.124 dinara)
23	Vladičin Han	Uređenje lokalnih puteva; deratizacija (bez iznosa)
24	Vlasotince	Lokalna samouprava je sačinila izveštaj, ali nije imala rashode u budžetskom fondu
25	Vranje	
26	Vranjačka Banja	Lokalna samouprava je sačinila izveštaj, ali nije imala rashode u budžetskom fondu
27	Gadžin Han	
28	Golubac	Nabavka delova za popravku centralnog grejanja (109.470 dinara); radovi na zameni azbestnih cevi na vodovodu (2.155.000 dinara)
29	Gornji Milanovac	
30	Despotovac	
31	Dimitrovgrad	
32	Doljevac	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
33	Žabari	Deratizacija, komarci (371.905 dinara)

34	Žagubica	
35	Zitorađa	
36	Zaječar	Uređenje česmi (oko 3 miliona dinara); uspostavljanje funkcionalnosti jaruga za odvođenje atmosferskih voda (4.510.368 dinara); zaštita zemljišta od klizišta, sanacija klizišta (1.992.127 dinara); remedijacija zemljišta od poplava (4.553.991 dinara)
37	Ivanjica	
38	Jagodina	Dezinsekcija, deratizacija (5.205.754 dinara)
39	Kladovo	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
40	Knić	
41	Knjaževac	Fond raspisao konkurs za ekološke projekte gradskih i seoskih mesnih zajednica
42	Kosjeric	
43	Koceljeva	
44	Kragujevac	
45	Kraljevo	Tretiranje komaraca (1.135.000 dinara); naknada za rad komisije za obilazak 130 seoskih vodovoda (1.063.291 dinara); edukacija vlasnika pasa o odgovornom postupanju sa kućnim ljubimcima, u delu odlaganja otpada životinjskog porekla (218.206 dinara)
46	Krupanj	
47	Kruševac	
48	Kuršumlija	
49	Kučevo	Veterinarske usluge (30.000 dinara)
50	Lajkovac	Uklanjanje životinjskog otpada (380.350 dinara); zamena azbestnih cevi (7.902.819 dinara); uređenje i čišćenje kanala (2.893.213 dinara); saniranje oštećenja od poplava (2.993.660 dinara); sanacija oštećenja desne obale Kolubare (3.976.536 dinara); nabavka i montaža uređaja za uštedu javne rasvete (43.015.320 dinara); uništavanje komaraca (333.000 dinara); čišćenje vodotokova (4.535.842 dinara)
51	Lapovo	Čišćenje Kazanskog i Liparskog potoka (300.000 dinara)
52	Lebane	
53	Leskovac	Dezinsekcija (1.261.375 dinara)
54	Loznica	
55	Lučani	
56	Ljig	
57	Ljubovija	
58	Majdanpek	
59	Mali Zvornik	
60	Malo Crniće	Uređenje vodotokova (245.000 dinara)
61	Medveđa	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
62	Merošina	
63	Mionica	Zamena azbestnih cevi u vodovodu (1.300.000 dinara)
64	Negotin	Guranje komunalnog otpada na privremenim lokacijama (3.173.346 dinara); nabavka pijačnih tezgi (8.750.000 dinara)
65	Niš	Dezinsekcija (2.228.500 dinara), nadzor nad sprovođenjem dezinsekcije (320.000 dinara)
66	Nova Varoš	
67	Novi Pazar	
68	Osečina	Nabavka 330 litara totalnog herbicida Glifola za tretiranje ambrozije
69	Paraćin	Radovi na uređenju antierozivnih zapreka i vodotokova (8.000.000 dinara); izrada dokumentacije za uređenje kanala i bujičnih vodotokova u seoskim mesnim zajednicama (1.287.600 dinara)
70	Petrovac na Mlavi	Sistemska deratizacija i dezinsekcija javnih površina (1.552.704 dinara)
71	Pirot	
72	Požarevac	Projekti izgradnje toplovoda i rekonstrukcije vodovoda u više gradskih naselja (oko 200.000.000 dinara)
73	Požega	
74	Preševo	

75	Priboj	
76	Prijepolje	
77	Prokuplje	
78	Ražanj	
79	Rača	
80	Raška	
81	Rekovac	
82	Svilajnac	
83	Svrljig	„Birajmo najlepše dvorište“ (91.562 dinara)
84	Sjenica	
85	Smederevo	Čišćenje korita Marine (1.600.000 dinara)
86	Smederevska Palanka	
87	Sokobanja	Lokalna samouprava je sačinila izveštaj, ali nije imala rashode u budžetskom fondu
88	Surdulica	
89	Topola	
90	Trgovište	
91	Trstenik	Komarci (792.000 dinara); prečišćavanje vode za piće (317.340 dinara); nabavka termovizijske kamere za javne objekte (396.532 dinara)
92	Tutin	
93	Ćićevac	Čišćenje korita reka (241.200 dinara)
94	Ćuprija	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
95	Ub	
96	Užice	Sufinansiranje projekata energetske efikasnosti domaćinstava (3.876.116 dinara); izrada katastra seoskih vodovoda (301.000 dinara)
97	Crna Trava	Lokalna samouprava je sačinila izveštaj, ali nije imala rashode u budžetskom fondu
98	Čajetina	Edukativna tribina „Studiozna analiza uticaja alergena polena na razvoj turizma u opštini Čajetina“ (140.400 dinara)
99	Čačak	Zamena opreme u javnoj rasveti radi smanjenja troškova potrošnje energije (6.487.714 dinara)
100	Šabac	Suzbijanje komaraca (7.190.900 dinara)
101	Ada	Uređenje i rekonstrukcija otvorenih atmosferskih kanala na javnim i zelenim površinama (2.367.561 dinara)
102	Alibunar	
103	Apatin	Komarci (13.672.952 dinara) i krpelji (474.000 dinara); deratizacija (3.115.635 dinara); psi lutilice (549.380 dinara); ambrozija (4.127.999 dinara)
104	Bač	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
105	Bačka Palanka	
106	Bačka Topola	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
107	Bački Petrovac	
108	Bela Crkva	
109	Beočin	Specijalizovane usluge životne sredine u zimskim uslovima – troškovi štaba, dežurstva, materijal za prohodnost puteva, angažovanje mehanizacije (6.474.803 dinara); tretman komaraca, krpelja i glodara (4.378.933 dinara); dečja igrališta (235.000 dinara)
110	Bečež	
111	Vrbas	
112	Vršac	Postavljanje osvetljenja na Vršackoj kuli (1.372.169 dinara); subvencije privrednim društvima (9.659.570 dinara); podizanje energetske efikasnosti objekta sanacijom zgrade školskog centra (2.603.256 dinara); uništavanje ambrozije (836.400 dinara)
113	Žabalj	
114	Žitište	

115	Zrenjanin	Radovi na održavanju kanala, odvodnih kanala i crpne stanice (15.000.000 dinara)
116	Indija	
117	Irig	
118	Kanjiža	
119	Kikinda	Dezinsekcija (6.462.269 dinara)
120	Kovačica	Suzbijanje komaraca (3.600.000 dinara)
121	Kovin	Uređenje stočnih grobalja (105.547 dinara); popravka ograde oko izvorišta (149.843 dinara)
122	Kula	
123	Mali Idoš	Tretiranje komaraca i krpelja (924.000 dinara)
124	Nova Crnja	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
125	Novi Bečej	
126	Novi Kneževac	
127	Novi Sad	
128	Opovo	
129	Odžaci	Uklanjanje ambrozije (2.200.000 dinara)
130	Pančevo	Otplata kredita (166.483.783 dinara) za ojačanje kolovoza, rekonstrukciju ulica, nabavku novih autobusa; pojačano održavanje ulica u više sela u cilju smanjenja koncentracije praškastih materija (40.000.000 dinara); zaštita javnih površina u cilju smanjenja koncentracije praškastih materija (99.875.565 dinara)
131	Pećinci	
132	Plandište	Tretiranje komaraca, krpelja i deratizacija (1.200.000 dinara); suzbijanje ambrozije (428.780 dinara); košenje trave, uklanjanje šiblja
133	Ruma	Suzbijanje komaraca (1.751.750 dinara) i ambrozije (2.250.000 dinara); održavanje komunalnih objekata (tege, ograde – 3.338.364 dinara)
134	Senta	Uništavanje ambrozije (799.552 dinara); zamena prozora i vrata na javnim objektima (7.500.000 dinara)
135	Sečanj	Suzbijanje komaraca (5.466.960 dinara)
136	Sombor	
137	Srbobran	
138	Sremska Mitrovica	
139	Sremski Karlovci	
140	Stara Pazova	
141	Subotica	
142	Temerin	Zoohigijenska služba (1.691.713 dinara); suzbijanje komaraca (2.997.600 dinara); naknada za zagađivanje životne sredine (5.656.084 dinara)
143	Titel	
144	Čoka	Izveštaj sadrži samo iznos utrošenih sredstava ili spisak dobavljača robe i usluga, bez objašnjenja o prirodi usluga
145	Šid	

Prilog 13. Upitnik za jedinice lokalne samouprave

Opština/grad			
Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik			
Mesto u lokalnoj administraciji na kojem je zaposleno lice koje je popunilo upitnik			
Broj telefona za kontakt			
Koliko u vašoj opštinskoj/gradskoj upravi ima zaposlenih koji se bave poslovima zaštite životne sredine?	Inspektora	Stručnih saradnika	ostalo
Navedite struku osoba koje su zaposlene na poslovima zaštite životne sredine.			
Navedite slučajeve kada zaposleni na poslovima životne sredine po odluci o sistematizaciji obavljaju istovremeno i druge poslove (vezano ili nevezano za životnu sredinu).			
Da li ima zaposlenih koji se bave samo poslovima planiranja i korišćenja Fonda za zaštitu životne sredine? Ako ima, koliko osoba i koje su struke?			
Koji organ je u vašoj lokalnoj samoupravi finansijski naredbodavac za izvršenje budžetskog fonda za zaštitu životne sredine?	A) Predsednik opštine/Gradonačelnik B) Načelnik opštinske/gradske uprave		
Da li opštinsko/gradsko veće (kao izvršni organ) konsultuje nadležni organ uprave prilikom planiranja programa Fonda za zaštitu životne sredine i uvažava mišljenja i predloge?	DA	NE	
Da li lica odgovorna za planiranje i korišćenje Fonda za zaštitu životne sredine konsultuju spoljne stručnjake iz različitih oblasti prilikom planiranja programa Fonda?	DA	NE	
Da li nadležni organ obaveštava javnost o detaljima u vezi planiranja i korišćenja sredstava Fonda za zaštitu životne sredine?	DA	NE	
Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje „DA“, zaokružite odgovore koji naznačuju način kako nadležni organ to čini:	A) Putem oglasa u lokalnom/regionalnom štampanom mediju B) Putem oglasa u lokalnom/regionalnom elektronskom mediju C) Dopisom predstavnicima zainteresovane javnosti D) Putem zvanične internet stranice E) na način koji nije naveden (navedite kako):		
Da li nadležni organ obezbeđuje uslove za javni uvid predstavnicima zainteresovane javnosti u pogledu pripreme Programa korišćenja Fonda za zaštitu životne sredine?	DA	NE	
Da li nadležni organ organizuje javne rasprave u pogledu pripreme Programa korišćenja Fonda za zaštitu životne sredine?	DA	NE	

Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje „DA“, koliko je građana učestvovalo na tim javnim raspravama?	2014.	
	2015.	
	2016.	
Da li vaša lokalna samouprava vodi evidenciju o NVO koje su ispoljile interes za učešćem u raspravama po pitanju planiranja i izvršenja Fonda za zaštitu životne sredine?	DA	NE
U kojoj meri vaša lokalna samouprava prihvata mišljenja, predloge i primedbe zainteresovane javnosti prilikom planiranja i korišćenja sredstava Fonda za zaštitu životne sredine?	A) uvek B) često C) ponekad D) retko E) nikada	
Po vašem mišljenju, ukupno učešće javnosti u procesu donošenja odluka u vezi sa planiranjem i korišćenjem Fonda za zaštitu životne sredine je:	DOVOLJNO	NEDOVOLJNO
Ukoliko smatrate da je učešće javnosti nedovoljno, po vašem mišljenju, šta je glavni razlog takvog stanja? Možete zaokružiti više odgovora.	A) Nedovoljna informisanost građana o mogućnostima učešća B) Nedostatak znanja predstavnika javnosti C) Nespremnost lokalne vlasti da ozbiljnije uključi javnost u procese odlučivanja D) Nezainteresovanost javnosti E) Nešto što nije navedeno (navedite šta):	

Prilog 14. Upitnik za organizacije civilnog društva

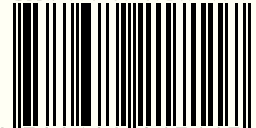
Naziv organizacije civilnog društva (OCD)		
Opština, mesto		
Godina osnivanja i broj članova		
Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik		
Broj telefona za kontakt		
Koliko vaša OCD učestvuje u postupku planiranja Programa korišćenja lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine?	A) Stalno učestvujemo B) Često učestvujemo C) Ponekad učestvujemo D) Vrlo retko učestvujemo E) Ne učestvujemo	
Koliko Vaša OCD učestvuje u praćenju korišćenja (trošenja) sredstava lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine?	A) Stalno učestvujemo B) Često učestvujemo C) Ponekad učestvujemo D) Vrlo retko učestvujemo E) Ne učestvujemo	
Na koji način dobijate obaveštenja u vezi sa učešćem u izradi Programa korišćenja sredstava lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine?	A) Direktan dopis B) Oglasi u štampanim medijima C) Obaveštenja putem TV/radija D) Obaveštenja na veb stranici opštine E) Ne dobijamo nikakva obaveštenja	
Na koji način dobijate obaveštenja u vezi sa praćenjem korišćenja sredstava lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine?	A) Direktan dopis B) Oglasi u štampanim medijima C) Obaveštenja putem TV/radija D) Obaveštenja na veb stranici opštine E) Ne dobijamo nikakva obaveštenja	
Ako ste učestvovali na javnim raspravama u uvidima u vezi sa planiranjem i praćenjem izvršavanja lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine, da li ste upućivali primedbe, mišljenja i predloge?	DA	NE

Ako ste upućivali primedbe, mišljenja ili predloge, da li ih je nadležni organ lokalne samouprave prihvatio?	DA	NE
Da li je po vašem mišljenju učešće civilnog društva u procesu izrade Programa korišćenja sredstava lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine dovoljno ili ne?	DOVOLJNO	NEDOVOLJNO
Ako ste na prethodno pitanje odgovorili „NEDOVOLJNO“, šta je po Vašem mišljenju uzrok takvog stanja? (Podvucite jedan ili više razloga, ili sami dopišite svoj razlog)	A) Lokalna samouprava ne uključuje civilno društvo u proces donošenja odluka B) Nemamo dovoljno informacija o sistemu finansiranja zaštite životne sredine C) Nemamo dovoljno informacija o održavanju uvida i rasprava D) Ne verujemo da ćemo našim učešćem nešto promeniti E) Smatramo da će lokalna samouprava i bez našeg učešća zaštititi naš interes F) Nešto drugo (navedite šta):	
Da li je po vašem mišljenju učešće civilnog društva u procesu praćenja korišćenja sredstava lokalnog Fonda za zaštitu životne sredine dovoljno ili ne?	DOVOLJNO	NEDOVOLJNO
Ako ste na prethodno pitanje odgovorili „NEDOVOLJNO“, šta je po Vašem mišljenju uzrok takvog stanja? (Podvucite jedan ili više razloga ili sami dopišite svoj razlog):	A) Lokalna samouprava ne pruža informacije neophodne za praćenje korišćenja sredstava B) Nemamo dovoljno informacija o sistemu finansiranja zaštite životne sredine C) Ne verujemo da ćemo našim učešćem nešto promeniti D) Smatramo da će lokalna samouprava i bez našeg učešća zaštititi naš interes E) Nešto drugo (navedite šta):	

ISBN 978-86-89217-11-7

9 788689 217117